

T.C.
AMASYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE TAKIM OYUN TURNUVA
TEKNİĞİNİN ÖĞRENCİLERİN İŞBİRLİKLİ ÖĞRENME BECERİSİNE
ETKİSİ

Yüksek Lisans

ÖZGE AYBÜKE ÇAL

AMASYA
Haziran - 2025

T.C.
AMASYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE TAKIM OYUN TURNUVA
TEKNİĞİNİN ÖĞRENCİLERİN İŞBİRLİKLİ ÖĞRENME BECERİSİNE
ETKİSİ

Hazırlayan
Özge Aybüke ÇAL

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Önder ERYILMAZ

AMASYA – 2025

TEZ ONAY SAYFASI

Özge Aybüke ÇAL tarafından hazırlanan “Sosyal Bilgiler Dersinde Takım Oyun Turnuva Tekniğinin Öğrencilerin İşbirlikli Öğrenme Becerisine Etkisi ” başlıklı çalışma aşağıdaki jüri tarafından 26/05/2025 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği/oyçokluğu ile Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri

İmza

Danışman : Doç. Dr. Önder ERYILMAZ

.....

Üye : Doç. Dr. Alpay AKSİN

.....

Üye : Doç. Dr. Uğur GEZER

.....

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım. .../.../.....

Doç. Dr. Hadi BELGE
Sosyal Bilimler Enstitü Müdürü

ETİK BEYAN SAYFASI

Tezimin içerdiki yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı ve bu tezi Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünden başka bir bilim kuruluşuna akademik gaye ve unvan almak amacıyla vermediğimi; tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir, aksinin ortaya çıkması durumunda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

....../.../.....

Özge Aybüke ÇAL

İmza

ÖZET

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE TAKIM-OYUN-TURNUVA TEKNİĞİNİN ÖĞRENCİLERİN İŞBİRLİKLİ ÖĞRENME BECERİSİNE ETKİSİ

Özge Aybüke ÇAL

Amasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans, Nisan/2025

Danışman: Doç. Dr. Önder ERYILMAZ

Bu araştırmanın amacı, sosyal bilgiler dersinde uygulanan Takım Oyun Turnuva tekniğinin ortaokul öğrencilerinin işbirlikli öğrenme becerilerine etkisini incelemektir. Araştırmanın amacına uygun olarak nicel araştırma yöntemlerinden ön test son test kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, bir ildeki devlet okulunda öğrenim gören 5. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmaya deney grubunda 29, kontrol grubunda ise 29 öğrenci olmak üzere toplam 58 öğrenci katılmıştır. Deney grubu olarak 5-G sınıfı, kontrol grubu olarak 5-F sınıfı belirlenmiştir. Denel işlem, sosyal bilgiler dersinde “İnsanlar Yerler ve Çevreler” öğrenme alanında, 6 hafta boyunca gerçekleştirilmiştir. Bu süreçte deney grubunda öğretim, takım oyun turnuva tekniği ile; kontrol grubunda ise öğretim, sosyal bilgiler öğretmeni tarafından mevcut sosyal bilgiler öğretim programına göre yürütülmüştür. Araştırmada veri toplama aracı olarak kişisel bilgi formu, kontrol listesi ve Burak (2020) tarafından geliştirilen “İşbirlikli Öğrenme Becerisi Ölçeği” kullanılmıştır. Denel işlem sürecinde, araştırmacı tarafından hazırlanan ders planları doğrultusunda öğretim gerçekleştirilmiştir. İşbirlikli Öğrenme Becerisi Ölçeği, ön test ve son testte olmak üzere iki defa uygulanmıştır. Araştırma kapsamında elde edilen verilerin tümü elektronik ortama aktarılarak JAMOVİ paket programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Araştırmada aynı zamanda İşbirlikli Öğrenme Becerisi Ölçeği’nin alt boyutları olan olumlu bağlılık, birlikte çalışma becerileri ve gruba yansıtma alt boyutları da incelenmiştir. Araştırmada, deney grubu ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin İşbirlikli Öğrenme Becerisi Ölçeğinden aldıkları ön test ve son test puanları için bağımsız örneklem için t testi, tek yönlü kovaryans analizi (ANCOVA), karma desenli ANOVA ve ilişkili örneklem için t testi uygulanmıştır. Elde edilen verilerin analizi sonucunda, denel işlemin istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahip olduğu görülmüştür. Sonuç olarak; takım oyun turnuva tekniği doğrultusunda uygulanan sosyal bilgiler dersinin, ortaokul 5.sınıf öğrencilerinin işbirlikli öğrenme beceri düzeylerini arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonucundan hareketle sosyal bilgiler öğretmenlerine öğrencilerin işbirlikli öğrenme becerilerini arttırmak için takım oyun turnuva

teknikinden yararlanmaları önerilmektedir. Ayrıca, araştırmacılar için takım oyun turnuva tekniklerini farklı bağımlı değişkenler üzerindeki etkisinin incelendiği çalışmalar yapmaları ve işbirlikli öğrenme ile sosyal bilgiler öğretimini kapsayan farklı desenlerde araştırmaların yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, takım oyun turnuva tekniği, işbirlikli öğrenme becerisi

ABSTRACT

THE EFFECT OF THE TEAM-GAME-TOURNAMENT TECHNIQUE IN SOCIAL STUDIES COURSE ON STUDENTS' COOPERATIVE LEARNING SKILLS

Özge Aybüke ÇAL

Amasya University, Institute of Social Science

Department of Turkish and Social Sciences Education, M.A., April/2025

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Önder ERYILMAZ

The aim of this study is to examine the effect of the Team Game Tournament (TGT) technique applied in social studies courses on middle school students' cooperative learning skills. In line with this objective, a quasi-experimental design with a pretest-posttest control group, one of the quantitative research methods, was employed. The study group consisted of 5th grade students enrolled in a public school located in a province. A total of 58 students participated in the study, including 29 in the experimental group and 29 in the control group. The 5-G class was designated as the experimental group, while the 5-F class served as the control group. The experimental procedure was conducted over a six-week period within the "People, Places, and Environments" learning domain of the social studies curriculum. During this process, the experimental group was taught using the Team Game Tournament technique, whereas the control group received instruction through traditional teaching methods by the social studies teacher.

Data collection tools included a personal information form, a checklist, and the Cooperative Learning Skills Scale developed by Burak (2020). Instruction was carried out based on lesson plans prepared by the researcher. The Cooperative Learning Skills Scale was administered twice: as a pretest and as a posttest. All data obtained during the study were digitized and analyzed using the JAMOVI statistical software package. In addition, the sub-dimensions of the Cooperative Learning Skills Scale, which include positive interdependence, collaborative working skills, and reflection on the group, were also examined.

To analyze the data, independent samples t-test, one-way analysis of covariance (ANCOVA), mixed-design ANOVA, and paired samples t-test were used for comparing the pretest and posttest scores of the experimental and control groups. The results of the analysis revealed that the experimental procedure had a statistically significant effect. Consequently, it was concluded that the social studies course conducted using the Team Game Tournament technique improved the cooperative learning skill levels of 5th grade students. Based on the findings, it is recommended that social studies teachers use the Team Game Tournament

technique to enhance students' cooperative learning skills. Furthermore, researchers are encouraged to investigate the effects of this technique on different dependent variables and to conduct studies using various research designs focusing on cooperative learning and social studies education.

Keywords: Social studies, Team Game Tournament technique, cooperative learning skills

ÖNSÖZ

Öncelikle tez yazım sürecim boyunca bilgi ve birikimiyle yolumu aydınlatan, akademik ve insani duruşuyla bana her zaman örnek olan, karşılaştığım her zorlukta, yönlendirmeleri ve sabrıyla bana ışık tutan, akademik gelişimime büyük katkı sağlayan değerli danışmanım Doç. Dr. Önder ERYILMAZ'a en içten saygı ve teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmamın uygulama sürecinde bana kolaylık sağlayan, sürecin sorunsuz ve sağlıklı bir şekilde yürütülmesine katkı sağlayan okul müdürüne, okul müdür yardımcısına, Sosyal Bilgiler öğretmenine ve uygulamaya katılan tüm öğrencilere teşekkür ederim.

Hayatım boyunca maddi ve manevi desteklerini hiçbir zaman eksik etmeyen, eğitim hayatım boyunca inançları ve sevgileriyle bana güç veren kıymetli aileme; kıymetli annem Gülnur ÇAL'a, kıymetli babam Yılmaz ÇAL'a ve kıymetli kardeşim Atilla Kaan ÇAL'a en derin teşekkürlerimi ve sevgimi sunarım. Onların koşulsuz desteği ve bana duymuş oldukları güven sayesinde ne zaman sendelesen bana her zaman başarabileceğimi hatırlattılar.

Hayatımın bu anlamlı döneminde, manevi desteği, rehberliği ve şefkatiyle yolumu aydınlatan, üzerimdeki emeği büyük olan Dr. Öğr. Üyesi Hale Yetim'e en derin teşekkürlerimi sunarım.

Tez sürecimin her anında, karşılaştığım her güçlükte yanımda durarak inancını ve desteğini esirgemeyen, akademik yolculuğuma manevi katkılarıyla anlam katan yol arkadaşım Emre Karga'ya gönülden teşekkür ederim.

Özge Aybüke ÇAL

.../.../.....

İÇİNDEKİLER

ETİK BEYAN SAYFASI.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar DİZİNİ	xi
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xiv
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	xv

I. BÖLÜM

1. GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	3
1.3. Araştırmanın Önemi.....	3
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	4
1.5. Araştırmanın Varsayımları	5
1.6. Tanımlar	5

II. BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	6
2.1. Kuramsal Çerçeve.....	6
2.1.1. Sosyal Bilgiler	6
2.1.2. İşbirlikli Öğrenme.....	9
2.1.3. Takım Oyun Turnuva.....	13
2.1.3.1. Sunum.....	14
2.1.3.2. Takımlar.....	15
2.1.3.3. Öğrencilerin Takımlara Atanması	15
2.1.3.4. Oyunlar	16
2.1.3.5. Turnuvalar.....	16

2.1.3.6. Öğrencilerin Turnuva Masalarına Atanması	17
2.1.3.7. Turnuva Oyununun Uygulanması	18
2.1.3.8. Turnuva Puanlarının Hesaplanması	20
2.1.3.9. Takım Ödülü	20
2.1.4. Takım Oyun Turnuva Tekniğinin Avantajları ve Sınırlılıkları	21
2.1.5. Takım Oyun Turnuva Tekniğinin Avantajları	21
2.1.6. Takım Oyun Turnuva Tekniğinin Sınırlılıkları	22
2.2. İlgili Araştırmalar	23
2.2.1. Türkiye’de Yapılan Araştırmalar	23
2.2.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	29
III. BÖLÜM	
3. YÖNTEM	33
3.1. Araştırma Modeli	33
3.2. Çalışma Grubu	33
3.3. Verilerin Toplanması	37
3.4. Veri Toplama Araçları	38
3.4.1. Kişisel bilgi formu	38
3.4.2. İşbirlikli Öğrenme Becerisi Ölçeği	38
3.4.3. Kontrol Listesi	39
3.5. Pilot Uygulama Süreci	39
3.6. Denel İşlem Süreci	40
3.7. Verilerin Analizi	43
3.8. Araştırmacının Rolü	45
3.9. Geçerlilik ve Güvenirlik	45

IV. BÖLÜM

4. BULGULAR	47
4.1. Deney ve Kontrol Gruplarının Ön Test Puanlarına İlişkin Sonuçlar	47
4.2. Deney ve Kontrol Gruplarının İÖBÖ’den Aldıkları Son Test Puanları Arasında	

Uygulanan ANCOVA Sonuçları.....	49
4.3. Deney Grubunun İÖBÖ'den Aldığı Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Sonuçlar.....	53
4.4. Kontrol Grubunun İÖBÖ'den Aldığı Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Sonuçlar....	54
4.1.1. Deney ve Kontrol Gruplarının Olumlu Bağlılık Alt Boyutundan Aldıkları Ön Test Puanlarına İlişkin Sonuçlar	55
4.2.1. Deney ve Kontrol Gruplarının Olumlu Bağlılık Alt Boyutundan Aldıkları Son Test Puanlarına İlişkin ANCOVA Sonuçları	58
4.3.1. Deney Grubunun Olumlu Bağlılık Alt Boyutundan Aldıkları Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Sonuçlar	62
4.4.1. Kontrol Grubunun Olumlu Bağlılık Alt Boyutundan Aldığı Ön Test ve Son Test Puanlarına Sonuçlar.....	63
4.1.2. Deney ve Kontrol Gruplarının Birlikte Çalışma Becerileri Alt Boyutundan Aldıkları Ön Test Puanlarına İlişkin Sonuçlar	64
4.2.2. Deney ve Kontrol Gruplarının Birlikte Çalışma Becerileri Alt Boyutundan Aldıkları Son Test Puanlarına İlişkin ANCOVA Sonuçları.....	67
4.3.2. Deney Grubunun Birlikte Çalışma Becerileri Alt Boyutundan Aldıkları Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Sonuçlar.....	71
4.4.2. Kontrol Grubunun Birlikte Çalışma Becerileri Alt Boyutundan Aldığı Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Sonuçlar.....	72
4.1.3. Deney ve Kontrol Gruplarının Gruba Yansıtma Alt Boyutundan Aldıkları Ön Test Puanlarına İlişkin Sonuçlar	73
4.2.3. Deney ve Kontrol Gruplarının Gruba Yansıtma Alt Boyutundan Aldıkları Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin ANOVA Sonuçları	75
4.3.3. Deney Grubunun Gruba Yansıtma Alt Boyutundan Aldıkları Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Sonuçlar	77
4.4.3. Kontrol Grubunun Gruba Yansıtma Alt Boyutundan Aldığı Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Sonuçlar	78

V. BÖLÜM

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	80
--------------------------------------	----

5.1. Sonuç ve Tartışma.....	80
5.2. Öneriler.....	83
KAYNAKÇA	84
EKLER	92
Ek 1. Etik Kurul İzni.....	93
Ek 2. MEB İzni.....	94
Ek 3. Öğretmen Gönüllü Katılım Formu	95
Ek 4. Veli Onay Formu	97
Ek 5. Öğrenci Katılım Formu	99
Ek 8. Kişisel Bilgi Formu.....	102
Ek 10. Ders planları	105
Ek 11. Çalışma Kâğıdı	125
Ek 12. Oyun Kartları.....	126
Ek 13. Turnuva Soruları.....	127
Ek 14. Oyun Puan Kâğıdı.....	130
Ek 15. Turnuva Masasına Atama Yapağı	131
Ek 16. Öğrenceleri Takımlara Atama Yapağı.....	132
Ek 17. Turnuva Puanlarının Hesaplanması	133
Ek 19. Uygulama Görüntüleri	135
ÖZ GEÇMİŞ	139

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 2.1. Takım Oyun Turnuva Tekniğinde Öğrencilerin Takımlara Atanması (Açıkgöz,2003)	15
Tablo 2.2. Öğrencilerin Turnuva Masalarına Atanması (Açıkgöz,2003)	17
Tablo 2.3. Oyun Puan Cetveli.....	19
Tablo 2.4. Turnuva Puanı Hesaplama Cetveli	20
Tablo 3.1. Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin kişisel bilgileri	34
Tablo 4.1. Deney ve kontrol gruplarının İÖBÖ'den aldığı ön test puanlarının betimsel istatistikleri	47
Tablo 4.2. Deney ve kontrol gruplarının İÖBÖ'den aldıkları ön test puanlarının çarpıklık ve basıklık değerleri.....	48
Tablo 4.3. Levene Homojenlik Testi sonucu.....	48
Tablo 4.4. Deney ve kontrol gruplarının İÖBÖ'den aldıkları ön test puanlarının arasında uygulanan bağımsız örneklem için t testi sonuçları	49
Tablo 4.5. Deney ve kontrol gruplarının İÖBÖ'den aldığı son test puanlarının betimsel istatistikleri	49
Tablo 4.6. Deney ve kontrol gruplarının İÖBÖ'den aldıkları son test puanlarının çarpıklık ve basıklık değerleri.....	50
Tablo 4.7 Levene Homojenlik Testi sonucu.....	50
Tablo 4.8. SınıfxÖntest etkileşimine ilişkin sonuçlar	52
Tablo 4.9. Deney ve kontrol gruplarının İÖBÖ'den aldıkları son test puanlarına ilişkin uygulanan tek yönlü ANCOVA sonuçları.....	52
Tablo 4.10. Deney grubunun İÖBÖ'den aldığı ön test ve son test puanları arasında uygulanan ilişkili örneklem için t testi sonuçları	54
Tablo 4.11. Kontrol grubunun İÖBÖ'den aldığı ön test ve son test puanları arasında uygulanan ilişkili örneklem için t testi sonuçları	54
Tablo 4.1.1. Deney ve kontrol gruplarının olumlu bağıllık alt boyutundan aldığı ön test puanlarının betimsel istatistikleri	56
Tablo 4.2.1. Deney ve kontrol gruplarının olumlu bağıllık alt boyutundan aldıkları ön test puanlarının çarpıklık ve basıklık değerleri	57
Tablo 4.3.1 Levene Homojenlik Testi sonucu.....	57
Tablo 4.4.1. Deney ve kontrol gruplarının olumlu bağıllık alt boyutundan aldıkları ön test puanlarının arasında uygulanan bağımsız örneklem için t testi sonuçları.....	58

Tablo 4.5.1. Deney ve kontrol gruplarının olumlu bağıllık alt boyutundan aldıkları son test puanlarının betimsel istatistikleri	58
Tablo 4.6.1. Deney ve kontrol gruplarının olumlu bağıllık alt boyutundan aldıkları son test puanlarının çarpıklık ve basıklık değerleri	59
Tablo 4.7.1. Levene Homojenlik Testi sonucu	59
Tablo 4.8.1. SınıfxÖntest etkileşimine ilişkin sonuçlar	61
Tablo 4.9.1. Deney ve kontrol gruplarının olumlu bağıllık alt boyutundan aldıkları son test puanlarına ilişkin uygulanan ANCOVA sonuçları	61
Tablo 4.10.1. Deney grubunun olumlu bağıllık alt boyutundan aldığı ön test ve son test puanları arasında uygulanan ilişkili örneklem için t testi sonuçları.....	63
Tablo 4.1.2. Deney ve kontrol gruplarının birlikte çalışma becerileri alt boyutundan aldığı ön test puanlarının betimsel istatistikleri.....	64
Tablo 4.2.2. Deney ve kontrol gruplarının birlikte çalışma becerileri alt boyutundan aldıkları ön test puanlarının çarpıklık ve basıklık değerleri	65
Tablo 4.3.2 Levene Homojenlik Testi sonucu.....	66
Tablo 4.4.2. Deney ve kontrol gruplarının birlikte çalışma becerileri alt boyutundan aldıkları ön test puanlarının arasında uygulanan bağımsız örneklem için t testi sonuçları.....	66
Tablo 4.5.2. Deney ve kontrol gruplarının birlikte çalışma becerileri alt boyutundan aldıkları son test puanlarının betimsel istatistikleri	67
Tablo 4.6.2. Deney ve kontrol gruplarının birlikte çalışma becerileri alt boyutundan aldıkları son test puanlarının çarpıklık ve basıklık değerleri	67
Tablo 4.7.2. Levene Homojenlik Testi sonucu	68
Tablo 4.8.2. SınıfxÖntest etkileşimine ilişkin sonuçlar	69
Tablo 4.9.2. Deney ve kontrol gruplarının birlikte çalışma becerileri alt boyutundan aldıkları son test puanlarına ilişkin uygulanan ANCOVA sonuçları.....	70
Tablo 4.10.2. Deney grubunun birlikte çalışma becerileri alt boyutundan aldığı ön test ve son test puanları arasında uygulanan ilişkili örneklem için t testi sonuçları	71
Tablo 4.11.2. Kontrol grubunun birlikte çalışma becerileri alt boyutundan aldığı ön test ve son test puanları arasında uygulanan ilişkili örneklem için t testi sonuçları	72
Tablo 4.1.3. Deney ve kontrol gruplarının gruba yansıtma alt boyutundan aldığı ön test puanlarının betimsel istatistikleri.....	73
Tablo 4.2.3. Deney ve kontrol gruplarının gruba yansıtma alt boyutundan aldıkları ön test puanlarının çarpıklık ve basıklık değerleri	74
Tablo 4.3.3. Deney ve kontrol gruplarının gruba yansıtma alt boyutundan aldıkları ön test	

puanlarının arasında uygulanan bağımsız örneklem için t testi sonuçları.....	74
Tablo 4.4.3. Deney ve kontrol gruplarının gruba yansıtma alt boyutundan aldıkları son test puanlarının betimsel istatistikleri	75
Tablo 4.5.3. Deney ve kontrol gruplarının gruba yansıtma alt boyutundan aldıkları son test puanlarının çarpıklık ve basıklık değerleri	76
Tablo 4.6.3. Levene Homojenlik Testi sonucu.....	76
Tablo 4.6.4. Box Kovaryans Matrislerinin Eşitliği Testi Sonuçları	76
Tablo 4.7.3. Deney grubunun gruba yansıtma alt boyutundan aldığı ön test ve son test puanları arasında uygulanan ilişkili örneklem için t testi sonuçları.....	78
Tablo 4.8.3. Kontrol grubunun gruba yansıtma alt boyutundan aldığı ön test ve son test puanları arasında uygulanan ilişkili örneklem için t testi sonuçları.....	79

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1.1. Takım Oyun Turnuva Tekniği Uygulama Aşamaları.....	14
Şekil 3.1. Deney grubu sınıf krokisi	42
Şekil 3.2. Kontrol grubu sınıf krokisi.....	43
Şekil 4.1. Deney ve kontrol gruplarının İÖBÖ'den aldıkları ön test ile son test puanları arasındaki ilişkiye ilişkin saçılma grafiği.....	51
Şekil 4.2. Deney ve kontrol gruplarının olumlu bağlılık alt boyutundan aldıkları ön test ile son test puanları arasındaki ilişkiye ilişkin saçılma grafiği.....	60
Şekil 4.3. Deney ve kontrol gruplarının birlikte çalışma becerileri alt boyutundan aldıkları ön test ile son test puanları arasındaki ilişkiye ilişkin saçılma grafiği.....	68

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

Simgeler	Açıklama
F değeri	Gruplar arasındaki varyans farklarını ölçer.
Kısmi η^2	Etki büyüklüğü; bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkisinin büyüklüğünü belirtir.
P değeri	Sıfır hipotezinin doğru olduğu varsayımı altında, elde edilen sonuçların bu kadar aşırı ya da daha aşırı olma olasılığıdır.
Sd değeri	Bir veri kümesindeki değerlerin ortalamadan ne kadar saptığını gösterir.
ω^2 (Omega ²)	Düzenlenmiş etki büyüklüğü; varyans analizinde etki büyüklüğünü daha doğru tahmin eder.

Kısaltmalar	Açıklama
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
İÖBÖ	İşbirlikli Öğrenme Becerisi Ölçeği
MEB	Millî Eğitim Bakanlığı
SBDÖP	Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı
TOT	Takım Oyun Turnuva

I. BÖLÜM

1. GİRİŞ

Bu bölümde sırasıyla araştırmanın problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, araştırmanın sınırlılıkları, araştırmanın varsayımları ve araştırmaya konu olan tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Araştırmanın Problem Durumu

Ülkemizde, ilköğretimin ortaokul kademesinde bireylerin etkin biçimde sosyalleşmelerine katkı sağlamak amacıyla uygulanan temel derslerden biri sosyal bilgilerdir. Sosyal bilgiler dersi, öğrencilere toplumsal hayatı düzenleyen ve günlük yaşamda kullanılabilecek bilgi, beceri ve değerleri kazandırmaktadır. Böylece bireylerin daha anlamlı ve mutlu bir yaşam sürmelerine olanak tanımaktadır (Sönmez, 2010).

Sosyal bilgiler dersi, bireylere içinde yaşadıkları toplumu, geçmişten günümüze uzanan süreç içinde derinlemesine anlama ve değerlendirme fırsatı sunar. Bu ders aracılığıyla bireylerin sosyal sorunlar ile karşı karşıya gelmeleri sağlanarak, toplumsal gerçeklerle doğrudan karşılaşmaları amaçlanmaktadır. Söz konusu işlevi ile sosyal bilgiler dersi, bireylerin toplumsal karakterinin oluşturulması ve geliştirilmesinde önemli bir rol üstlenmektedir. Aynı zamanda bireylerin çağdaş ve demokratik değerleri kazanmaları sağlanarak, içinde bulundukları toplum yararına katkı sunabilecek nitelikli yurttaşlar olarak yetişmeleri hedeflenmektedir. Özetle, sosyal bilgiler dersi, bireylerin yaşamsal değerler kazanmasında kritik bir yere sahiptir(Sözer, 1998).

Sosyal bilgiler eğitimi, öğrencilere toplumsal yaşamda ihtiyaç duyacakları bilgi, değer ve becerileri kazandırmayı amaçlamaktadır. 2024 yılı itibarı ile güncellenen öğretim programında bu beceriler; bilişsel, sosyal duygusal ve psikomotor alanlarında gruplandırılmıştır. Bu kapsamda işbirlikli öğrenme becerisi, sosyal duygusal öğrenme becerileri arasında yer almakta ve öğrencilerin birlikte çalışma, sorumluluk alma, empati kurma ve sosyal etkileşim gibi yönlerini geliştirmeyi hedeflemektedir (MEB,2024). Dolayısıyla işbirlikli öğrenme becerisi, öğrencilerin toplumsal konular hakkında birlikte düşünmelerini, fikir alışverişinde bulunmalarını ve bu sayede daha fazla bilgi ve farkındalık kazanmalarını sağlamaktadır. Aynı zamanda bu beceri; iletişim, problem çözme, liderlik ve grup çalışması gibi çok yönlü sosyal becerilerin gelişimine de katkı sağlamaktadır. Sosyal bilgiler dersinde işbirlikli öğrenme becerisinin desteklenmesi, öğrencilerin öğrendikleri

kavramları somutlaştırmalarına, akademik bilgileri günlük hayattaki deneyimlerle ilişkilendirmelerine ve toplumsal yaşam hakkında daha geniş bir bakış açısı geliştirmelerine imkan sağlamaktadır.

Sosyal bilgiler dersinde işbirlikli öğrenme becerisi kazandırılması, yalnızca dersin kazanımları açısından değil, öğrencilerin eğitsel gelişimleri bakımından da büyük öneme sahiptir. Nitekim eğitimin en temel amaçlarından biri, öğrencilerin akademik, sosyal ve kişisel gelişimlerini güçlendirerek onları hayatın her alanında başarılı ve sorumluluk sahibi bireyler olarak yetiştirmektir. Bu bağlamda, bireylerin erken yaşlardan itibaren geliştirmesi gereken temel becerilerden birisi de işbirlikli öğrenme becerisidir. Öğrencilerin etkili bir şekilde toplumsallaşabilmesi, toplumdaki bireylerle sağlıklı ilişkiler kurabilmesi ve ortak hedefler doğrultusunda işbirliği içinde hareket edebilmesi için bu becerinin gelişimi kritik bir öneme sahiptir. Ortaokul düzeyinde işbirlikli öğrenme becerisinin pekiştirildiği en temel disiplinlerden biri sosyal bilgilerdir. Sosyal bilgiler derslerinde öğretmenler; bilgi, beceri ve değer kazandırma süreçlerinde öğrencilerin hem bilişsel hem de sosyal duygusal gelişimlerini desteklemek amacıyla çeşitli öğretim yöntem, teknik ve materyallere başvurmaktadır. Öğretmenlerin, özellikle işbirlikli öğrenme becerisini öğrencilere kazandırma sürecinde işe koşabilecekleri teknikler arasında takım oyun turnuva tekniği de yer almaktadır. Bu teknik aracılığı ile öğrenciler, arkadaşlarıyla etkileşim içerisinde olarak eğlenerek öğrenme deneyimini yaşarken; dersin kazanımları da öğrenci merkezli öğretim yaklaşımlarıyla kalıcı hale getirilebilmektedir. Aynı zamanda öğrencilerin edindikleri bilgileri günlük yaşantılarında kullanmaları bakımından da önemli imkanlar sunmaktadır.

Takım oyun turnuva tekniği, öğrencilerin arkadaşlarıyla etkileşim kurmalarını sağlayarak işbirlikli öğrenme becerilerinin gelişimini destekleyen etkili bir öğretim tekniğidir. Bu doğrultuda, sosyal bilgiler dersinde uygulanan takım oyun turnuva tekniğinin ortaokul öğrencilerinin işbirlikli öğrenme becerileri üzerinde olumlu bir etkide bulunması beklenmektedir. Bu araştırmada, sosyal bilgiler dersinde uygulanan takım oyun turnuva tekniğinin ortaokul öğrencilerinin işbirlikli öğrenme becerisine etkisinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırma bulgularının, söz konusu öğretim tekniğinin sınıf ortamlarında daha etkili ve yaygın biçimde kullanılmasına katkı sağlaması; aynı zamanda öğretmenlerin eğitim ve öğretim sürecinde kullanabilecekleri etkili yöntemler hakkında bilgi edinmelerine olanak sağlaması beklenmektedir. Türkiye’de ve yurt dışında yapılan alan yazın taraması sonucunda, sosyal bilgiler öğretiminde uygulanan takım oyun turnuva tekniğinin öğrencilerin işbirlikli öğrenme becerileri üzerindeki etkisini inceleyen bir çalışmanın bulunmadığı tespit edilmiştir. Bu durum, araştırmanın özgünlüğünü artırmakta ve literatürdeki önemli bir

boşluğa işaret etmektedir. Alan yazındaki çalışmalar incelendiğinde, takım oyun turnuva tekniğinin akademik başarı, motivasyon, sosyal beceriler ve öğrenmenin kalıcılığı üzerindeki etkilerine odaklandığı, ancak işbirlikli öğrenme becerilerini özel olarak merkeze almadığı görülmektedir (Çakmakçı, 2023; Edeş, 2019; Kara & Baydar, 2019; Matitaputty, Susanto, Fadli & Ramadhan, 2023). Bu nedenle, Takım oyun turnuva tekniğinin işbirlikli öğrenme becerileri çerçevesinde incelenmesi, alan yazına ve uygulayıcılara anlamlı katkılar sunması beklenmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada sosyal bilgiler dersinde uygulanan takım oyun turnuva tekniğinin ortaokul öğrencilerinin işbirlikli öğrenme becerisine etkisinin araştırılması amaçlanmaktadır. Araştırmanın temel problem sorusunun yanında sosyal bilgiler dersinde uygulanan takım oyun turnuva tekniğinin işbirlikli öğrenme becerisinin alt boyutlarından olan olumlu bağlılık, birlikte çalışma becerileri ve gruba yansıtmanın etkisi de araştırılmıştır. Araştırmanın amacı doğrultusunda aşağıda yer alan araştırmanın temel problem sorusuna ve alt problem sorularına yanıt aranmıştır:

- Sosyal bilgiler dersinde uygulanan TOT tekniğinin ortaokul öğrencilerinin işbirlikli öğrenme düzeyine etkisi var mıdır?
- Sosyal bilgiler dersinde uygulanan TOT tekniğinin ortaokul öğrencilerinin olumlu bağlılık düzeyine etkisi var mıdır?
- Sosyal bilgiler dersinde uygulanan TOT tekniğinin ortaokul öğrencilerinin birlikte çalışma becerileri düzeyine etkisi var mıdır?
- Sosyal bilgiler dersinde uygulanan TOT tekniğinin ortaokul öğrencilerinin gruba yansıtma düzeyine etkisi var mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Yaşadığımız çağda bilim ve teknoloji alanlarında gerçekleşen hızlı değişimler, her alanda olduğu gibi eğitim alanında da köklü dönüşümleri beraberinde getirmiştir. Bu değişimler, öğrenme ve öğretim yöntem ve tekniklerinin yeniden değerlendirilmesini ve güncellenmesini zorunlu kılmıştır. Bugünün koşullarında, bilgiyi sadece kavrayan değil, aynı zamanda bilgiyi üretebilen, paylaşabilen, edindiği bilgilerle problemlere çözüm üretebilen, eleştirel düşünebilen, güçlü iletişim becerilerine sahip olan, düşünen ve sorgulayan bireyler yetiştirmek büyük bir öneme sahiptir. Ancak bu becerilere sahip bireylerin yetiştirilmesinde,

geleneksel öğretim yöntemlerinin sınırlı kaldığı bilinmektedir. Yalnızca bilgiyi aktaran, ezbere dayalı ve öğrencinin pasif bir rolde olduğu, öğretmenin ise merkeze alındığı yaklaşımlar, bu ihtiyaçları karşılamaktan yoksundur. Bu sebeple, öğrenmeyi etkili ve kalıcı hale getiren, öğrencilerin sürece aktif katılımını sağlayan çağdaş öğretim yöntemlerinin kullanılması bir zorunluluk haline gelmiştir (Çakmakcı, 2023).

Bu bağlamda, öğrencilerin öncelikle etkin birer vatandaş olarak yetişmesi; hak ve sorumluluklarını bilen ve bunları etkin bir şekilde kullanabilen bireyler olmaları hedeflenmektedir. Ayrıca, Türk kültürünü ve tarihini derinlemesine kavrayarak milli bilince sahip bireyler olarak yetişmeleri amaçlanmaktadır. Bununla birlikte, problem çözme becerilerine sahip bireyler olarak toplumsal ilişkileri düzenleme yetkinliği kazanmaları da önemlidir. Öğrencilerin karşılaştıkları problemleri çözebilmek amacıyla etkili iletişim becerileri ve sosyal bilimlerin temel yöntem ve kavramlarını etkin bir biçimde kullanmaları beklenmektedir. Aynı zamanda, öğrencilerin geçerli ve güvenilir bilgiye ulaşabilen, eleştirel düşünme becerilerine sahip bireyler olarak yetişmeleri hedeflenmektedir. Tüm bu amaçların, sosyal bilgiler dersinin hedefleri ile örtüştüğü görülmektedir (MEB, 2018).

Takım oyun turnuva (TOT) tekniği, sosyal bilgiler dersinde öğrenci merkezli ve etkileşime dayalı yapısı ile öne çıkan bir öğretim tekniğidir. Bu teknik, öğrencilerin sınıf içi etkileşimini destekleyerek hem akademik başarılarını hem de sosyal becerilerini geliştirmeyi hedeflemektedir. Bu doğrultuda gerçekleştirilen araştırmada, ortaokul 5. sınıf sosyal bilgiler dersinde Takım oyun turnuva (TOT) tekniğinin uygulanmasıyla, öğrencilerin arkadaşları ile yoğun bir etkileşim kurarak işbirlikli öğrenme becerilerinde olumlu bir gelişme göstermeleri beklenmektedir. Bu beklenti doğrultusunda, sosyal bilgiler dersinde uygulanan TOT tekniğinin ortaokul öğrencilerinin işbirlikli öğrenme becerileri üzerindeki etkisinin bilimsel olarak ele alınması, alan yazına önemli bir katkı sunacaktır. Ayrıca bu amaca yönelik gerçekleştirilen araştırmaların sınırlı olması, çalışmanın özgünlüğünü ve önemini artırmaktadır.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

- Araştırma 2023-2024 eğitim-öğretim yılında bir devlet ortaokulunun 5. sınıflarında öğrenim gören öğrencilerden elde edilen veriler ile sınırlıdır.
- Araştırma 5.sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programında yer alan İnsanlar Yerler ve Çevreler Öğrenme alanı ile sınırlıdır.
- Araştırma, kullanılan veri toplama araçları ile elde edilen veriler ile sınırlıdır.

1.5. Araştırmanın Varsayımları

Araştırmada öğrencilerin “İşbirlikli Öğrenme Becerisi Ölçeği”nde yer alan maddeleri samimi ve doğru bir şekilde cevaplandırırları varsayılmıştır.

1.6. Tanımlar

Sosyal Bilgiler: Sosyal bilgiler, her açıdan değişmekte olan ülke ve dünya koşullarında bilgiyi ön plana çıkartıp kararlar alarak ortaya çıkan problemleri çözen, etkin bireyler geliştirmek hedefiyle sosyal ve beşerî bilimlerden almış olduğu bilgiler ile bu yöntemleri kullanan öğretim programıdır (Öztürk, 2012).

İşbirlikli Öğrenme: İşbirlikli öğrenme, öğrencilerin küçük gruplar halinde çalışarak ve birbirlerinin öğrenmesine yardım ederek öğrenmeyi gerçekleştirme sürecidir (Açıkgöz, 2003).

Takım Oyun Turnuva Tekniği: Öğrenciler ÖTBB'deki gibi küçük sınavlar yerine, diğer takımlardan aynı düzeydeki arkadaşlarıyla yarışır ve yarışma sonucunda elde ettikleri puanlarla grup puanı hesaplanır, yarışma sırasında öğrenciler birbirlerine yardım etmezler (Slavin, 1995).

II. BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kuramsal Çerçeve

2.1.1. Sosyal Bilgiler

Toplumsal yaşamda bireylerin etkin ve uyumlu bir şekilde yer alabilmesi, hayat boyu devamlılık gösteren bir süreçtir. Birey, sosyal bir varlık olarak içinde bulunduğu toplumla sürekli bir etkileşim içerisinde ve bu etkileşim yoluyla toplumsal düzenin sürekliliğini sağlar. Sosyalleşme süreci içerisinde bireyler, toplumun temel değerlerini, davranış biçimlerini ve ideallerini öğrenerek sosyal rollerini benimser (Ozankaya, 2007). Bu noktada eğitim, bireylerin toplumsal yaşama hazırlanmasında kritik bir rol üstlenmektedir. Türkiye’de eğitim sistemi içerisinde bu işlevi yerine getirmek amacıyla, temel eğitim sürecine önce hayat bilgisi, ardından sosyal bilgiler dersi dâhil edilmiştir (Şahin, Yıldız ve Duman, 2011). Bireylerin toplumsal yaşama uyumu bu denli önemliyken, bu süreci destekleyecek en temel derslerden biri sosyal bilgilerdir.

Eğitim ve öğretim faaliyetlerinin temel amacı, bireyleri yalnızca akademik açıdan değil, aynı zamanda sosyal, kültürel ve etik açılardan da toplumsal yaşama hazırlamaktır. İlgi ve yeteneklerinin farkında olan, hak ve sorumluluklarının bilincinde, kendini toplumun bir parçası olarak kabul eden, geçmişte meydana gelmiş hatalardan ders çıkararak geleceğe yön verebilen, evrensel ve bölgesel gelişmelere duyarlı, demokratik değerlere sahip ve çok boyutlu düşünebilen bireylerin yetiştirilmesi, bu amacın bir parçasıdır. Bu bağlamda, bireylerin toplumsal, tarihsel, kültürel ve coğrafi bağlamları anlayarak etkin yurttaşlar haline gelmelerine katkı sağlayan derslerin başında sosyal bilgiler dersi gelmektedir. Toplumun ihtiyaç duyduğu nitelikli bireylerin yetiştirilmesinde önemli bir rol üstlenen sosyal bilgiler dersi, öğrencilerin yaşadıkları dünyayı anlamlandırmalarını ve sorumlu bireyler olarak davranış geliştirmelerini desteklemektedir. Sosyal bilgilerin bu denli geniş bir alanı kapsaması ve farklı disiplinler arasında bütünleştirici görevi üstlenmesi nedeniyle ve bu disiplinlerin merkezinde yer alması doğrudan bir tanım yapılmasını güçleştirmektedir. Bu sebeple geçmişten günümüze kadar olan süreçte bilim insanları sosyal bilgileri açıklarken tek bir tanım etrafında uzlaşamamışlardır (Ayana, 2018).

National Council for the Social Studies (1994), sosyal bilgiler dersini; sosyal ve beşerî bilimleri, vatandaşlık becerilerini geliştirme amacıyla bir araya getiren disiplinler arası bir

alan olarak tanımlamaktadır. Öğretim programlarında sosyal bilgiler dersi; arkeoloji, ekonomi, coğrafya, tarih, siyaset bilimi ve antropoloji gibi disiplinlere ek olarak, beşerî bilimler, matematik ve doğa bilimlerinden de kendi öğrenme alanına uygun içerikleri sistemli ve koordineli bir şekilde sunmaktadır. Sosyal bilgilerin temel hedefi, küresel ölçekte karşılıklı bağımlılığın arttığı ve kültürel çeşitliliğin bulunduğu bir dünyada, genç bireylerin bilgiye dayalı ve bilinçli kararlar alabilme yeteneklerini geliştirmesini desteklemektedir şeklinde tanımlamıştır.

Sosyal bilgiler dersinin disiplinler arası yapısı ve vatandaşlık temelli hedefleri, bu dersin bireylerin toplumsal yaşama uyum süreçlerinde önemli bir rol üstlendiğini ortaya koymaktadır. Günümüzde toplumsal ilişkilerin çeşitlenmesiyle birlikte, bireylerin etkili bir şekilde sosyalleşmesi ve toplumsal hayata uyum sağlaması, toplumun bireylere yüklediği rolleri yerine getirmeleri açısından bir zorunluluk haline gelmiştir. Bireylerin sosyalleşme süreci ilk olarak ailede başlasa da zamanla dış çevreyle etkileşime girilmesiyle devam eder. Bireyler, içinde bulundukları sosyal gruplar aracılığıyla toplumun değerlerini, normlarını ve rollerini öğrenir. Bu durum, bireyin tam anlamıyla sosyalleşmesini ve sosyal ilişkiler geliştirmesi açısından ailenin tek başına yeterli olamayacağını göstermektedir. Bu nedenle bireyin toplumsallaşmasında en fazla rol eğitim kurumlarına düşmektedir. Eğitim kurumları bu rolü, bireyleri toplumsallaştırarak, yaşadığı toplumun kültürünü ve tarihini öğretmek, onları topluma uyumlu, üretken, haklarını bilen ve kullanan bireyler olarak yetiştirerek yerine getirir (Erden, 1998). Bu doğrultuda sosyal bilgiler dersi, bireylerin toplumsal rolleri öğrenmelerini ve bu rolleri etkili biçimde uygulayabilmelerini destekleyerek, toplumsal yaşama uyumlarını güçlendirmektedir.

Öztürk (2012), sosyal bilgiler dersini; ulusal ve dünya çapındaki değişim koşullarında, bilgi temelli yargılarda bulunabilen ve ortaya çıkan problemleri çözme yetkinliğine sahip etkin vatandaşlar yetiştirmeyi amaçlayan, sosyal ve beşerî bilimlerden elde ettiği bilgi ve yöntemleri bir arada kullanan bir öğretim programı olarak ifade etmiştir. Sosyal bilgiler dersi ile aynı zamanda “etkili vatandaş” yetiştirilmesi hedeflenmektedir. Etkili vatandaş ise demokratik değerleri içselleştirmiş birey olarak tanımlanabilir. Bu doğrultuda, sosyal bilgiler dersi öğretim programları aracılığıyla demokratik vatandaşlık değerlerinin ve becerilerinin öğrenciye kazandırılması hedeflenmektedir (Kabapınar, 2009). Bu hedefe ulaşmak için, programdaki kazanımlar doğrultusunda günlük yaşamdan örneklerle yer verilmektedir.

Sosyal bilgiler dersi, ilköğretim düzeyindeki bireyleri sorumlu ve bilinçli vatandaşlar olarak yetiştirmeyi amaçlayan; sosyal bilimler disiplinlerinden seçilen bilgilere dayalı olarak, öğrencilere toplumsal yaşama ilişkin temel bilgi, beceri, tutum ve değerleri kazandırmayı

hedefleyen disiplinler arası bir alan olarak tanımlanmaktadır (Tekeli Yıldızhan, 2010, s. 14). Sosyal bilgiler, yeryüzündeki olayları ve bu olayların oluş nedenlerini açıklayan yurttaşlık hakları ve sorumluluklarının neler olduğu konusunda bilgilendirme yapan, birey ve toplumun tarihsel, güncel ve olası gelecekteki etkisini açığa çıkaran disiplinler arası bir bilgi alanıdır (Yılmaz, 2014, s. 10).

Alan yazında sosyal bilgiler dersinin amaçları ile ilgili çok sayıda açıklama bulunmaktadır. Sosyal bilgiler dersinin temel amacı, öğrencilerin sorumlu vatandaşlar olarak yetişmelerine yardımcı olmaktır. Bu bağlamda öğrencilere gerekli bilgi, beceri ve tutumlarla kazandırılarak iyi bir vatandaş olmalarının hedeflendiği görülmektedir. Bu bilgi, kabiliyet, tutumlarla donatılan öğrenciler toplumda etkin birer vatandaş haline gelecek ve böylece topluma iyi bir vatandaş kazandırma hedefine ulaşılmış olunacaktır (Demirkaya, 2005).

Kısakürek (1987), sosyal bilgilerin dersinin temel hedeflerini; bireylerin düşünme becerilerini geliştirmek, toplumdaki diğer bireylerle ilişkilerini güçlendirmek, yurttaşlık yükümlülükleri ve yasal haklarını kavramalarını sağlamak ve çocuklara ekonomik düşünme becerisi kazandırmak olarak ifade etmektedir. Michealis ve Garcia (1996) ise sosyal bilgiler öğretiminin temel amacını; bireylere tarihsel, coğrafi, kültürel, ekonomik ve sosyopolitik düşünme becerileri kazanmalarını sağlamak, bireylerin sosyal katılım düzeylerini artırmak ve demokratik değerlere dayalı bir vatandaşlık bilinci geliştirmek olarak ifade etmişlerdir.

Sosyal bilgiler dersinin hedeflerinin anlaşılabilmesi, bu dersin tarihsel gelişim sürecine kısaca değinilmesini gerekli kılmaktadır. Sosyal bilgiler dersi, kökenini 19. yüzyılın sonlarına dayanan eğitsel reform hareketlerinden almaktadır. Bu bağlamda, 1892 yılında ABD’de Ulusal Eğitim Konseyi, “ulusal toplum” düzenini oluşturmak amacıyla tarih, coğrafya ve vatandaşlık gibi disiplinleri içeren bir dersin gerekliliğini vurgulamıştır. (Şahin, Yıldız ve Duman, 2011). Bu doğrultuda, sosyal bilgiler dersi ilk kez 1916 yılında ABD’de okul programlarına dahil edilmiştir. 1960’lara kadar ağırlıklı olarak tarih, coğrafya ve vatandaşlık konularını kapsayan bu ders, 1960’lardan itibaren sosyoloji, ekonomi, siyaset bilimi, psikoloji gibi disiplinleri de içerecek şekilde genişletilmiştir. (Hamilton, 1998; Klibeard, 2002; Spring, 2005).

Türkiye’de ise 1926, 1936 ve 1948 ilkokul programlarında tarih, coğrafya ve yurt bilgisi adı altında okutulan ders 1968 programı ile sosyal bilgiler adını almıştır. Geçmişten günümüze sosyal bilgiler dersi öğretim programlarında önemli değişiklikler ve gelişmeler meydana gelmiştir. 1998 ve 2005 senelerinde yapılan program yenileme çalışmaları ile sosyal bilgiler dersi dünyadaki örnekleriyle daha yakın ve benzer bir hale gelmeye başlamıştır.

Özellikle 2005 yılından sonra yapılandırmacı öğrenme anlayışı programa hâkim olmaya başlamıştır (Öztürk, 2006; Safran, 2008).

2018 yılında hazırlanan SBDÖP, öğrencilerin bireysel ve toplumsal sorumluluk bilinci kazanmalarını amaçlayan 18 özel hedef içermektedir. Bu doğrultuda, programın temel hedefleri arasında bireylerin Türk kültürünü ve tarihini oluşturan temel unsurları kavraması, yaşadığı çevreye duyarlılık geliştirmesi ve vatandaşlık bilincine sahip bireyler olarak yetişmesi yer almaktadır. Ayrıca, programda eleştirel düşünme, problem çözme ve iletişim becerilerini geliştirmeye yönelik etkinlikler öne çıkarılmış ve öğrencilerin sosyal olayları farklı bakış açılarıyla değerlendirme yetisi kazanmaları hedeflenmiştir (MEB,2018).

Eğitim programlarının toplumsal değişim ve bireysel ihtiyaçlar doğrultusunda yenilenmesi gerekliliğinden hareketle geliştirilen 2024 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında ise, önceki programın yapılandırmacı yaklaşımını korumakla birlikte bireylerin eleştirel düşünme, problem çözme, iletişim, iş birliği ve dijital okuryazarlık gibi 21. yüzyıl becerileriyle donatılmasını hedefleyen daha çağdaş bir eğitim anlayışı benimsenmektedir (Çakır, 2025). Program incelendiğinde, öğrencinin öğrenme sürecine aktif katılımını teşvik eden, anlamlı ve kalıcı öğrenmelerin sağlanmasını amaçlayan, işbirlikli öğrenme becerisini destekleyen uygulamalara daha fazla yer verildiği dikkat çekmektedir. Bu doğrultuda, grup çalışmaları, etkileşim temelli etkinlikler ve çok yönlü düşünme becerilerini destekleyen öğrenme ortamlarının önemi vurgulanmaktadır. Söz konusu beceri, yalnızca bilişsel değil; aynı zamanda sosyal ve duyuşsal gelişimi de desteklemektedir. Özellikle etkili iletişim kurma, birlikte problem çözme, sorumluluk paylaşma ve empati kurma gibi becerilerin kazandırılması, programın öncelikli hedefleri arasında yer almaktadır (MEB, 2024). Bu doğrultuda, sosyal bilgiler öğretmenlerinden, öğrencilerin işbirlikli öğrenme becerilerini geliştirmeye yönelik yöntem ve teknikleri öğretim süreçlerinde etkili biçimde kullanmaları beklenmektedir. Bu kapsamda, işbirlikli öğrenme tekniklerinden biri olan Takım Oyun Turnuva tekniği, öğrencilerin yalnızca akademik başarılarını artırmakla kalmayıp aynı zamanda iletişim, iş birliği ve problem çözme gibi sosyal becerilerinin gelişimine de katkı sağlayabilecek nitelikli bir öğretim tekniği olarak öne çıkmaktadır.

2.1.2. İşbirlikli Öğrenme

Öğrenme sürecinde öğrenciler, rekabet yoluyla, bireysel olarak ya da işbirliği içerisinde çalışarak birbirleriyle etkileşimde bulunurlar. Yarışmaya dayalı öğrenme ortamlarında, bir öğrencinin kazanması diğerlerinin kaybetmesi anlamına gelebilir ve bu

durum olumsuz amaç bağımlılığı, özgüven eksikliği, başarısızlık duygusu gibi istenmeyen sonuçlara yol açabilir. Bireysel öğrenme ortamlarında, öğrencinin başarısı belirli kriterlere bağlı olup, diğer öğrenciler başarı ya da başarısızlık üzerinde doğrudan bir etkiye sahip değildir. İşbirlikli öğrenme ortamlarında ise, öğrenciler arasında “biz olma bilinci” gelişirken, özgüven artar ve olumlu amaç bağımlılığının sağladığı aidiyet duygusu pekişir (Johnson Johnson, 1991). İşbirlikli öğrenme ortamlarında, bireylerin kendilerini güvende hissetmeleri sağlanarak duygu, düşünce ve bilgi birikimlerini özgürce ifade etmeleri desteklenir. Bu bağlamda, işbirliği içinde çalışan öğrenciler, bireysel performanslarının ötesine geçerek daha etkili ürünler ortaya koyabilmektedirler (Buckley, 2006, akt.Üzülmez, 2022)

İşbirlikli öğrenme, öğrencilerin küçük gruplar halinde, ortak bir amaç çerçevesinde birlikte çalışarak grup başarısının esas alındığı bir öğretim sürecidir (Slavin, 1991). Bu süreçte, öğrenciler belirli görevleri yerine getirmek veya ortak amaçlara ulaşmak için grup arkadaşları ile işbirliği yaparak öğrenmelerini pekiştirirler (Christison, 1990). İşbirlikli öğrenme, öğrencilerin birbirlerinden öğrenmelerine, etkileşimde bulunarak bilgi ve becerilerini geliştirmelerine imkân sağlar. Sheehan ve arkadaşları (2018) ise işbirlikli öğrenmeyi, öğrencilerin takımlar halinde çalıştıkları, deneyler gerçekleştirdikleri ve tasarımlar geliştirdikleri etkileşim temelli bir öğrenme süreci olarak ifade etmektedirler. Bu bağlamda, söz konusu yöntem yalnızca öğrencilerin akademik başarı düzeylerini artırmakla kalmayıp, aynı zamanda sosyal becerilerinin gelişimini de sistemli bir biçimde desteklemektedir.

Johnson ve Johnson (1990) ise işbirlikli öğrenmeyi, bireylerin bilgi edinme sürecinde takım arkadaşlarıyla işbirliği yaparak öğrenme düzeylerini en üst seviyeye çıkarabildikleri bir öğrenme ortamı olarak tanımlamaktadır. Bu tanım, öğrenmenin bireysel bir çabadan ziyade, takım içinde etkileşim ve karşılıklı destekle güçlendiğini vurgulamaktadır. Benzer şekilde Soylu (2008), işbirlikli öğrenme ortamlarını; öğrencilerin dayanışma ve iş birliği içinde hareket ederek ve ortak düşünme süreçleri aracılığıyla yaratıcı düşünme becerilerini geliştirdikleri, öğrenmeye yönelik motivasyonlarının arttığı ve kalıcı öğrenmenin desteklendiği etkili bir öğrenme ortamı olarak ifade etmektedir. Öte yandan, Başer (2006), işbirlikli öğrenmenin kesin bir tanımını yapmanın zor olduğunu belirtmekle birlikte, bu kavramın birlik ve beraberlik anlayışını vurguladığını ifade etmektedir. Bu bağlamda, işbirlikli öğrenme ortamlarında öğrenciler yalnızca kendi öğrenmelerinden değil, grup arkadaşlarının başarısından da sorumlu olup, ortak bir hedef doğrultusunda işbirliği içinde çalışmaktadırlar.

Alan yazında işbirlikli öğrenmenin tanımları incelendiğinde, “takım” ve “grup” kavramlarının sıkça vurgulandığı görülmektedir. Ancak oluşturulan her takım veya grup, işbirlikli öğrenme grubu olarak nitelendirilemez (Johnson Johnson, 1991; Felder, Brent, (2007); Kartal (2014)’ a göre de masa etrafında bir araya gelmiş, bireysel çalışmalarını sürdürürken yalnızca birbirleriyle konuşan öğrencilerin oluşturduğu her grubun işbirlikli öğrenme grubu olmadığını belirtmiştir. Soylu (2008) ise özellikle ilkokulun birinci kademesinde öğretmenler tarafından uygulanan “küme çalışması” yönteminin, bazı durumlarda, öğrenmeyi olumsuz yönde etkileyebileceğini ve öğrenciler arasında anlaşmazlık ve hoşnutsuzluğa yol açabileceğini belirtmektedir. Bu doğrultuda, bir grubun işbirlikli öğrenme grubu olarak kabul edilebilmesi için planlamanın sistematik bir şekilde gerçekleştirilmesi, öğrenciler arasında olumlu bağımlılığın sağlanması, takım başarılarının ödüllendirilmesi, başarının ve başarısızlığın sorumluluğunun tüm grubun üstlenmesi, belirli bir amaca yönelik işbirliği içinde çalışılan bir öğrenme ortamının oluşturulması gerekmektedir (Slavin, 1991).

İşbirlikli öğrenme, öğrencilerin ortak bir hedef doğrultusunda gruplar halinde birbirlerinin öğrenme süreçlerine destek olduğu ve bu süreçte kazandıkları bilgilerdir. Gerçek işbirliğinin sağlanabildiği ortamlarda, grup üyeleri başarılı olabilmek için ilk olarak grubun genel başarısının gerekli olduğunu bilirler, yani öğrenciler arasında olumlu bağlılık vardır (Açıkgöz, 1992). İşbirlikli öğrenmenin etkili bir şekilde uygulanabilmesi ve öğrenme sürecine katkı sağlayabilmesi için işbirlikli öğrenmenin alt boyutlarının doğru ve etkili şekilde oluşturulmasına bağlıdır. Bu alt boyutlar arasında; olumlu bağlılık, birlikte çalışma becerileri ve gruba yansıtma öne çıkmaktadır.

İşbirlikli öğrenmenin en önemli bileşenlerinden biri olumlu bağlılıktır. Olumlu bağlılık, takım üyelerinin birbirlerine olan bağımlılığını ve ortak bir amaç doğrultusunda birlikte çalışma gerekliliğini ifade eder. Çünkü olumlu bağlılık sağlanamıyorsa, işbirliği de yoktur. Takım üyeleri, yalnızca bireysel başarılarını değil, aynı zamanda takımın başarısını da önemsemeli ve bu doğrultuda hareket etmelidir. Başarı sağlayabilmek için takımdaki diğer üyelerin de başarılı olması gerektiğini bilen öğrenciler, karşılıklı destek ve dayanışma içerisinde hareket ederler (Aydın,2011). Başka bir söylemle grup üyeleri “ya birlikte yüzeriz ya da birlikte batırız” anlayışını benimsemektedirler. Bu anlayış, takım içerisindeki dayanışma kültürünü güçlendirir ve öğrenme sürecini daha etkili hale getirir. Dersin hedeflerine ulaşabilmek için, takımda başarısız olan üyeler tespit edilerek, daha başarılı olanlar tarafından desteklenir. Bu sayede tüm üyelerin öğrenme sürecine etkin bir şekilde katılması sağlanır (Johnson ve Johnson, 1994). Bu tür bir süreç, öğrenciler arasındaki olumlu

bağlılığı artırarak herkesin eşit derecede katkı sunduğu ve öğrenme sürecinden en etkili şekilde faydalandığı bir ortamın oluşmasını mümkün kılar.

Birlikte çalışma becerileri ise işbirlikli öğrenmenin verimliliğini artırmak için gereken bir diğer önemli unsurdur. Etkili bir takım çalışmasının temelinde, bireylerin birbiriyle uyumlu bir şekilde çalışmasını sağlayan çeşitli beceriler bulunmaktadır. İletişim kurabilme, analitik düşünme, değerlendirme, etkili karar verme ve gerilim yönetimi gibi beceriler, grup dinamiklerini olumlu yönde etkileyerek öğrencilerin daha etkili bir şekilde iş birliği yapmalarını sağlar (Slavin, 2014; Gillies, 2007). Bu becerilerin geliştirilmesi, yalnızca akademik başarı açısından değil, aynı zamanda sosyal ve duygusal gelişim açısından da oldukça büyük bir öneme sahiptir. Öğrenciler, birlikte çalıştıkça farklı bakış açılarına maruz kalır ve karşılıklı etkileşim yoluyla kendi fikirlerini daha iyi ifade edebilirler. Ayrıca, takım içindeki her bireyin eşit söz hakkına sahip olduğu bir ortam yaratılarak, tüm üyelerin katkıda bulunabileceği bir öğrenme alanı oluşturulur. Böylece, etkili bir iletişim ortamı kurularak bireylerin işbirliği süreçlerine etkin bir şekilde katılımı desteklenir. Grup içinde etkili iletişim ve işbirliği sağlandığında, öğrenciler hem akademik hem de sosyal anlamda gelişim göstererek öğrenme sürecinden mümkün olan en iyi biçimde verim alır.

Gruba yansıtma süreci ise, işbirlikli öğrenmenin kalitesini artıran önemli bir değerlendirme aşamasıdır. Bu süreç takım üyelerinin öğrenme sürecini analiz etmelerini, güçlü ve zayıf yönlerini belirlemelerini ve süreci iyileştirmek için gerekli değişiklikler yapmalarına olanak sağlar. Johnson ve Johnson (1999)'a göre, gruba yansıtma süreci, grubun güçlü ve zayıf yönlerini belirleyerek öğrenme sürecinin daha etkili hale gelmesini sağlar. Grup üyeleri hem kendi paylaşımlarını değerlendirirken hem de grubun genel performansına dair farkındalık geliştirme imkânı bulur. Gruba yansıtma süreci, yalnızca akademik kazanımlarla sınırlı kalmayıp, bireylerin farkındalık temelli bilişsel becerilerini geliştirmelerine ve takım içindeki sorumluluk alma duygularını artırmalarına da yardımcı olur. Takım üyeleri, sürecin sonunda bireysel ve grup performanslarını analiz ederek, daha sonraki işbirlikli öğrenme deneyimlerinde daha etkili stratejiler geliştirme imkânı bulurlar. Böylece, takım içindeki herkes kendini geliştirme fırsatına sahip olarak, öğrenme sürecine de daha bilinçli bir şekilde katılım gösterir.

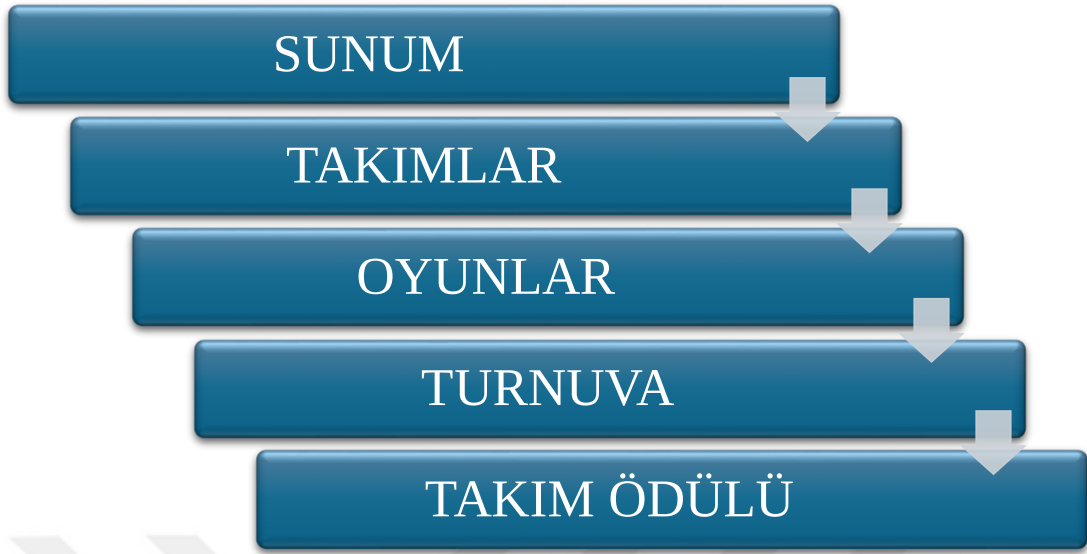
Özetle, işbirlikli öğrenmenin olumlu bağlılık, birlikte çalışma becerileri ve gruba yansıtma gibi alt boyutları, öğrenme sürecini destekleyen temel öğeleridir. Olumlu bağlılık, öğrencilerin birbirlerinin başarısını dikkate almalarını ve grup olarak hareket etmelerini sağlarken, birlikte çalışma becerileri, işbirliği sürecinin etkili bir şekilde işlenmesini mümkün kılar. Gruba yansıtma süreci ise hem bireysel hem de grup düzeyinde öğrenme süreçlerini

analiz etmeyi ve geliştirme imkânı sunan bir değerlendirme aşamasıdır. Bu alt boyutların bir araya gelmesiyle, öğrenciler hem akademik başarılarını artırabilir hem de etkili iletişim becerileri bakımından gelişim gösterebilir. İşbirlikli öğrenme ortamları, öğrencilerin hem kendileri hem de grup arkadaşları için sorumluluk üstlendikleri, aktif katılım gösterdikleri ve içsel olarak motive oldukları öğrenme deneyimleri sunar. Bu yönleriyle işbirlikli öğrenme, sosyal bilgiler dersi bağlamında özel bir önem taşımaktadır. Zira sosyal bilgiler dersi, öğrencilerin toplumsal konulara duyarlılık geliştirmeleri, demokratik değerlere bağlı bireyler olarak yetişmeleri ve aktif yurttaşlık becerileri kazanmaları açısından kritik bir ders niteliğindedir. Bu doğrultuda, işbirlikli öğrenme süreci, sosyal bilgiler öğretiminde hem bireysel hem de toplumsal sorumluluk bilincinin kazandırılmasına katkı sağlayan etkili bir öğrenme süreci ve beceri gelişim alanı olarak değerlendirilmektedir.

2.1.3. Takım Oyun Turnuva

Takım oyun turnuva tekniği De Vries ve Slavin(1976 ve 1978) tarafından geliştirilmiştir (Açıkgöz, 1992, s.35). Takım oyun turnuva tekniği, eğitici turnuvalar ve 4-5 kişilik öğrenci gruplarından oluşur. Takımlar oluşturulurken öğrencilerin yetenek düzeyleri, cinsiyet ve teknik geçmişleri göz önünde bulundurularak heterojen gruplar oluşturulur. (Slavin, 1980). Bu tekniğin temel amacı, akademik kabiliyetin bir kesitini sunmaktır (Sharan, 1980). Grubun temel görevi, üyelerini görevlerde başarılı olmaya hazırlamaktır. Süreç, öğretmenin sınıfa sunum yapması ve çalışma kâğıtlarını açıklamasının ardından gruplara çalışma kâğıtlarını dağıtmasıyla başlar. Takımlar, üyeleriyle çalışarak birbirlerini turnuvaya hazırlaması ile devam eder (Slavin, 1980). Turnuva her gruptan benzer akademik başarı seviyesinde olan üyeler arasında gerçekleştirilir. Grup üyeleri takımlarına puan kazandırmak için yarışırlar. Turnuvada başarı gösteren oyuncular bir sonraki turnuvada daha üst turnuva grubuna, başarı gösteremeyen üyeler bir alt gruba yerleştirilir. Böylece öğrencilere kendi içinde ilerleme fırsatı sunulmuş olur (Doymuş ve Doğan, 2011). Grup ödülü ise bireysel başarılar temel alınarak verilir (Aydın, 2019). Takım oyun turnuva yöntemi genel anlamıyla beş aşamadan oluştuğu söylenebilir. Bu aşamalar sırasıyla aşağıda Şekil 1.1’de gösterilmiştir.

Şekil 1.1. Takım Oyun Turnuva Tekniği Uygulama Aşamaları

İşbirlikli öğrenme tekniklerinin uygulandığı sınıflarda, öğrencilerin başarısındaki yükselme, öğrencilere aktif öğrenme fırsatları sunması ve motivasyonlarının artması gibi güçlü yönlerinin etkin olduğunu ortaya koymaktadır (Artvinli, 2010). Takım oyun turnuva tekniği ise, öğrenme yaşantıları, değerlendirme ve pekiştirme süreçlerinde diğer tekniklerden farklı özellikler sergilemektedir (Çalık ve Şimşek, 2017).

2.1.3.1. Sunum

Öğretmen tüm sınıfa konuyla alakalı kısa bir sunum yapar. Dersin içeriği öğrencilere aktarılır. Çalışma kâğıtları ve öğrenme materyalleri öğrencilere tanıtılır (R. Efe, Hevedanlı, Ketani, Çakmak, H. Efe, 2008). Bu aşama, öğrencilerin öğrenme alanına dair temel bilgileri edinmelerini sağlarken, aynı zamanda ilerleyen aşamalarda kullanacakları kaynaklar hakkında farkındalık kazanmalarına yardımcı olunur. Öğretmen, dersin hedeflerini ve kazanımlarını açıklayarak öğrencilerin süreci bilinçli bir şekilde takip etmelerine olanak tanır. Bu aşama, öğrencilerin sürece aktif katılımını sağlamak için oldukça önemlidir. Öğrenciler sürecin başında ne yapmaları gerektiğini anladıklarında, işbirlikli öğrenme ortamında daha etkin ve verimli bir şekilde çalışabilirler. Böylece, takım oyun turnuva tekniğinin diğer aşamalarına geçmeden önce öğrenciler gereken bilgiye sahip olarak, öğrenme sürecine hazırlıklı bir şekilde dahil olurlar.

2.1.3.2. Takımlar

Öğrenciler; akademik başarı düzeyi, cinsiyet, ırk ya da etnik köken açısından sınıfın genel yapısını yansıtacak biçimde, en az iki, en fazla beş ya da altı kişilik gruplar halinde ayrılır. (Demirel, 1999). Bu grupların temel görevi, üyelerini turnuvalarda başarılı olacak şekilde hazırlamaktır. Öğretmen, sunumu gerçekleştirdikten sonra çalışma kağıtları ve öğretim materyalleri gruplara dağıtılır daha sonra grup üyeleri çalışmaya başlarlar. Bu süreçte öğrenciler; problemleri birlikte ele alır, cevaplarını değerlendirir ve birbirlerinin hatalarını düzeltmeye çalışırlar. Bununla birlikte her takım üyesinin grubuna katkı sağlamak için çaba göstermesi gerektiği vurgulanır (Açıkgöz, 2003). Öğrenciler bu süreçte arkadaşlarına saygılı davranmalı ve her öğrenciye eşit öğrenme fırsatı sağlanmalıdır. Öğrencilerin yardıma ihtiyaç duyduklarında birbirlerine yardımcı olmaları ve öğretmenlerine danışmaları gerekmektedir. Çalışma yaprakları bittikten sonra takım üyeleri birbirlerine sorular sorup cevaplayarak çalışmalarını pekiştirebilirler.

2.1.3.3. Öğrencilerin Takımlara Atanması

Öğrenci takımları öğretmen tarafından aşağıdaki adımlar uygulanarak atanırlar;

1. Her öğrencinin durumunu bildiren özet yaprağı oluşturulur
2. Öğrenciler, daha önceki akademik başarıları yönünden sıralanır.
3. Sınıf mevcuduna göre takım sayısı ve takımlarda bulunacak öğrenci sayısı belirlenir.
4. Başarı seviyelerine göre oluşturulmuş listenin, en başından başlanarak öğrenciler takımlara atanır. Son olarak takımların heterojen yapıya sahip olup olmadığı kontrol edilerek, takımlar arasında uyum ve denge gözetilir.
5. Takımlarda yer alan öğrencilerin adları, düzenlenen durum özeti formlarına işlenir.

Öğrencilerin takımlara atanması tablo 2.1’ de gösterilmiştir.

Tablo 2.1. Takım Oyun Turnuva Tekniğinde Öğrencilerin Takımlara Atanması
(Açıkgöz,2003)

Öğrenci	Sıra	Takım Adları
Yüksek Başarılı Öğrenciler	1	A
	2	B
	3	C
	4	D
	5	E

Orta Başarılı Öğrenciler	6	F
	7	F
	8	E
	9	D
	10	C
	11	B
	12	A
	13	A
	14	B
	15	C
	16	D
	17	E
	18	F
	19	F
	20	E
	21	D
	22	C
	23	B
	24	A

2.1.3.4. Oyunlar

Sunum ve takım uygulamaları esnasındaki öğrencilerin öğrenmeleri değerlendirmek amacıyla, dersin öğrenme alanına uygun olarak hazırlanmış sorular kullanılmaktadır. Bu değerlendirme sürecinde kullanılan oyunların büyük bir kısmı, öğrencilerin birden fazla soruya yanıt vermesini gerektiren yapılar içermektedir. Uygulama esnasında öğrencilerden biri, üzerinde soru yazılı olan bir kart çeker ve ardından bu soruya doğru şekilde yanıt vermeye çalışır. Bu süreç, öğrencilerin hem bilgilerini sınamalarını hem de takım içinde aktif katılım göstermelerini desteklemektedir (Açıkgöz, 2003).

2.1.3.5. Turnuvalar

Turnuva aşaması, takım oyun turnuva tekniğinin en önemli bölümlerinden biridir ve genellikle haftanın sonunda, sunumlar ve alıştırmalar sona erdikten sonra gerçekleştirilir. Bu aşamanın temel amacı, öğrencilerin homojen turnuva masalarında takımları adına yarışarak

puan kazanmasıdır (Açıkgöz, 2003). Öğrenciler, bilgi düzeylerine göre oluşturulan gruplarda yarışırken hem bireysel hem de takım başarısı için çaba sarf ederler.

Turnuvalar, öğrencilerin öğrendiklerini pekiştirmelerine yardımcı olurken, aynı zamanda onların problem çözme, strateji geliştirme ve hızlı düşünme becerilerini de destekler. Yarışmalarda kullanılan soru ve etkinlikler, kazanılan bilgiyi uygulamaya yönelik olup, süreci keyifli ve motive edici hale getirir. Ayrıca adaletli bir rekabet atmosferi sunarak bireylerin işbirliği ve iletişim becerilerini güçlendirmesine katkı sağlar.

2.1.3.6. Öğrencilerin Turnuva Masalarına Atanması

İlk turnuva sürecinde, takımların en iyi öğrencileri birinci turnuva masasına, onları takip eden başarı düzeyindeki öğrenciler ikinci turnuva masasına, daha düşük başarı seviyesindekiler ise sırasıyla diğer turnuva masalarına atanırlar. Bu uygulamanın temel amacı, her turnuva masasında başarı seviyesi benzer öğrencilere turnuva oyunlarını oynatarak her bireyin kendi yetkinliği oranında takımına katkı sağlamasını mümkün kılmaktır.

İlk hafta turnuva masasında başarılı olan öğrenciler, sonraki hafta bir üst masaya; başarısız olanlar ise bir alt turnuva masasına atanır. Diğer öğrenciler aynı masada kalmaya devam ederler. Turnuva masalarına atanırken masaların numaraları karışık olarak verilir. Bu durumda öğrenciler hangi masanın "en iyi" ya da "en kötü" olduğunu bilmezler. Öğrencilerin turnuva masalarına atanma durumu tablo 2.2' de gösterilmiştir.

Tablo 2.2. Öğrencilerin Turnuva Masalarına Atanması (Açıkgöz,2003)

Öğrenci	Takım	1.Turnuva	2.Turnuva	3.Turnuva
Zeynep	Süper	1+	1-	2+
Gülce	Yıldız	1-	2+	2+
Yağız	Zekiler	1*	1*	1+
Işıl	Süper	2*	1+	1+
Ahmet	Yıldız	2+	2*	1+
Nurcan	Zekiler	2+	3*	2+
İnci	Süper	3+	3-	4+
Hüseyin	Yıldız	3-	2-	3+
Mustafa	Zekiler	3*	4-	3+
Yunus	Süper	4+	4*	3+
Fuat	Yıldız	4*	3+	4*

Ceren	Zekiler	4-	4+	4-
-------	---------	----	----	----

Not. () Turnuva masasındaki üstün başarı*

(+) Turnuva masasındaki başarıyı

(-) Turnuva masasındaki düşük başarıyı sembolize eder.

2.1.3.7. Turnuva Oyununun Uygulanması

Bu teknikte öğrenciler haftanın son ders saatinde gerçekleştirilen turnuvalarda birbirleriyle rekabet ederler. Öğretmen, öğrencileri akademik başarı düzeylerine göre sıralayarak, başarı seviyeleri birbirine yakın olan bireylerden üç kişilik turnuva grupları oluşturur. Örneğin; en yüksek başarıya sahip üç öğrenci birinci turnuva masasına yerleştirilirken, başarı sıralamasında onları takip eden öğrenciler ise ardışık şekilde diğer masalara yönlendirilir. Ancak öğretmenin, oluşturulan turnuva gruplarındaki öğrencilerin akademik başarı düzeylerine ilişkin herhangi bir açıklamada bulunmamalıdır (örneğin, “başarısı yüksek” veya “başarısı düşük” gibi ifadelerden kaçınılmalıdır).

Turnuva gruplarının benzer başarı düzeyindeki öğrencilerden oluşturulması, bireylerin eşit koşullarda rekabet etmelerine olanak sağlamaktadır. Öğrenciler, turnuva gruplarında sergiledikleri yüksek performans oranında takımlarına katkı sunarlar. Bu durum, öğrencileri ellerinden gelenin daha iyisini yapmaya teşvik edecektir. Bu tür bir değerlendirme yaklaşımı, bireysel gelişim puanlarına dayalı ölçme süreciyle paralellik göstermektedir.

Her turnuvada, masalardaki öğrenci dağılımı bir önceki turnuva sonuçlarına göre yeniden düzenlenir. Turnuvada başarılı olan bir öğrenci, bir üst düzeydeki turnuva masasına geçebilir (Örneğin; beşinci turnuva masasından dördüncü turnuva masasına). Bu uygulama, başlangıçta yapılan başarı seviyelerine göre yapılan sıralamada bir hata varsa öğrenciler iki ya da üç turnuva sonucunda gerçek seviyelerine uygun turnuva masalarına yerleşmelerine olanak tanır.

Her turnuva masasında bulunması gereken materyaller;

- Soru kâğıdı
- Cevap kâğıdı
- Oyun kartları
- Oyun puan cetveli

Takım oyun turnuva tekniğinde, her turnuva masasına öğrencilerin düzeyleri ve konu içeriği dikkate alınarak hazırlanmış 30 soru (soru kâğıdı), bu sorulara ait yanıtları içeren bir “cevap kâğıdı”, 1’den 30’a kadar numaralandırılmış “oyun kartları” ve “oyun puan cetveli”

yerleştirilir. Turnuva masalarında bir araya gelen öğrenciler, oyun kartlarından rastgele birer kart çeker. En yüksek numaralı kartı çeken öğrenci, ilgili numaradaki soruyu yanıtlamaya ilk hak kazanan “okuyucu” olur. İlk okuyucu, doğru cevabı bilmiyorsa bir tahminde bulunma hakkına sahiptir. İlk okuyucunun cevabı vermesinden sonra, onun solundaki öğrenci (ilk karşı çıkıcı) karşı çıkma ya da farklı bir yanıt verme hakkına sahiptir. Eğer bu hakkını kullanmazsa ya da ikinci okuyucu öncekilerden farklı bir cevap vermek isterse o da karşı çıkabilir. Karşı çıkıcıların dikkatli olmaları gerekir, çünkü yanlış bir yanıt vermeleri durumunda daha önce kazandıkları kart varsa kaybederler. Tüm öğrenciler cevapladıktan sonra, ikinci karşı çıkıcı (okuyucunun sağındaki) cevap kartlarını kontrol eder, doğru cevabı yüksek sesle okur. Eğer hiç kimse doğru cevap veremezse kart masaya geri döner.

İkinci turda, okuyuculuk ve karşı çıkıcılık gibi roller bir sola kayar. Belirlenen süre sona erene kadar ya da destedeki tüm oyun kartları bitene kadar turnuvalar aynı kurallar çerçevesinde sürdürülür. Tüm gruplar oyuna eşzamanlı olarak başlar ve eşzamanlı biçimde tamamlar. Turnuva sürecinde öğretmen masaları dolaşarak öğrencilere rehberlik eder ve gereken uyarıları yapar. Süre dolduğunda, öğrenciler oyun puan cetveline isimlerini, takım adlarını, oyun esnasında doğru yanıtladıkları soruların kartlarını toplayarak yazarlar. Aşağıda oyun puan cetveline tablo 2.3’te örnek verilmiştir.

Tablo 2.3. Oyun Puan Cetveli

Oyuncular	Takım	Oyun	Günü Toplamı	Turnuva Puanı
K1	Yıldızlar	4 kart	4	40
K2	Çalışkanlar	6 kart	6	60
K3	Kaplanlar	3 kart	3	30
K4	Güneş	2 kart	2	20
K5	Zekiler	5 kart	5	50
K6	Kelebekler	3 kart	3	30

Öğrenciler, oyun puan cetveline öğrenci adlarını, takım isimlerini ve doğru yanıtladıkları sorular sonucunda elde ettikleri kart sayısını yazarlar. Ardından öğretmen, turnuva puanı hesaplama cetveline (Ek. 14) göre her öğrencinin turnuva puanını belirler ve bu puanları oyun puan cetveline ekler (Altınsoy,2007).

2.1.3.8. Turnuva Puanlarının Hesaplanması

Oyun turnuvalarının sonunda, puanlama öğretmen tarafından yapılır ve bu işlem, oyun puan cetvelleri aracılığıyla gerçekleştirilebilir. Öğrencilerin turnuva puanları hesaplanırken, en fazla kart toplayan öğrenciye en yüksek puan, en az sayıda kart toplayan öğrenciye ise en düşük puan verilir. Aynı sayıda karta sahip olanlara ise eşit puan alır. Aşağıda Slavin (1990) tarafından tavsiye edilen turnuva puanı hesaplama cetveli tablo 2.4’te sunulmuştur.

Tablo 2.4. Turnuva Puanı Hesaplama Cetveli

Oyuncular	Hepsi Farklı	Üsttekiler	Ortadakiler	Alttakiler	Hepsi
		Aynı	Aynı	Aynı	Aynı
K1	70	60	50	40	40
K2	50	60	30	60	40
K3	30	40	30	20	40
K4	20	20	40	20	40

Yukarıda 4 kişilik turnuva masalarında turnuva puanı hesaplama cetveli gösterilmiştir. “Hepsi farklı” olarak ifade edilen puanlamada aynı turnuva masasında birbirinden ayrı puan alan öğrenciler yer almıştır. Fakat “üsttekiler aynı” diye ifade edildiğinde, aynı turnuva masasında iki öğrenci aynı sayıda en fazla kart toplamış demektir. “Ortadakiler aynı” şeklinde belirtilen puanlamada en çok sayıda kart toplayan öğrenciden sonra eşit sayıda kart toplayan öğrenciler sunulur. “Alttakiler aynı” diye tanımlanan puanlamada, turnuva masasında en düşük sayıda kart toplayan ve topladıkları kart sayıları aynı olan öğrenciler vurgulanmaktadır. Eğer dört öğrenci aynı olursa turnuva masasında bulunan dört öğrenci de eşit sayıda kart toplamış demektir ve hepsi 40 puan almaktadır.

2.1.3.9. Takım Ödülü

Turnuvaların ardından grup başarısı öğretmen tarafından değerlendirilir. Haftanın son sosyal bilgiler dersinde düzenlenen turnuvalar sona erdiğinde grup üyeleri kazandıkları kart sayısını oyun puan cetveline kaydederler. Öğretmen, her öğrencinin turnuva sürecinde topladığı kart sayısını dikkate alarak, turnuva puanı hesaplama cetvelini kullanarak puanlarını

hesaplar. Öğrenciler, aldıkları puanlar ile kendi gruplarına geri döner. Gruptaki tüm üyelerin kazandıkları puanlar kaydedilir. Kaydedilen puanlar toplanarak gruptaki üye sayısına bölünür. Böylece, başarılı gruplar tespit edilir. Takım ödülü olarak öğrencilere başarı belgesi şeklinde olabileceği gibi isimleri sınıf ortamında duyurulabilir (Altınsoy,2007).

Takım oyun turnuva tekniğinin uygulandığı esnada elde edilen puanlar not vermek için kullanılmaz. Not verebilmek için öğrencilere değerlendirme yöntemleri uygulanmalıdır. Not verilmek istenirse, takım puanının belirli bir ağırlığı öğrencilere not olarak verilebilir (Açıkgöz,2003).

2.1.4. Takım Oyun Turnuva Tekniğinin Avantajları ve Sınırlılıkları

İşbirlikli öğrenme, öğrencilerin birlikte çalışma becerisini, bilgi ve birbirlerinden öğrenmelerini destekler. Alan yazında öğrencilerin işbirlikli öğrenmelerini sağlayabilecek çeşitli öğretim yöntem ve teknikleri bulunmaktadır. Bunlardan biri de 'Takım Oyun Turnuva' (TOT) tekniğidir. TOT, özellikle rekabetin ve işbirliğinin dengeli bir şekilde kullanıldığı bir teknik olup, öğrencilerin hem bireysel olarak hem de grup olarak başarıya ulaşabilmelerini sağlar. Bu durumdan yola çıkarak kuramsal çerçevede işbirlikli öğrenme yönteminin alt modeli olan takım oyun turnuva tekniği uygulanırken dikkat edilmesi gereken avantajları ve sınırlılıkları ele alınacaktır.

2.1.5. Takım Oyun Turnuva Tekniğinin Avantajları

- Bireyler arasında grup çalışmasına dayalı etkileşim sayesinde işbirliği becerileri gelişirken, sosyal etkileşim desteklenmektedir (Slavin, 1995).
- Oyun ve rekabet unsurlarının öğrenme ortamına dahil edilmesi, öğrencilerin derse olan motivasyonunu olumlu yönde etkilemektedir (Kagan,1994).
- Takım içerisindeki münakaşalar, tekrarlı anlatımlar, karşılıklı bilgi alışverişi, öğrencilerin öğrenme düzeylerini artırmakta ve akademik başarılarını olumlu yönde etkilemektedir (Şimşek, 2007).
- Öğrenciler, kendi öğrenmelerinin yanı sıra takım arkadaşlarının öğrenmelerinden de sorumlu olduklarından, sorumluluk alma becerileri olumlu yönde gelişmektedir (Johnson, Johnson & Holubec, 1994)
- TOT sürecindeki oyun adımları, öğrenme sürecini dikkat çekici ve eğlenceli hale getirerek bilgilerin kalıcılığını artırmaktadır (Totten, Sills, Digby & Russ, 1991).

- Heterojen gruplar, farklı başarı seviyesindeki öğrencilerin akran öğretimini gerçekleştirmesini sağlamaktadır (Slavin, 2011).

2.1.6. Takım Oyun Turnuva Tekniğinin Sınırlılıkları

Takım oyun turnuvasının oldukça etkili, kullanışlı ve çağdaş bir öğrenim tekniği olduğu ifade edilebilir. Ancak, bu avantajları temel alarak işbirlikli öğrenmenin her ortamda ve her türlü probleme çözüm sunacağı düşünülmemelidir. Sonuç olarak işbirlikli öğrenme bir öğretim yöntemidir ve bu yöntemin başarısına materyal alt yapı ve kütüphane gibi faktörlerin rolü göz ardı edilmemelidir. Ayrıca işbirlikli öğrenmenin uygun olmadığı kazanımlar, takımlar, zamanlar ve hedefler bulunabilir. Bunun gibi durumlarda, diğer yöntemlerin işe koşulması daha doğru bir yaklaşım olacaktır.

Her küçük grup çalışmasının işbirlikli öğrenme olarak değerlendirilmesi doğru değildir. Çünkü, öğrencileri küçük gruplara ayırıp birlikte çalışmalarını istemek tek başına işbirlikli öğrenmeyi gerçekleştirmesi için yeterli değildir. Bu tür bir uygulama, aşağıdaki sebeplerden dolayı verimli dönütler vermez (Açıkgöz,1996):

- Bazı grup üyelerinin, grup çalışmasına anlamlı bir katkı sağlamadan akranlarının başarısına ortak olması.
- Bazı üyelerin başkalarının işlerini kendisine yaptırdığını düşünmesi ve bundan rahatsızlık duyması.
- Başarı seviyesi yüksek grup üyelerinin ön plana çıkarak daha fazla katkı sağlaması ve bu sebeple grup çalışmasından daha fazla fayda görmesi buna karşın başarı düzeyi düşük olan üyelerinin yeterince katılım sağlayamaması ve durumlarının giderek kötüleşmesi.
- Başarı seviyesi yüksek grup üyelerinin, düşük olan grup üyelerinin açıklamalarını ve önerilerini dikkate almaması.

İşbirlikli öğrenmenin, grup çalışmasında yukarıda belirtilen sakıncaları ortadan kaldıracak şekilde düzenlenmesi gerekmektedir (Açıkgöz,1996).

İşbirlikli öğrenme, öğrencilerin akademik başarılarını artırmanın yanı sıra işbirliği, iletişim kurma, problem çözme ve sorumluluk alma gibi becerilerini geliştirmelerine de katkı sağlayan bir yaklaşımdır. Bu yaklaşımın etkinliğini artırmak ve öğrencilere motive edici bir öğrenme atmosferi sunmak amacıyla çeşitli öğretim teknikleri uygulanmaktadır. Bunlardan biri hem bireysel hem de grup düzeyinde öğrenmeyi teşvik eden “Takım Oyun Turnuva” tekniğidir. Bu teknik, rekabet ve işbirliğini bir araya getirerek öğrenme sürecini daha verimli

hale getirmeyi amaçlamaktadır. Bununla birlikte, TOT tekniği ile ilgili elde edilen avantajlar ve karşılaşılan sınırlılıklar, uygulamanın başarı düzeyini artırabilmek adına dikkatle değerlendirilmesi gereken öğeler arasında yer almaktadır.

2.2. İlgili Araştırmalar

2.2.1. Türkiye’de Yapılan Araştırmalar

Bu bölümde Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi alanında takım oyun turnuva tekniği ve işbirlikli öğrenme ile ilgili gerçekleştirilmiş araştırmalara yer verilmiştir.

Edeş (2019) çalışmasında işbirlikli öğretim yöntemlerinden biri olan Takım Oyun Turnuva tekniğinin, Sosyal Bilgiler dersinde akademik başarı üzerindeki etkisini araştırmıştır. Çalışma grubu, devlet okulunda öğrenim gören 7. sınıf öğrencilerinden oluşmuştur. Çalışmaya toplam 30 öğrenci katılmıştır. Araştırmada ön test ve son test kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen test uygulanmıştır. Araştırma sonuçları, derslerin Takım Oyun Turnuva tekniğiyle işlendiği deney grubunun, akademik başarı açısından daha yüksek performans sergilediğini ortaya koymuştur.

Kara, Baydar (2019) yaptıkları çalışmada, geleneksel öğretim yöntemi ile takım oyun turnuvasının sosyal bilgiler öğretiminde akademik başarı seviyelerine olan etkisi incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini, bir devlet ilkokulunda öğrenim gören 5. sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmaya toplam 40 öğrenci katılmıştır. Araştırmada ön test ve son test kontrol gruplu model benimsenmiştir. Deney ve kontrol grubu öğrencilerine Etkin Vatandaşlık öğrenme alanında yer alan kazanımlar doğrultusunda uygulama gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen çoktan seçmeli başarı testi kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS 17 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda, takım oyun turnuva tekniği uygulanan grupta sosyal bilgiler dersi başarısı üzerindeki etkisi anlamlı olduğu tespit edilmiştir.

Çakmakcı (2023) yapmış olduğu çalışmada, sosyal bilgiler öğretiminde takım oyun turnuva tekniği kullanımının öğrencilerin akademik başarıları ve tutumları üzerindeki etkisini araştırmaktır. Araştırmanın örneklemini bir devlet okulunda yer alan 6. Sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmaya toplam 43 öğrenci katılmıştır. Çalışmada, yarı deneysel desen kullanılmıştır. Araştırmada veri elde etme aracı olarak uygulama öncesi ve sonrasında “Sosyal Bilgiler Başarı Testi” ve “Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Verilerin analizinde ise, normal dağılım kontrolü, varyans, Cronbach's Alpha, bağımlı ve bağımsız t

testleri uygulanmıştır. Gerçekleştirilen analizler sonucunda, takım oyun turnuva tekniği uygulanan deney grubunun başarı puanlarının, geleneksel yöntemle çalışan kontrol grubuna kıyasla daha anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

İlgili araştırmalar incelendiğinde, deneysel çalışmaların ön plana çıktığı görülmektedir. Deneysel çalışmalarda genellikle takım oyun turnuva tekniğinin kullanımında bağımsız değişkenler üzerinde istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir etki yarattığı bulgusu elde edilmiştir. Bunlarla birlikte, sosyal bilgiler eğitiminde gerçekleştirilen takım oyun turnuva tekniğinin öğrencilerin işbirlikli öğrenme becerisine etkisini inceleyen araştırmanın bulunmadığı saptanmıştır. İşbirlikli öğrenmeye dayalı yöntemlerden birisi olan takım oyun turnuva tekniğinin kullanımı ile ilgili Matematik, Fen Bilimleri, Coğrafya ve Türkçe alanında çalışmalar yapıldığı görülmüştür.

İlköğretim ve lise öğrencilerine takım oyun turnuva tekniği uygulanması ve Türkiye’de işbirlikli öğrenmeye odaklanan çalışmalara ilişkin ilgili araştırmalar sunulmuştur. Türkiye’de takım oyun turnuva tekniği kullanımı ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde genellikle deneysel araştırmaların yoğunlukta olduğu öne çıkmaktadır. Ancak sosyal bilgiler öğretimi kapsamında takım oyun turnuva tekniğinin kullanımının işbirlikli öğrenme becerisine etkisi ile ilgili gerçekleştirilen bir araştırmanın bulunmadığı dikkat çekmektedir.

Altınsoy (2007) yapmış olduğu çalışmada, Matematik eğitiminde takım oyun turnuva tekniği kullanımının öğrencilerin akademik başarıları ve derse ilişkin tutumları üzerinde etkisini analiz etmiştir. Araştırmanın örneklemini bir devlet okulunda yer alan 4. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmaya toplam 56 öğrenci katılmıştır. Çalışmada, karma yöntemler kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından geliştirilen “Matematik Başarı Testi”, “Matematik Dersi Tutum Ölçeği” ve “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır. Araştırmanın nitel boyutunu oluşturan kısımda ise, öğrencilerin sürece ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yarı yapılandırılmış bir görüşme formundan yararlanılmıştır. Dersler araştırmacı tarafından planlanarak ve uygulanarak yürütülmüştür. Araştırmada başarı testi ve tutum ölçeğinden alınan puanlar üzerinde kovaryans analizi uygulanmıştır. Görüşme formundan elde edilen veriler ise içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, başarı testi ve tutum ölçeği verilerine dayanarak, her iki grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir. Görüşme formundan elde edilen verilerde ise öğrencilerin takım oyun turnuva tekniği ile dersi daha çok sevdiklerini, motivasyonlarını artırdığı, akranları ile kaynaşmalarını sağladığını ifade etmişlerdir.

Maden (2011) yapmış olduğu çalışmada, işbirlikli öğrenme tekniklerinden takım oyun turnuva tekniğı ile geleneksel öğretim yöntemine ilişkin uygulamaların üniversite öğrencilerinin yazım kuralları ve noktalama işaretleri kullanım seviyelerindeki değişimi üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırmanın örneklem grubunu bir devlet üniversitesinde yer alan hemşirelik bölümünde Türk Dili dersini alan 1. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmaya toplam 50 öğrenci katılmıştır. Araştırmada deneysel modellerden “Kontrol Gruplu Ön test ve Son test Modeli” kullanılmıştır. Örneklem grubu seçkisiz olarak atanmıştır. Veri toplama aracı olarak “Yazılı Anlatım Başarı Testi” kullanılmıştır. Ön test, son test ve kalıcılık testinden elde edilen veriler SPSS 16.0 paket programı ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda deney grubunun yazılı anlatım başarılarının ve kalıcılık seviyelerinin kontrol grubuna göre daha fazla artış gösterdiği saptanmıştır.

Sucuoğlu (2003) yapmış olduğu çalışmada, işbirlikli öğrenmenin ve geleneksel öğretimin öğrencilerin yüklemeleri, edimi ve öğrenme stratejisi kullanımı üzerindeki etkilerini ve işbirlikli öğrenme gruplarındaki etkileşimleri incelenmiştir. Araştırma bir devlet okulunda yer alan lise birinci sınıf kademesindeki öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmaya toplam 153 öğrenci katılmıştır. Araştırmada karma yöntem benimsenmiştir. Nicel kısmında kontrol gruplu, ön test son test deneysel araştırma modeli kullanılmıştır. Nitel kısmında ise içerik analizi kullanılmıştır. Araştırmanın verileri, başarı testleri, Başarı/Başarısızlık Yüklemeleri Ölçeğı, Biyoloji Öğretiminde Kullanılan Öğrenme Stratejileri Ölçeğı ve ses kayıtları aracılığıyla toplanmıştır. Nicel verilerin analizinde, aritmetik ortalama, standart sapma, t-testi, bağımlı t-testi, varyans analizi, Scheffé gibi istatistiksel yöntemler kullanılmıştır. Ses kayıtları, kodlanarak kategorilere ayrılmış ve bu şekilde analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, işbirlikli öğrenme yöntemlerinin öğrencilerin biyoloji başarısını artırdığı belirlenmiştir.

Çelik (2017) yapmış olduğu çalışmada, cebir öğrenme alanında probleme dayalı işbirlikli öğrenme modelinin akademik başarıya, edinilen bilgilerin kalıcılığına ve problem çözme becerilerine etkisini incelemektedir. Araştırmanın çalışma grubunu bir devlet okulunda yer alan 7. Sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırmaya toplam 81 öğrenci katılmıştır. Çalışmada karma yöntem kullanılmıştır. Araştırmanın nicel kısmı, yarı deneysel desene göre tasarlanmıştır. Nitel kısımda ise, Probleme Dayalı işbirlikli Öğrenme modeline dayalı olarak düzenlenen derslere ilişkin öğrencilerin görüşlerini almak amacıyla gözlem ve görüşme teknikleri uygulanmıştır. Araştırmanın nitel boyutunda maksimum çeşitlilik örneklem yöntemi kullanılmıştır. Gerçekleştirilen araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen Cebir Başarı Testi, Modül testler, yarı yapılandırılmış görüşme formu,

öz değerlendirme formu ve gözlem formları kullanılmıştır. Nicel verilerin analizinde tek yönlü varyans analizi ANOVA, Kruskal Wallis H-testi ve Mann Whitney U testi, LSD çoklu karşılaştırma testi ve tanımlayıcı istatistikler kullanılmıştır. Nitel veriler ise betimsel analiz ve içerik analizi ile incelenmiştir. Araştırma sonucunda Probleme Dayalı işbirlikli Öğrenme modelinin öğrencilerin akademik başarıları ve bilgilerin kalıcılığı üzerinde olumlu bir etki yarattığı sonucuna varılmıştır. Nitel veri analizinden elde edilen bulguların da bu sonucu desteklediği ortaya koyulmuştur.

Yavuzylmaz (2018) yapmış olduğu çalışmada, eğitsel oyun destekli takım oyun turnuva tekniğinin “Elektrik” konusu ile alakalı akademik başarılarına ve fen bilimleri dersine karşı motivasyonlarına etkisini incelemektedir. Araştırmanın çalışma grubunu bir devlet okulunda yer alan 5. Sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırmaya toplam 50 öğrenci katılmıştır. Çalışmada ön test ve son test kontrol gruplu yarı deneysel desen uygulanmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen “Elektrik Konusu Başarı Testi” ve “Fen Öğrenimine Yönelik Motivasyon Ölçeği” kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS Paket Programı ile analiz edilmiştir. Verilerin analizi sonucunda, deney ve kontrol grupları arasında akademik başarı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Motivasyon ölçeğinden elde edilen sonuçlara göre, deney grubu kontrol grubuna göre anlamlı bir fark elde etmiştir. Araştırmanın sonucunda eğitsel oyun destekli takım oyun turnuva tekniği kullanımının öğrencilerin sosyalleşme, derse karşı motivasyonunu artırma, monoton sınıf atmosferinin değişmesi gibi olumlu etkileri gözlemlenmiştir.

Sezgin (2019) yapmış olduğu çalışmada, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının işbirlikli öğrenmeye yönelik tutumları ile etkili iletişim becerileri arasındaki ilişkiyi ortaya koymak ve bu ilişkiyi değişkenler açısından incelemektir. Araştırmanın çalışma grubunu bir devlet üniversitesinde yer alan sosyal bilgiler eğitimi programında öğrenim gören farklı sınıf düzeylerindeki öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışma kapsamında toplam 239 öğrenci yer almıştır. Araştırma sürecinde ise nicel araştırma yaklaşımlarından biri olan ilişkisel tarama deseni tercih edilmiştir. Veri elde etme aracı olarak; İşbirlikli Öğrenme Tutum Ölçeği, Etkili İletişim Becerileri Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu’ndan yararlanılmıştır. Verilerin analizinde, öğrencilerin demografik değişkenler durumlarına göre farklılaşma olabileceği için Independent Samples T-Test ve One Way Anova uygulanmıştır. Araştırma neticesinde, öğretmen adaylarının demografik bilgileri ile işbirlikli öğrenme tutum ve etkili iletişim becerileri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sınıf değişkeni ile Etkili İletişim Becerileri Ölçeği ben dili alt boyutunda, büyüdüğü yer değişkeni ile Etkili İletişim Becerileri Ölçeği ben

dili alt boyutunda ve kardeş sayısı ile İşbirlikli Öğrenme Tutum Ölçeği toplamı ile Etkili İletişim Becerileri Ölçeği empati alt boyutunda anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Başdemir (2019) yapmış olduğu çalışmada, Türk dili ve edebiyatı dersinde çevrimiçi ansiklopedilerin kullanılması ile onuncu sınıf öğrencilerinin işbirlikli öğrenmelerini ve yaratıcı düşüncelerini geliştirmesi üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Çanakkale Mehmet Akif Ersoy Mesleki Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi'nde Türk Dili ve Edebiyatı dersini alan onuncu sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmaya toplam 64 öğrenci katılmıştır. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden olan ön test son test kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak Yaratıcı Düşünme Becerisi Ölçeği ve İşbirliği Süreci Ölçeği testleri uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin işbirlikli öğrenme ve yaratıcı düşünme becerilerinin anlamlı bir şekilde gelişim gösterdiği ortaya konulmuştur.

Karahan Üzülmüş (2022) yapmış olduğu çalışmada, tasarım düşünce yaklaşımının İngilizce öğretiminde ortaokul öğrencilerinin kelime öğrenme başarılarına, işbirlikli öğrenmelerine ve problem çözme becerilerine etkisi incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu bir devlet okulunda yer alan 8. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmaya toplam 43 öğrenci katılmıştır. Araştırmada karma yöntem kullanılmıştır. Araştırmanın nicel verilerinin elde edilmesinde araştırmacı tarafından geliştirilen “İngilizce Sözcük Başarı Testi”, “Ortaokul Öğrencilerinin İşbirlikli Öğrenme Algısı Ölçeği” ve “Çocuklar İçin Problem Çözme Envanteri” kullanılmıştır. Nitel verilerin elde edilmesi amacıyla da deney grubu öğrencilerine araştırmacı tarafından geliştirilen ve 8 sorudan oluşan “Tasarım Düşünme Yaklaşımına İlişkin Görüşme Soruları Formu” uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, tasarım düşünme yaklaşımının, öğrencilerin sözcük öğrenme başarılarını, işbirlikli öğrenme algılarını ve problem çözme becerilerini olumlu yönde etkilediği ortaya koyulmuştur.

Alınlı (2022) yapmış olduğu çalışmada, sosyal bilgiler öğretiminde işbirlikli argümantasyon yönteminin öğrencilerin akademik başarıları, argümantasyon düzeyleri ve işbirlikli öğrenme becerileri üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu İstanbul'un Bakırköy ilçesinde bulunan bir ortaokulda 6.sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmaya toplam 78 öğrenci katılmıştır. Araştırmada karma desen kullanılmış olup nicel boyutunda ön test son test kontrol gruplu yarı deneysel yöntem; nitel boyutunda ise eylem araştırması yönteminden yararlanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen Yönetime Katılıyorum Başarı Testi, Argümantasyon Değerlendirme Rubriği, İş Birlikli Öğrenme Becerisi Ölçeği ve Görüşme Formu kullanılmıştır. Araştırma

sonucunda argümantasyon yönteminin öğrenciler arasında iş birliği becerisinin olumlu yönde gelişmesinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Nacaroğlu Aşkar (2024) yapmış olduğu çalışmada, STEM eğitiminin 4. sınıfta öğrenim gören dezavantajlı öğrencilerin Fen Bilgisine yönelik tutumlarına ve işbirlikli öğrenme becerilerine olan etkisi incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Kilis ilinin merkezinde bulunan, dezavantajlı öğrencilerin bulunduğu bir devlet okulunda öğrenim gören 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmaya toplam 46 öğrenci katılmıştır. Araştırmada Nicel araştırma yöntemlerinden olan ön test son test kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır. Araştırmanın verileri ilkokul öğrencilerine yönelik Fen Tutum Ölçeği (FTÖ) ve işbirlikli Öğrenme Becerisi Ölçeği ile elde edilmiştir. Araştırma sonucunda, STEM Eğitiminin öğrencilerin Fen Bilgisine yönelik tutumlarına ve işbirlikli öğrenme becerilerine olumlu bir etkisinin olduğu görülmüştür.

Albayrak (2024) yapmış olduğu çalışmada, farklı öğrenme amaçlı yazma etkinliklerinin dördüncü sınıf öğrencilerinin fen öğrenme kaygılarına, fen başarılarına, eleştirel düşünme ve işbirlikli öğrenme becerilerine etkisi incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Elâzığ ili Merkez ilçesinde bulunan bir ilkokulun dördüncü sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmaya toplam 76 öğrenci katılmıştır. Araştırmada karma araştırma yöntemlerinden gömülü (içe yerleşik) desen kullanılmıştır. Araştırmanın nicel kısmında deneysel araştırma yöntemlerinden ön test son test kontrol gruplu yarı deneysel desen; nitel kısmında ise yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ve yapılandırılmış sınıf içi gözlem formu kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak; Fen Başarı Testi, İşbirlikli Öğrenme Becerisi Ölçeği, Eleştirel Düşünme Becerisi Ölçeği, Fen Dersine Yönelik Kaygı Ölçeği, yarı yapılandırılmış öğrenci ve öğretmen görüşme formu ve yapılandırılmış sınıf içi gözlem formu kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda öğrenme amaçlı yazma etkinliklerinden bireysel mektup yazma ve işbirlikli poster hazırlama etkinliklerinin öğrencilerin fen başarılarını ve işbirlikli öğrenme becerilerini olumlu etkilediği; eleştirel düşünme becerisi ve fen öğrenmeye yönelik kaygıları üzerinde ise herhangi bir etkisinin olmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Arslantaş (2025) yapmış olduğu çalışmada, Çocuklar için Felsefe (P4C) temelli etkinliklerinin akvaryum tekniği ile uygulamanın özel yetenekli ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin eleştirel düşünme ve işbirlikli öğrenme becerilerine etkisi incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubu İç Anadolu bölgesinde bir ildeki Bilim ve Sanat Merkezinde özel yetenek tanılı 8 kız, 8 erkek olmak üzere toplam 16 dördüncü sınıf öğrencisinden oluşmuştur. Araştırmada açıklayıcı sıralı karma yöntem benimsenmiştir. Nicel veri toplama aracı olarak “Çocuklar için Felsefe Eğitimine Yönelik Eleştirel Düşünme Becerilerini Değerlendirme

Testi” ve “İşbirlikli Öğrenme Beceri Ölçeği” kullanılmıştır. Nitel verilerin toplanması için “Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formuna” yer verilmiştir. Araştırma sonucunda P4C temelli etkinliklerin akvaryum tekniği ile uygulanmasının özel yetenekli dördüncü sınıf öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri ve işbirlikli öğrenme becerilerini olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir.

2.2.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

DeVries, Edwards (1974) yapmış oldukları çalışmada, Amerikan tarihi derslerinde takım oyun turnuva tekniğinin uygulanmasının öğrencilerin akademik başarısı, tutumları, bilişsel inançları ve sınıf iklimi üzerindeki etkilerini incelemektedir. Araştırmanın çalışma grubunu lise düzeyindeki Amerikan tarihi derslerine katılan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmaya toplam 200 öğrenci katılmıştır. Çalışma, 3x2 (uygulama türü x öğretmen) faktöriyel tasarım kullanılmıştır. Araştırma 12 haftalık bir süre içerisinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın TOT tekniğinin iki varyasyonu, oyun sürecinde puanlama sistemlerinin farklılığı ve takım rekabetinin ortadan kaldırılmasını içermektedir. Veri toplama sürecinde akademik başarı testleri, öğrenci tutum anketleri, bilişsel inanç ölçekleri ve sınıf etkinlikleri anketi kullanılmıştır. Toplanan veriler varyans analizi (ANOVA) ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın sonucunda deney grubundaki öğrencilerin akademik başarıları anlamlı ölçüde artmıştır. Derse yönelik olumlu tutumlar geliştirmişlerdir. Öğrencilerin öğrenme süreçlerine olan inançları olumlu yönde artmıştır. Sınıf atmosferi ve öğrenciler arasındaki iletişim güçlenmiştir.

DeVries, Edwards (1975) yapmış oldukları çalışmada, ilkökul düzeyinde dil bilgisi dersinde takım oyun turnuva tekniğini uygulayarak öğrencilerin akademik başarılarına, sosyal becerilerine etkisi incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu bir devlet okulunda yer alan 3.sınıflar oluşturmaktadır. Araştırmaya toplam 54 öğrenci katılmıştır. Çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden deneysel desen kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak Başarı testleri ön test ve son test olarak uygulanarak öğrencilerin öğrenme düzeyi ölçülmüştür. Aynı zamanda araştırmada gözlemler, katılım ve davranış analizleri gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda, takım oyun turnuva tekniğinin öğrencilerin akademik başarılarında ve sosyal becerilerinde olumlu bir etkisi olduğu ortaya konmuştur.

Wyk (2014) yapmış olduğu araştırmada, işbirlikli öğrenme tekniklerinden olan takım oyun turnuva tekniğinin ekonomi eğitimi alan öğrencilerin akademik başarıları, bilgiyi hafızada tutma seviyeleri ve tekniğe olan tutumları üzerindeki etkilerini incelemektedir.

Araştırmanın örneklem grubunu ekonomi eğitimi alan toplam 110 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmada ön test ve son test kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak ekonomi okuryazarlığı testi, TOT' ya yönelik tutum ölçeği ve bilgiyi hafızada tutma testi kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda, TOT tekniğinin öğrencilerin akademik başarısını artırmada etkili olduğu belirlenmiş, ancak bilgiyi hafızada tutma testinde gruplar arasında istatistiksel anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir.

Matitaputty, Susanto, Fadli, Ramadhan(2023) yapmış oldukları çalışmada sosyal bilgiler eğitiminde takım oyun turnuva tekniğinin öğrencilerin öğrenme çıktıları üzerindeki etkisini incelemektedir. Araştırmanın çalışma grubunu bir devlet okulunda yer alan 5.sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmaya toplam 40 öğrenci katılmıştır. Araştırmada yarı deneysel desen benimsenmiştir. Veri toplama sürecinde öğrenci çıktılarını değerlendirmek için başarı testleri ve anketler kullanılmıştır. Veri analizinde ise deney ve kontrol grubunun karşılaştırılması için parametrik testler kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda kullanılan teknik sosyal bilgiler öğretiminde öğrencilerin öğrenme çıktılarını iyileştirdiği belirlenmiştir. Takım oyun turnuva tekniğinin uygulandığı deney grubunun kontrol grubuna kıyasla daha anlamlı bir akademik başarı göstermiş ve sosyal bilgiler öğretiminde öğrencilerin motivasyonlarına ve sosyal becerilerine katkı sağladığı görülmüştür.

Yuliawati (2014) yapmış olduğu çalışmada, Takım Oyun Turnuva tekniğinin öğrencilerin “hortatory exposition” metinlerini anlama becerilerini geliştirmedeki etkinliğini değerlendirmeyi ve öğrencilerin bu tekniğe yönelik tepkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu Endonezya'nın Subang bölgesindeki bir lisede öğrenim gören toplam 60 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada karma yöntem benimsenmiştir. Araştırmanın nicel boyutunda yarı deneysel desen, nitel kısmında ise durum çalışması kullanılmıştır. Araştırma sonucunda Takım oyun turnuva tekniğinin öğrencilerin okuduğunu anlama becerilerini geliştirmede etkili olduğunu göstermiştir.

Nurchasanah (2020), yapmış olduğu çalışmada, Takım Oyun Turnuva tekniğinin, sekizinci sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerilerini geliştirmedeki etkinliğini değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu Jepara'daki sekizinci sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmaya toplam 64 öğrenci katılmıştır. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden olan ön test son test kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak okuduğunu anlama testi kullanılmıştır. Araştırma neticesinde, takım oyun turnuva tekniğinin öğrencilerin okuduğunu anlama becerilerini geliştirmede olumlu bir etkisi olduğu saptanmıştır.

Sholikah (2014), yapmış olduğu çalışmada, Takım Oyun Turnuva tekniğinin , MTs. Hasan Muchyi Pagu Kediri'deki birinci sınıf öğrencilerinin kelime bilgisi başarılarını artırmadaki etkinliğini incelemektedir. Araştırmanın çalışma grubu, MTs. Hasan Muchyi Pagu Kediri'deki birinci sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır ve araştırmaya toplam 29 öğrenci katılmıştır. Araştırmada karma yöntemler benimsenmiştir. Nicel araştırma yöntemlerinden olan ön test son test kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır. Nitel araştırma kısmında ise eylem araştırması kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak; Kelime Bilgi Testi, Gözlem Kontrol Listesi, Araştırma Notlarından yararlanılmıştır. Çalışma bulgularına göre, TOT tekniğinin uygulanması sonucunda öğrencilerin kelime bilgisi başarılarında olumlu yönde bir artış olduğu saptanmıştır. TOT tekniğinin öğrencilerin kelime bilgisi başarılarını artırmada etkili olduğunu ortaya konulmuştur.

Ningrum (2023), yapmış olduğu çalışmada, MTsN 3 Kota Kediri'deki yedinci sınıf öğrencilerinin İngilizce okuduğunu anlama becerilerini geliştirmek amacıyla Takım Oyun Turnuva tekniğinin etkisini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu, MTsN 3 Kota Kediri'deki yedinci sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırmaya toplam 34 öğrenci katılmıştır. Araştırmada karma araştırma yöntemleri benimsenmiştir. Nicel araştırma yöntemlerinden olan ön test son test kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır. Nitel araştırma kısmında ise sınıf içi eylem araştırması kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak; öğrencilerin okuduğunu anlama seviyesini ölçmek amacıyla testler, gözlem formları ve araştırmacı günlükleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, TOT tekniğinin öğrencilerin okuduğunu anlama becerilerini geliştirmede olumlu bir etkisi olduğunu göstermiştir.

Septianawati, Setiawan, Rohmadi, Saddhono (2019), yapmış oldukları çalışmada, meslek lisesi öğrencilerinin Javanese (Cava) harfli metinleri okuma becerilerini geliştirmek amacıyla TOT tekniğinin, cümle bulmacası materyaliyle birlikte uygulanmasının etkisini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu, Endonezya'nın Doğu Cava bölgesindeki bir meslek lisesinde öğrenim gören tek bir sınıftan oluşmaktadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden sınıf içi eylem araştırması kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak; Gözlem Formu, Testler, Araştırmacı Günlükleri ve Doküman Analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, TOT tekniğinin öğrencilerin Javanese metinleri okumadaki başarı düzeylerine olumlu etkilediği ortaya konmuştur.

Islamiah, Rahmawati, Ahmad (2023) yapmış oldukları çalışmada, TOT tekniğinin öğrencilerin matematiksel kavramsal anlama düzeyleri üzerindeki etkisini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu Endonezya'nın Bekasi şehrindeki bir meslek

lisesinde 11. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Bu araştırma, toplam 61 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden biri olan yarı deneysel desen kullanılarak veri toplanmıştır. Veri elde etme aracı olarak, Matematiksel Kavramsal Anlama Testi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, deney grubunun kontrol grubuna oranla anlamlı düzeyde daha yüksek kavramsal anlama puanlarına sahip olduğu belirlenmiştir. TOT tekniğinin öğrencilerin kavramsal öğrenmelerini geliştirmede etkili olduğunu göstermektedir.

Yurt içi ve yurt dışı literatür incelendiğinde, takım oyun turnuva tekniği ve işbirlikli öğrenmenin öğrencilerin akademik başarıları, sosyal becerileri, öğrenme motivasyonları ve kalıcılık üzerinde olumlu etkiler yarattığı ortak bir bulgu olarak ortaya konmuştur. Türkiye’de yapılan çalışmalar, özellikle sosyal bilgiler derslerinde, takım oyun turnuva tekniğinin ve işbirlikli öğrenmenin öğrencilerin akademik başarılarını, sosyal becerilerini, eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerini, aynı zamanda derslere katılımını artırdığını göstermektedir. Uluslararası araştırmalar da benzer şekilde, takım oyun turnuva tekniği ve işbirlikli öğrenmenin öğrenciler arasındaki iletişimi, motivasyonu, sosyal becerileri ve akademik başarıyı artırdığını vurgulamaktadır. Genel olarak hem ulusal hem de uluslararası düzeydeki araştırmalar, takım oyun turnuva tekniği ve işbirlikli öğrenmenin etkili ve desteklenmesi gereken eğitim yaklaşımları olduğunu göstermekte; ancak farklı bağlam ve uygulama koşullarının dikkate alınmasının gerekliliği de vurgulanmaktadır. Bu durum, gelecekte yapılacak çalışmaların yerel ve kültürel farklılıkları göz önünde bulundurarak tekniğin adaptasyonunu incelemesine olanak tanımaktadır.

III. BÖLÜM

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması, veri toplama araçları, pilot uygulama süreci, denel işlem süreci, verilerin analizi ve araştırmacının rolüyle ilgili bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada, sosyal bilgiler dersinde uygulanan takım oyun turnuva tekniğinin ortaokul öğrencilerinin işbirlikli öğrenme becerilerine etkisini belirlemek amaçlanmıştır. Bu doğrultuda, nicel araştırma yöntemlerinden ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır. Ön test ve son test kontrol gruplu desen sosyal bilimlerde sık kullanılan karışık bir desendir. Araştırmaya konu olan bağımlı değişkene ya da değişkenlere ilişkin denel işlem öncesi ve sonrası ölçümler yapılarak puanlar elde edilir. Ön test puanlarının elde edilmesinden sonra deney grubunda bağımsız değişken işe koşulur. Süreç sonunda ise bağımlı değişkene ilişkin ölçüm aracı tekrar iki gruba uygulanarak son test puanları alınır ve bağımsız değişken ya da değişkenlerin bağımlı değişken ya da değişkenler üzerindeki etkisi belirlenmeye çalışılır (Büyüköztürk, 2001, s.21). Yarı deneysel desenlerde katılımcılar rastgele seçilemediği için, bu tür çalışmaların bulguları tam deneysel desenlere kıyasla daha sınırlı genellenebilirliğe sahiptir. Ancak, deney ve kontrol gruplarına uygulanan ön test ve son testler aracılığıyla gruplar arasında karşılaştırma yapılabilmesi, bu desenleri seçkisiz atamanın bulunmadığı tek grup veya tek faktörlü zayıf deneysel desenlere göre daha güçlü kılmaktadır. Özetle, yarı deneysel desen kullanılarak gerçekleştirilen araştırmalar, gerçek deneysel desenle yapılan araştırmalara kıyasla daha az güçlü olmakla birlikte, tek grup ya da tek faktöre dayalı zayıf deneysel desenlerle karşılaştırıldığında, daha sağlam ve güvenilir sonuçlar elde etme potansiyeline sahiptir. (Christensen, Johnson ve Turner, 2015). Bu araştırmada, MEB'e bağlı ortaokullarda rastgele atama yapılamadığı için yarı deneysel desen tercih edilmiştir.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2023-2024 eğitim öğretim yılında bir ilin, bir ilçesinde bulunan Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı bir ortaokulun 5. sınıflarında öğrenim gören deney

ve kontrol gruplarındaki öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırma örnekleminin oluşturulmasında kolay ulaşılabilir örnekleme stratejisi kullanılmıştır. Bu doğrultuda deney ve kontrol grubunu belirlemek için öncelikle araştırmanın gerçekleştirildiği ilçede bulunan en az iki 5. sınıf şubesi olan ortaokullar araştırılmıştır. Bu doğrultuda en az iki 5. sınıf şubesi bulunan ortaokulların idaresi ile yüz yüze iletişime geçilmiş ve araştırmaya ilişkin alınan resmi izinler kendilerine sunulularak araştırma ile ilgili bilgi verilmiştir. Okul idaresi ve en az iki tane 5. Sınıf şubesi bulunan sosyal bilgiler öğretmeninin onayı alındıktan sonra ortaokul belirlenmiştir. Denel işlemin yapılacağı okulda en az iki adet 5.sınıf şubesi bulunan bir sosyal bilgiler öğretmeni görev yapmaktadır. Bu doğrultuda, deney ve kontrol gruplarının belirlenmesi sürecinde okulun sosyal bilgiler öğretmeniyle görüş alışverişinde bulunulmuş; bu görüşmeler sonucunda bir sınıf deney grubu, diğer sınıf ise kontrol grubu olarak seçilmiştir. Araştırmaya, deney grubunda 29, kontrol grubunda 29 olmak üzere toplam 58 öğrenci katılmıştır.

Tablo 3.1. Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin kişisel bilgileri

Özellik		Deney Grubu			Kontrol grubu
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kız	13	44.9	15	51.7
	Erkek	16	55.1	14	48.3
Doğum yeri	Merzifon	4	13.9	7	24.1
	Amasya	17	58.6	16	55.3
	Yozgat	1	3.4	1	3.4
	Samsun	3	10.4	3	10.4
	Ankara	2	6.9	-	-
	İstanbul	1	3.4	1	3.4
	Çankırı	1	3.4	-	-
	Muş	-	-	1	3.4
Yaşadığı Yer	İl	29	100	28	96.6
	İlçe	-	-	1	3.4
	Köy	-	-	-	-

Kardeş Sayısı	0 Kardeş	5	17.2	8	27.6
	1 Kardeş	7	24.1	6	20.8
	2 Kardeş	14	48.3	11	37.9
	3 Kardeş	3	10.4	3	10.3
	4 Kardeş	-	-	1	3.4
	5 Kardeş	-	-	-	-
	6 Kardeş	-	-	-	-
Anne Mesleği	Ev Hanımı	17	58.7	20	69
	Öğretmen	4	13.8	1	3.4
	Memur	3	10.3	5	17.3
	Doktor	-	-	-	-
	Hemşire	2	6.9	1	3.4
	İşçi	3	10.3	2	6.9
	Serbest Meslek	-	-	-	-
Baba Mesleği	Öğretmen	5	17.2	3	10.3
	Memur	11	37.9	8	27.6
	Doktor	1	3.4	-	-
	Hemşire	-	-	1	3.4
	İşçi	9	31.2	13	44.8
	Esnaf	2	6.9	4	13.9
	Serbest Meslek	1	3.4	-	-
Anne Durumu	Eğitim Okuryazar Değil	-	-	-	-
	İlköğretim	-	-	1	3.4
	Ortaokul	5	17.2	3	10.3
	Lise	15	51.7	16	55.2
	Üniversite	9	31.1	8	27.7
	Yüksek Lisans	-	-	1	3.4
Baba Durumu	Eğitim Okuryazar Değil	-	-	-	-
	İlköğretim	-	-	-	-
	Ortaokul	3	10.3	2	6.8

	Lise	11	37.9	17	58.6
	Üniversite	15	51.8	10	34.6
	Yüksek Lisans	-	-	-	-
Ders saati dışında	30 Dakika	7	24.1	6	20.6
oyuna ayrılan	1-2 saat arası	12	41.3	14	48.3
vakit	2-4 saat arası	8	27.7	4	13.7
	4 saatten fazla	2	6.9	5	17.4
Oynanan Oyun türleri	Spor Oyunları	11	37.9	9	31.2
	Zekâ Oyunları	4	13.9	2	6.8
	Online Oyunlar	13	44.8	18	62.0
	Hiçbiri	1	3.4	-	-

Tablo 3.1’de görüldüğü gibi deney grubunda 13 kız 16 erkek toplam 29 öğrenci bulunurken, kontrol grubunda ise 15 kız ve 14 erkek olmak üzere toplam 29 öğrenci bulunmaktadır. Deney grubunda 4 öğrenci Merzifon’da, 17 öğrenci Amasya’da, 1 öğrenci Yozgat’ta, 3 öğrenci Samsun’da, 2 öğrenci Ankara’da, 1 öğrenci İstanbul’da ve 1 öğrenci Çankırı’da doğmuştur. Kontrol grubunda ise grubunda 7 öğrenci Merzifon’da, 16 öğrenci Amasya’da, 1 öğrenci Yozgat’ta, 3 öğrenci Samsun’da, 1 öğrenci İstanbul’da ve 1 öğrenci Muş’ta doğmuştur. Deney grubunda 29 öğrenci ilde yaşadığını belirtmiştir. Kontrol grubunda ise, 28 öğrenci ise ilde, 1 öğrenci ilçede yaşadığını belirtmiştir. Deney grubundaki öğrencilerin kardeş sayısı durumuna bakıldığında ise, 5 öğrenci öğrencinin kardeşinin olmadığı, 7 öğrencinin 1 kardeşinin olduğu, 14 öğrencinin 2 kardeşinin olduğu, 3 öğrencinin 3 kardeş sayısına sahip olduğu görülmektedir. Kontrol grubunda ise kardeş sayısı bulunmayan 8 öğrenci, 6 öğrencinin 1 kardeşi olduğu, 11 öğrencinin 2 kardeşi olduğu, 3 öğrencinin 3 kardeşi olduğu, 1 öğrencinin 4 kardeşi olduğu görülmüştür. Deney grubundaki öğrencilerin annelerinin mesleğine bakıldığında 17 öğrencinin annesi ev hanımı olduğu, 4 öğrencinin annesinin öğretmen ve 3 öğrencinin annesinin memur, 2 öğrencinin annesinin hemşire, 3 öğrencinin annesinin işçi olarak çalıştığı görülmektedir. Kontrol grubunda ise 20 öğrencinin annesinin ev hanımı olduğu, 1 öğrencinin annesinin öğretmen ve 5 öğrencinin annesinin memur, 1 öğrencinin annesinin hemşire, 2 öğrencinin annesinin işçi olarak çalıştığı belirlenmiştir. Deney grubundaki öğrencilerin babalarının mesleğine bakıldığında ise 5 öğrencinin babasının öğretmen, 11 öğrencinin babasının memur, 1 öğrencinin babasının doktor, 9 öğrencinin babasının işçi, 2 öğrencinin babasının esnaf olduğu görülürken, 1

öğrencinin babasının da serbest meslek ile uğraştığı tespit edilmiştir. Buna ek olarak, kontrol grubunda 3 öğrencinin babasının öğretmen ve 8 öğrencinin babasının memur, 1 öğrencinin babasının hemşire, 13 öğrencinin babasının işçi, 4 öğrencinin babasının esnaf olduğu belirlenmiştir. Deney grubundaki öğrencilerin annelerinin eğitim durumuna bakıldığında 5 öğrencinin annesini ortaokul mezunu, 15 öğrencinin annesinin lise mezunu ve 9 öğrencinin annesinin üniversite mezunu olduğu görülmektedir. Kontrol grubunda ise 1 öğrencinin annesinin ilköğretim mezunu, 3 öğrencinin annesinin ortaokul mezunu 16 öğrencinin annesinin lise mezunu ve 8 öğrencinin annesinin üniversite mezunu, 1 öğrencinin annesinin yüksek lisans mezunu olduğu görülmektedir. Deney grubu öğrencilerinin babalarının eğitim durumuna bakıldığında 3 öğrencinin babasının ortaokul mezunu, 11 öğrencinin babasının lise mezunu ve 15 öğrencinin babasının üniversite mezunu olduğu görülmektedir. Kontrol grubunda ise 2 öğrencinin babasının ortaokul mezunu, 17 öğrencinin babasının lise mezunu ve 10 öğrencinin babasının üniversite mezunu olduğu belirlenmiştir. Deney grubundaki öğrencilerin ders saati dışında oyuna günlük ne kadar vakit ayırdıklarına bakıldığında 7 öğrencinin 30 dakikadan az, 12 öğrencinin 1-2 saat, 8 öğrencinin 2-4 saat ve 2 öğrencinin 4 saatten fazla zaman ayırdıkları görülmüştür. Kontrol grubunda ise 6 öğrencinin 30 dakikadan az, 14 öğrencinin 1-2 saat arası, 4 öğrencinin 2-4 saat arası ve 5 öğrencinin 4 saatten fazla oyuna süre ayırdıkları görülmüştür. Deney grubundaki öğrencilerin daha çok hangi oyunlara vakit ayırdıklarına bakıldığında ise 11 öğrencinin spor oyunlara, 4 öğrencinin zekâ oyunlarına, 13 öğrencinin çevrimiçi oyunlara ve 1 öğrencinin hiçbir oyuna vakit ayırmadığı görülmüştür. Kontrol grubunda ise 9 öğrencinin spor oyunlarına, 2 öğrencinin zekâ oyunlarına, 18 öğrencinin çevrimiçi oyunlarına vakit ayırdıkları görülmüştür.

3.3. Verilerin Toplanması

Araştırmada öncelikle EK-1’de yer alan Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Etik Kurul’undan ve EK-2’de yer alan İl Milli Eğitim Müdürlüğünden araştırmanın gerçekleştirilmesine ilişkin gerekli resmi izinler alınmıştır. Daha sonra en az iki tane 5. sınıf şubesi bulunan ortaokullar belirlenmiştir. Bu doğrultuda en az iki 5. sınıf şubesi bulunan ortaokulların idaresi ile yüz yüze iletişime geçilmiş ve araştırmaya ilişkin alınan resmi izinler kendilerine sunularak araştırma ile ilgili bilgi verilmiştir. Okul idaresi ve en az iki tane 5. Sınıf şubesi bulunan sosyal bilgiler öğretmeninin onayı alındıktan sonra ortaokul belirlenmiştir. Ardından deney ve kontrol gruplarının belirlenmesine geçilmiş ve deney ve kontrol gruplarının belirlenmesi için gerçekleştirilen İÖBÖ’den elde edilen puanlar, denel

işlem için karıştırıcı değişken oluşturmaması açısından aynı zamanda örneklem grubunun ön test puanları olarak esas alınmıştır. Deney ve kontrol gruplarının İÖBÖ aracılığıyla ön test puanları alındıktan sonra, “İnsanlar Yerler ve Çevreler” öğrenme alanı süresince deney grubunda, araştırmanın bağımsız değişkeni olan TOT doğrultusunda hazırlanan ders planları 05.12.2023 ile 13.01.2023 tarihleri arasında uygulanmıştır. Denel işlem sonucunda deney ve kontrol grubuna İÖBÖ yeniden uygulanarak son test puanları alınmış ve veri toplama süreci sonlandırılmıştır.

3.4. Veri Toplama Araçları

Bu bölümde veri toplamak için kullanılan, kişisel bilgi formu, “İşbirlikli Öğrenme Becerisi Ölçeği” ve kontrol listesi açıklanmıştır.

3.4.1. Kişisel bilgi formu

Kontrol grubunda, takım oyun turnuva tekniği ile doğrudan ya da dolaylı olarak ilişkili uygulamaların gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğini gözlemlemek amacıyla bir kontrol listesi hazırlanmıştır. Her bir ifadenin karşısında “Gerçekleşti” ve “Gerçekleşmedi” şeklinde ikili cevap kategorileri oluşturulmuş, buna ek olarak her bir maddeye ilişkin “Açıklama” bölümü eklenmiştir. Kontrol listesi, alan uzmanı tarafından incelenmiş; uzman görüş ve önerileri doğrultusunda kontrol listesi son haline getirilmiştir. Hazırlanan kontrol listesi toplam 11 maddeden oluşmaktadır. Araştırmacı, kontrol grubuna yönelik gözlemlerini kontrol listesi kullanarak gerçekleştirmiş; bu gözlem süreci, deney grubuna uygulanan deneysel sürecin başlangıcından itibaren başlamış ve söz konusu sürecin tamamlanmasıyla sona ermiştir. Araştırmada kullanılan kontrol listesi EK-9’da sunulmuştur.

3.4.2. İşbirlikli Öğrenme Becerisi Ölçeği

8-11 yaş aralığındaki öğrencilerin işbirlikli öğrenme becerilerini ölçmek amacıyla Burak (2020) tarafından geliştirilen "İşbirlikli Öğrenme Becerisi Ölçeği", veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Dörtlü Likert tipi olan ölçek; “Hiçbir zaman”, “Ara sıra”, “Çoğunlukla” ve “Her zaman” seçeneklerinden oluşmaktadır. Olumlu maddeler 4’ten 1’e, olumsuz maddeler ise 1’den 4’e doğru puanlanmaktadır. Ölçek; 9 madde ile birlikte çalışma becerileri, 4 madde ile gruba yansıtma ve 4 madde ile olumlu bağlılık olmak üzere üç alt boyuttan ve toplam 17 maddeden oluşmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 17, en yüksek puan ise 68’dir.

Burak (2020) yapmış olduğu çalışmada, geliştirilen ölçeğin güvenilirliğini belirlemek için Cronbach Alfa katsayısı hesaplanmıştır. Ölçeği oluşturan faktörler için Cronbach Alfa katsayısı ayrı hesaplanmıştır. Birlikte çalışma becerileri olarak tanımlanan birinci faktörün Cronbach Alfa katsayısı .83, gruba yansıtma olarak tanımlanan ikinci faktörün Cronbach Alfa katsayısının .64 ve olumlu bağlılık olarak tanımlanan üçüncü faktörün ise alfa katsayısının .61 olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca işbirlikli öğrenme becerisi olarak tanımlanan ölçeğin tamamının Cronbach Alfa katsayısının .87 olduğu belirlenmiştir. Cronbach Alpha değeri ölçek çalışmalarında kabul görmesi için .70 ve üzerinde olması gerekmektedir (Seçer, 2013:179). Araştırmada kullanılan “İşbirlikli Öğrenme Becerisi Ölçeği” EK-7’de sunulmuştur.

3.4.3. Kontrol Listesi

Kontrol grubunda, takım oyun turnuva tekniğiyle ilişkili herhangi bir uygulamanın gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğini tespit etmek amacıyla gözlem temelli bir yapı oluşturulmuştur. Kontrol listesinde takım oyun turnuva tekniğine ilişkin birtakım göstergeler bulunmaktadır. Göstergeler, takım oyun turnuvarının aşamalarından olan takımların oluşturulması, dersin sunumu, takım çalışması, turnuva ve takım başarılarının değerlendirilmesi ilgili başlıklar doğrultusunda gruplandırılmıştır. Her madde için ‘Gerçekleşti’ ve ‘Gerçekleşmedi’ seçeneklerinden oluşan ikili yanıt ölçeği düzenlenmiştir. Maddelere ek olarak, gerektiğinde ek bilgi almak için "Açıklama" bölümü de eklenmiştir. Kontrol listesi, sosyal bilgiler eğitimi alanında doçent unvanına sahip bir alan uzmanı tarafından öğretim boyutuna daha fazla odaklanılması yönünde çeşitli görüş ve önerilerle değerlendirilmiştir. Araştırmacı, bu görüş ve öneriler doğrultusunda kontrol listesinin son halini oluşturmuştur. Hazırlanan kontrol listesi 11 maddeden oluşmaktadır. Deneyisel sürecin başlatılmasıyla birlikte araştırmacı, kontrol grubunda kontrol listesi aracılığıyla gözlemlerine başlamış ve süreç tamamlandığında gözlem faaliyetini sonlandırmıştır. Araştırmada kullanılan kontrol listesi EK-9’da sunulmuştur.

3.5. Pilot Uygulama Süreci

Denel sürece başlanmadan evvel “Kültür ve Miras” öğrenme alanında bulunan üç kazanıma yönelik pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda, deneyisel işlemde yer alması planlanan etkinliklerin sınırlı bir kısmı örnekleme dayalı olarak uygulanmıştır; uygulama süreci içerisinde ortaya çıkabilecek mevcut aksaklıklar gözlemlenmiş ve gerekli

düzenlemeler yapılmıştır. Pilot uygulama sürecinde bazı eksikliklerin olduğu görülmüştür. Bu eksiklikler arasında, sınıf mevcudunun fazla olduğu sınıflarda uygulamada yaşanan zorluklar, bazı öğrencilerin takım oyun turnuva tekniğini anlamakta zorlanmaları ve bazı öğrencilerin takım arkadaşlarına uyum sağlayamaması gibi durumlar yer almaktadır. Pilot uygulama, denel işlemin gerçekleştirileceği şubelerin dışında, diğer 5. sınıf şubelerinde uygulanmıştır. Pilot uygulamada "Kültür ve Miras" öğrenme kapsamındaki kazanımlara yönelik olarak araştırmacı tarafından geliştirilen ve takım oyun turnuvaların yer aldığı ders planları hazırlanmıştır. Hazırlanan ders planları, sosyal bilgiler ve takım oyun turnuva tekniği alanında bilgi sahibi olan bir alan uzmanı tarafından incelenmiş ve uzman değerlendirmeleri doğrultusunda son halini almıştır. Ders planında kullanılan çalışma yaprakları, oyun kartları, A4 kağıtları, kalem vb. öğretim materyalleri ise araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Pilot uygulamaya geçilmeden önce, uygulamanın yapılacağı okulun müdürü, müdür yardımcısı ve 5. sınıflarda ders veren sosyal bilgiler öğretmeni ile görüşülerek gerekli izinler alınmıştır. Pilot uygulama süreci 20.11.2023 ile 04.12.2023 tarihleri arasında altı ders saatinde gerçekleştirilmiştir. Pilot uygulamada hazırlanan ders planları sosyal bilgiler öğretmeni tarafından uygulanmış ve araştırmacı tarafından gözlemlenmiştir. Uygulamaya toplam 34 öğrenci katılmıştır. Pilot uygulama sonrasında sosyal bilgiler öğretmeni ile yapılan görüşmelerde, uygulama sürecinde karşılaşılan zorlukların öğretmen tarafından da benzer şekilde gözlemlendiği belirlenmiştir. Özellikle bazı öğrencilerin grup çalışmalarında sorumluluk almaktan kaçındığı, TOT tekniğinin kurallarını ve işleyişini tam olarak kavrayamadıkları, grup içi iletişimde zaman zaman anlaşmazlıklar yaşandığı ve sınıfın kalabalık olması nedeniyle etkinliklerin verimliliğinin düştüğü ifade edilmiştir. Öğretmenin bu gözlemleri doğrultusunda, ders planlarında grup sayıları azaltılmış, görev dağılımları netleştirilmiş ve teknikle ilgili öğrencilere yönelik ön bilgilendirme süreci güçlendirilmiştir. Ayrıca, öğretim sürecinde karşılaşılabilecek benzer durumlara yönelik yedek etkinlikler de planlara eklenmiştir. Ders planları, TOT tekniği konusunda uzman bir akademisyen tarafından da incelenmiş ve uzman görüşleri doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Pilot uygulama sürecinden elde edilen bu deneyimler sayesinde, denel işlemde uygulanacak öğretim süreci daha sistemli, işlevsel ve öğrenci ihtiyaçlarına duyarlı bir hale getirilmiştir.

3.6. Denel İşlem Süreci

Denel işlem için ilk olarak EK-1'de yer alan Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Etik Kurulu'ndan ve EK-2'de yer alan uygulama izinleri alınmıştır. Süreç için ilgili

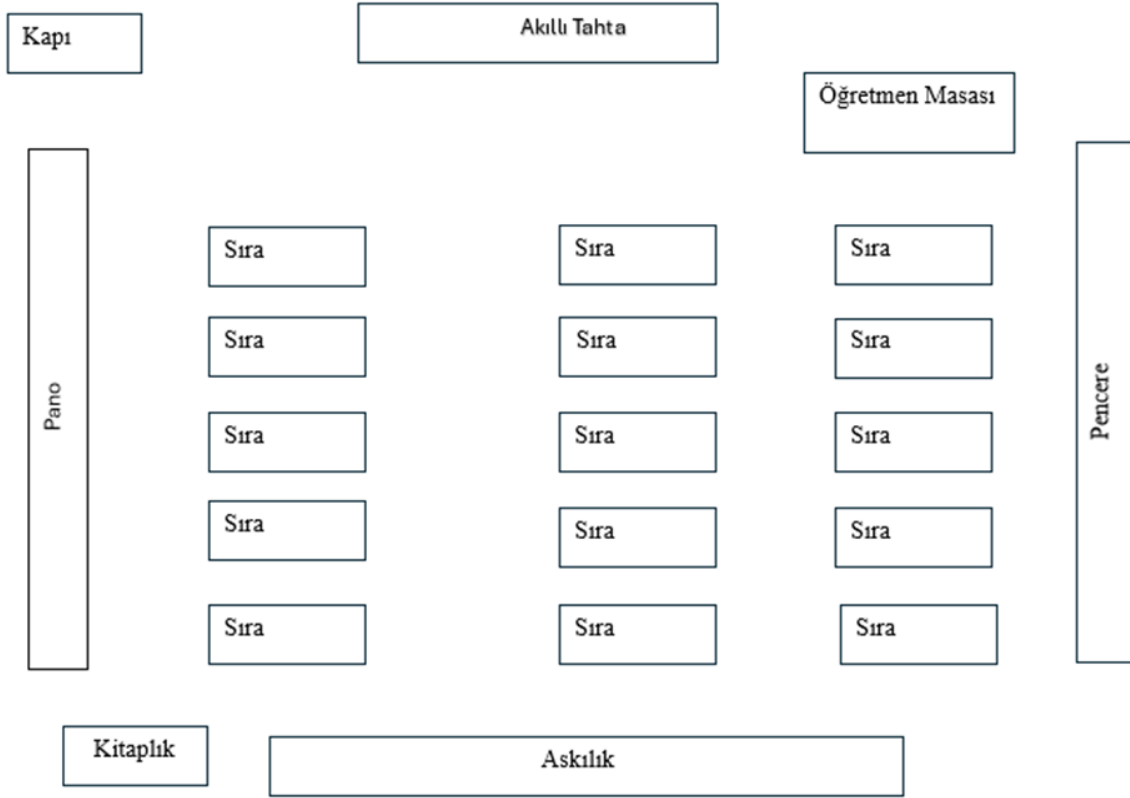
makamlardan izin alınmasının ardından bir ilin bir ilçesinde bulunan bir ortaokulda 5.sınıflardan bir sınıf kontrol diğer sınıf ise deney grubu olarak belirlenmiştir. Araştırmada asıl uygulamanın bu okulda yapılmasının öğrencilerin İÖBÖ'den aldıkları puanların yanı sıra, okul yönetiminin ve uygulamayı yapacak öğretmenin ilgisi ve araştırmaya katılım isteğinde bulunması olmuştur.

Denel işlemin gerçekleştirileceği deney grubu belirlendikten sonra ve denel işleme geçilmeden önce deney ve kontrol grubundaki tüm öğrencilerin velilerinden, öğrencilerinin araştırmaya katılımlarına ilişkin veli onam formu aracılığıyla yazılı izinleri alınmıştır. Veli onam formu örneği EK-4'te sunulmuştur. Ayrıca öğrencilerden de aynı şekilde araştırmaya katılımlarına ilişkin öğrenci gönüllü katılım formları aracılığıyla yazılı izinleri alınmıştır. Öğrenci gönüllü katılım formu EK-5'te gösterilmiştir.

Denel işlem için araştırmanın bağımsız değişkeni olan takım oyun turnuvaları ile ilgili araştırmacı tarafından ders planları hazırlanmış ve öğretmen tarafından deney grubunda uygulanmıştır. Her bir etkinlikten önce sosyal bilgiler öğretmenine ders planının uygulanmasına ilişkin bilgiler verilmiş ve dikkat edilmesi gereken hususlara ilişkin açıklamalar yapılmıştır. Öğrencilerin işbirlikli öğrenme becerisi ölçeğinden aldıkları ön test puanlarının elde edilmesinin ardından araştırmanın amaçları doğrultusunda araştırmacı tarafından hazırlanan ders planları, sosyal bilgiler öğretmeni tarafından yalnızca deney grubunda uygulanmıştır. Deney grubuna uygulanan ders planları EK-10'da gösterilmiştir. Kontrol grubundaki öğrencilere ise sosyal bilgiler öğretmeni rutin olarak yapmış olduğu planlamalar doğrultusunda uygulamalarını gerçekleştirmiştir.

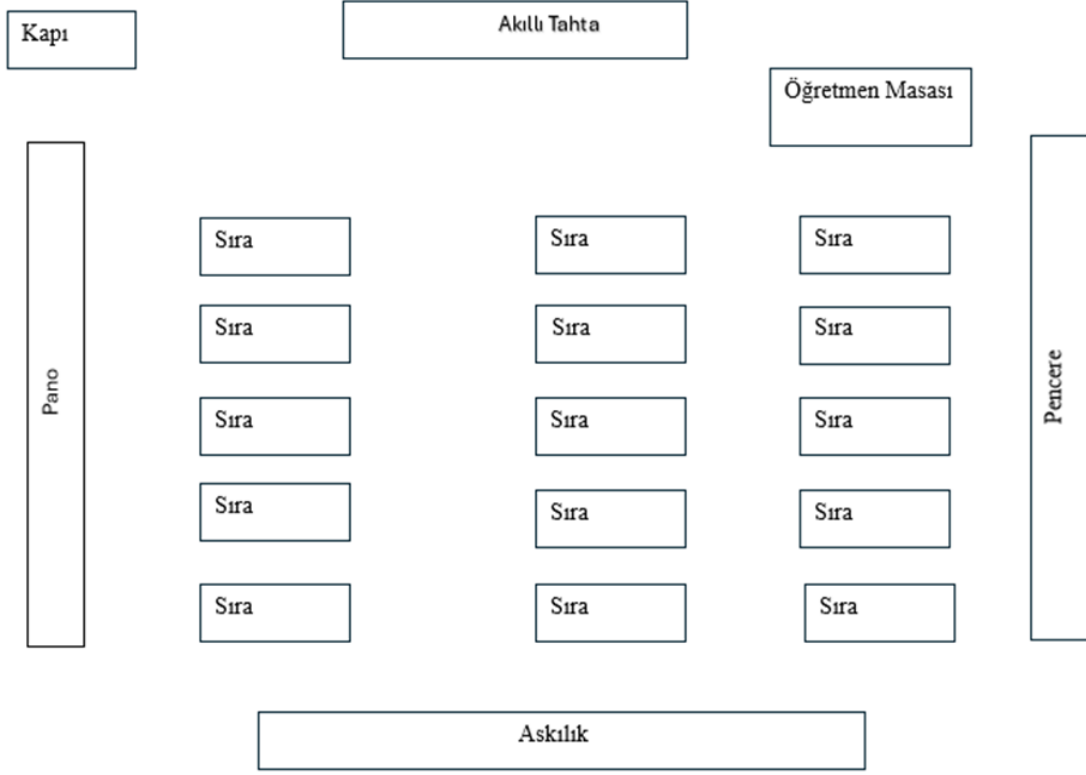
Denel işlem 05.12.2023 ile 13.01.2024 tarihleri arasında “İnsanlar Yerler ve Çevreler” öğrenme alanı süresince gerçekleştirilmiştir. Uygulamaların ardından deney ve kontrol grubuna son test olarak tekrardan İÖBÖ uygulanmıştır.

Şekil 3.1. Deney grubu sınıf krokisi

Şekil 3.1’ de görüldüğü üzere araştırma kapsamında denel işlemin gerçekleştirildiği deney grubu sınıfında 1 öğretmen masası ve sandalyesi, 15 adet sıra, 1 adet akıllı tahta, 1 adet askılık, 1 adet sınıf panosu bulunmaktadır. 14 sırada öğrenciler ikiyeşer olarak, 1 sırada ise bir öğrenci oturmaktadır.

Şekil 3.2. Kontrol grubu sınıf krokisi

Kontrol grubunun bulunduğu sınıfta ise 1 öğretmen masası ve sandalyesi, 15 adet sıra, 1 adet akıllı tahta, 1 adet askılık, 1 adet kitaplık, 1 adet sınıf panosu bulunmaktadır. 14 sırada öğrenciler ikişer olarak 1 sırada ise bir öğrenci oturmaktadır.

3.7. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında elde edilen verilerin tümü elektronik ortama aktarılmış ve JAMOVİ paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Denel işleme başlamadan önce, deney ve kontrol gruplarının ön test puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı incelenmiştir. Bu doğrultuda öncelikle elde edilen ön test puanlarının normallik dağılımları incelenmiştir. Çünkü araştırmada hangi analizin kullanılacağına karar vermeden önce, veri setinin normal dağılım gösterip göstermediğini kontrol etmemiz gerekmektedir. Bu amaçla iki grubun ön test puanlarının basıklık ve çarpıklık değerleri incelenmiştir. Verilerin basıklık ve çarpıklık değerlerinin +2 ile -2 arasında olması normal dağılım için uygun görülmektedir (George ve Mallery, 2020; Uysal ve Kılıç, 2022). Araştırmada deney grubunun İÖBÖ'den aldıkları ön test ve son test puanları ile diğer alt boyutlarının basıklık ve çarpıklık değerlerinin +2 ile -2 arasında olduğu saptanmıştır. Deney ve kontrol gruplarının ön test puanlarının normal

dağılım gösterdiği belirlendikten sonra verilerin analizi için parametrik bir test olan bağımsız örneklemeler için t testi uygulanmıştır.

Deney grubu ve kontrol grubunun son test puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını incelemek amacıyla, öncelikle son test puanlarının normallik dağılımları değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme için veri setinin basıklık ve çarpıklık değerleri incelenmiştir. Elde edilen verilerin normal dağılım gösterdiği saptandıktan sonra deney ve kontrol grubunun son testleri içinde anlamlı farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla ANCOVA uygulanmıştır. ANCOVA etkisi sıranan bağımsız değişkenin dışında, bağımlı değişken ile ilişkisi bulunan ve ortak değişken olarak adlandırılan farklı değişkenin ya da değişkenlerin istatistiksel olarak doğrulanmasını sağlayan bir tekniktir (Büyüköztürk, 1998). Parametrik bir test olan ANCOVA'nın doğru bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için deney ve kontrol gruplarının ilişkili (bağımlı) değişkene ait puanlarının normal bir şekilde dağılması, ilişkili (bağımlı) ortak değişken arasında doğrusal ilişkinin bulunması, gruplarda bulunan regresyon eğrilerinin aynı olması ve ortalama puanları karşılaştırılan grupların ilişkisiz olması gerekmektedir (Büyüköztürk, 2014). Araştırmada ANCOVA'nın uygulanabilmesi için Levene homojenlik testi ve saçılma grafiğinden yararlanılarak gerekli tüm varsayımların karşılanıp karşılanmadığı kontrol edilmiş ve varsayımların karşılandığı belirlendikten sonra ANCOVA uygulanmıştır. Başka bir deyişle sosyal bilgiler dersinde uygulanan takım oyun turnuva tekniğinin ortaokul öğrencilerinin işbirlikli öğrenme becerisine etkisini belirlemek amacıyla ön test puanları dikkate alınarak düzeltilmiş son test sonuçları arasında ANCOVA uygulanmıştır. Araştırmada ayrıca etki büyüklüğü de raporlaştırılmıştır. Araştırmanın etki büyüklüğünü belirlemek için kısmi η^2 ve ω^2 değerleri incelenmiştir.

Buna ek olarak, deney ve kontrol gruplarının kendi ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı da incelenmiştir. Bu amaçla, her iki grubun ön test ile son test arasındaki farkı analiz etmek amacıyla bağımlı örneklemeler için t-testi gerçekleştirilmiştir.

Aynı zamanda “İşbirlikli Öğrenme Becerisi Ölçeği”nin alt boyutları olan olumlu bağlılık, birlikte çalışma becerileri ve gruba yansıtma alt boyutlarının veri analizi yapılmıştır. Sırasıyla olumlu bağlılık, birlikte çalışma becerileri ve gruba yansıtma alt boyutlarının normallik dağılımları incelenmiş, alt boyutlara ilişkin puanlar bağımsız gruplar arasında karşılaştırılmıştır. Bu kapsamda bağımsız örneklemeler t-testi gerçekleştirilmiştir. Deney ve kontrol gruplarına ait olumlu bağlılık ve birlikte çalışma becerileri alt boyutuna ilişkin son test puanları arasında ANCOVA, gruba yansıtma alt boyutuna ilişkin son test puanları içinde ise sınıf ve ön test puanlarına ilişkin regresyon eğrilerinin homojenliği varsayımının

karşılanamamasından dolayı karma desenli (2x2) ANOVA uygulanmıştır. Faktöriyel tasarımlar, en az iki işlem faktörünün yer aldığı deneysel tasarımlardır. Bu tasarımlar, ana faktörlerin etkileri ve bu faktörler arasındaki etkileşimlerin yanıt değişkeni üzerindeki etkilerinin incelenmesi amacıyla kullanılır. Faktöriyel tasarımlarda sıklıkla tercih edilen istatistiksel yöntemlerden biri, geniş bir uygulama alanına sahip olan iki yönlü varyans analizi (two-way ANOVA) yöntemidir. ANOVA, temel olarak gruplar arasındaki varyans tahminlerini karşılaştırmaya dayanan bir analiz yöntemidir. (Yıldız Kaçar, 2021)

Ayrıca deney ve kontrol grubunun her bir alt boyutuna ilişkin kendi ön test ve son test puanları arasında da bağımlı örneklemeler için t testi gerçekleştirilmiştir. Uygulanan analizlere ilişkin varsayımların karşılandığına ilişkin bilgiler bulgulara sunulmuştur.

3.8. Araştırmacının Rolü

Araştırmacı denel işlem boyunca uygulanan ders planlarını takım oyun turnuvalara göre hazırlamış ve derste hedeflenen kazanımları göz önünde bulundurmıştır. Denel işlem boyunca deney grubu ve kontrol grubunda gözlemlerini sürdüren araştırmacı, sınıf içi düzenine göre hareket etmiştir. Araştırmacı, ders öncesinde ve sonrasında öğrencilerle konuşurken, araştırmayı etkileyecek açıklamalardan kaçınmıştır.

Araştırmacı, denel işlem sürecinde takım oyun turnuva tekniğine göre hazırlanan ders planlarını uygulayan sosyal bilgiler öğretmeniyle iletişimi yüz yüze ve yazılı yollarla gerçekleştirmiştir. Dersler başlamadan önce, ders geçişlerinde ve dersin bitiminde öğretmenle gerçekleştirilen görüşmelerde dersle ilgili fikir alışverişinde bulunulmuştur. Araştırmacı okul yönetimi ile iletişim halinde bulunmuş araştırmanın her aşamasında yönetimi bilgilendirmiştir. Buna ek olarak, uyguladığı tüm adımları resmi izin alarak ve katılımcılardan yazılı onay alarak yapmıştır.

Araştırmacı, bunun yanı sıra kontrol grubunda takım oyun turnuva ile doğrudan ya da dolaylı yoldan ilişkili uygulamaların gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğini izlemek amacıyla kontrol listesi kullanmıştır. Araştırmacı sınıfın en arka sırasında kontrol grubunun derslerini gözlemlemiştir. Araştırmacı kontrol grubunun ders sürecinde hiçbir şekilde müdahalede bulunmamıştır. Araştırmacı kontrol grubunda dersin doğal ortamını bozacak davranışlardan uzak durmuştur.

3.9. Geçerlilik ve Güvenirlik

Bu araştırmada, deneysel desenin gerektirdiği geçerlik ve güvenirlik koşullarını

sağlamak amacıyla çeşitli önlemler alınmıştır. İlk olarak, deney ve kontrol gruplarının benzer özellikler taşımasına dikkat edilmiş; böylece gruplar arası denge sağlanmıştır. Denel işlem her iki gruba eş zamanlı olarak uygulanmış, bu sayede uygulama süreci boyunca çevresel koşulların değişkenlik göstermemesine özen gösterilmiştir. Bu durum, iç geçerliği tehdit edebilecek değişkenlerin etkisinin kontrol altına alınmasını sağlamış ve araştırmanın iç geçerliğini güçlendirmiştir. Nitekim deneysel araştırmalarda iç geçerlik, bağımsız değişkenin etkisinin dışsal etkenlerden izole edilebilmesiyle ilişkilidir (Karasar, 2014).

Araştırmanın veri toplama aracı olarak Durmuş Burak tarafından geliştirilen “İşbirlikli Öğrenme Becerisi Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek, işbirlikli öğrenmenin temel alt boyutları olan olumlu bağlılık, birlikte çalışma becerileri ve gruba yansıtma boyutlarını değerlendirmektedir. Ölçek geliştirilirken ölçeğin toplamı için Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı .87 olarak hesaplanmış, bu çalışmada ise .71 olarak hesaplanmıştır. Bunun yanında ölçek geliştirilirken olumlu bağlılık alt boyutu için .61, birlikte çalışma alt boyutu için .83, gruba yansıtma alt boyutu için ise .64 olarak hesaplanmıştır. Bu çalışmada ise olumlu bağlılık alt boyutu için .52; birlikte çalışma alt boyutu için .70; gruba yansıtma alt boyutu için ise .53 olarak hesaplanmıştır.

Araştırma sürecinin sistematik ve kontrollü biçimde yürütülmesi amacıyla, araştırmacı gözlem sürecinde tarafsız bir tutum sergilemiş; özellikle kontrol grubunda dersin doğal akışını bozabilecek müdahalelerden kaçınmıştır. Bu yaklaşım, çalışmanın dış geçerliğini destekleyici bir unsur olarak değerlendirilmiştir.

Verilerin tutarlılığını sağlamak amacıyla uygulama öncesinde ölçme aracı üzerinde pilot uygulama gerçekleştirilmiş ve elde edilen veriler ayrıntılı bir biçimde analiz edilmiştir. Ölçek uygulamaları hem deney hem de kontrol grubuna aynı koşullarda ve eş zamanlı olarak uygulanmış, böylece ölçme süreci standartlaştırılmıştır. Deneysel çalışmalarda güvenilirlik, aynı koşullarda benzer sonuçlar elde edilebilmesini ifade eder ve uygulama sürecinin tutarlılığıyla doğrudan ilişkilidir (Fraenkel & Wallen, 2006).

Elde edilen tüm veriler yalnızca bilimsel amaçla kullanılmış, katılımcıların gizliliği ve etik hakları titizlikle korunmuştur. Bu yönüyle araştırma, deneysel çalışmalarda olması gereken bilimsel geçerlik, güvenilirlik ve etik ilkeler doğrultusunda yürütülmüştür.

IV. BÖLÜM

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırma kapsamında elde edilen verilerin analizi sonucunda ulaşılan bulgular sunulmuştur. Araştırmada öncelikle denel işlemin ortaokul öğrencilerinin işbirlikli öğrenme becerisi etkisine ilişkin bulgulara, ardından sırasıyla olumlu bağlılık, birlikte çalışma becerileri ve gruba yansıtma alt boyutlarına etkisine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

4.1. Deney ve Kontrol Gruplarının Ön Test Puanlarına İlişkin Sonuçlar

Denel işlem öncesinde, deney ve kontrol gruplarının İÖBÖ aracılığıyla elde ettikleri ön test puanları belirlenmiştir. Bu grupların İÖBÖ'den elde ettikleri ön test puanlarına ilişkin betimsel istatistikler Tablo 4.1'de sunulmuştur.

Tablo 4.1. Deney ve kontrol gruplarının İÖBÖ'den aldığı ön test puanlarının betimsel istatistikleri

Gruplar	N	$\bar{X}$	ss
Deney	29	57.6	4.37
Kontrol	29	55.9	8.31

Tablo 4.1 incelendiğinde, deney grubundaki 29 öğrencinin İÖBÖ ön test puanlarına ait akademik ortalamasının 57.6, standart sapmanın ise 4.37 olduğu görülmektedir. Kontrol grubundaki 29 öğrencinin ön test puanlarına bakıldığında ise, ortalamasının 55.9 ve standart sapmanın 8.31 olduğu tespit edilmiştir.

Yapılan araştırmada denel işlem sonunda her iki grubun İÖBÖ vasıtasıyla elde edilen son test puanları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını saptamak için öncelikle deney ve kontrol gruplarının İÖBÖ'den aldıkları ön test puanları arasında anlamlı bir farkın bulunup bulunmadığına bakılmıştır. Bu durumu görmek için deney ve kontrol gruplarının aldıkları puanlar arasında bağımsız örneklem için t testi yapılmıştır.

Deney ve kontrol grubunun ön test puanları arasında bağımsız örneklem için t testi yapılmadan önce elde edilen verilerin gerekli varsayımları karşılayıp karşılanmadığına incelenmiştir. Bu amaçla deney ve kontrol grubunun ön test puanlarının normal dağılım varsayımını karşılayıp karşılamadığı kontrol edilmiştir. Ön test puanlarının normallik

dağılımı için çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiştir. Her iki grubun İÖBÖ'den elde ettikleri ön test puanlarının basıklık ve çarpıklık değerleri Tablo 4.2'de sunulmuştur.

Tablo 4.2. Deney ve kontrol gruplarının İÖBÖ'den aldıkları ön test puanlarının çarpıklık ve basıklık değerleri

Gruplar	Çarpıklık	Basıklık
Deney	-0.166	-0.944
Kontrol	-1.043	1.565

Tablo 4.2'den elde edilen verilere göre, deney grubunun ön test puanlarına ilişkin çarpıklık değerinin -0.166, basıklık değerinin ise -0.944 olduğu; kontrol grubunun ön test puanlarında ise çarpıklık değerinin -1.043, basıklık değerinin ise 1.565 olduğu görülmüştür. Bu bulgular, her iki grubun ön test puanlarının normallik varsayımını karşıladığını göstermektedir.

Bağımsız örneklem için t testinin uygulanabilmesi için gerekli bir diğer varsayım da varyansların homojenliğidir. Deney ve kontrol gruplarının İÖBÖ'den aldıkları ön test puanlarının varyanslarının homojenliğini değerlendirmek amacıyla Levene Homojenlik Testi uygulanmıştır. Deney grubu ve kontrol grubunun İÖBÖ'den elde ettikleri ön test puanlarına ilişkin Levene Homojenlik Testi sonuçları Tablo 4.3'te sunulmuştur.

Tablo 4.3. Levene Homojenlik Testi sonucu

F	df1	df2	p
3.49	1	56	0.067

Tablo 4.3'e bakıldığında, Levene Homojenlik Testi sonucunun 0.5 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir. Bu bulgu, grupların ön test puanlarına ait varyansların homojen olduğunu gelmektedir.

Bu bulgular göz önünde bulundurularak deney ve kontrol gruplarının İÖBÖ'den elde ettikleri ön test puanlarının arasında bağımsız örneklem için t testi yapılmıştır. Deney ve kontrol gruplarının İÖBÖ'den elde ettikleri ön test puanları arasında gerçekleştirilen bağımsız örneklem t testi bulguları Tablo 4.4'te verilmiştir.

Tablo 4.4. Deney ve kontrol gruplarının İÖBÖ'den aldıkları ön test puanlarının arasında uygulanan bağımsız örneklem için t testi sonuçları

%95 Güven Aralığı $\bar{X}$ Farkı						
t	sd	p	$\bar{X}$ farkı	Sh farkı	Alt Sınır	Üst Sınır
0.969	56	0.336	1.69	1.74	-1.80	5.18

Tablo 4.4 incelendiğinde, deney ve kontrol gruplarının İÖBÖ'den elde ettikleri ön test puanları arasında gerçekleştirilen bağımsız örneklem için t testi sonucunda; t değerinin 0.969, serbestlik derecesinin 56, ve p değeri 0.336 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca, gruplar arasındaki ortalama fark 1.69; standart hata farkı ise 1.74 olarak belirlenmiştir. Bu bulgular, deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin İÖBÖ'den elde ettikleri ön test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın bulunmadığını göstermiştir ($t(56) = 0.969; p > .05$). Elde edilen bu sonuçlar doğrultusunda, deney ve kontrol gruplarının denel işleme uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

4.2. Deney ve Kontrol Gruplarının İÖBÖ'den Aldıkları Son Test Puanları Arasında Uygulanan ANCOVA Sonuçları

Denel işlem sonunda deney ve kontrol grubuna İÖBÖ yeniden uygulanarak son test puanları alınmıştır. Deney ve kontrol grubunun İÖBÖ'den elde ettikleri son test puanlarına ilişkin betimsel istatistikler Tablo 4.5'te sunulmuştur.

Tablo 4.5. Deney ve kontrol gruplarının İÖBÖ'den aldığı son test puanlarının betimsel istatistikleri

Gruplar	N	$\bar{X}$	ss
Deney	29	55.1	6.25
Kontrol	29	53.3	5.80

Tablo 4.5 incelendiğinde, deney grubundaki 29 öğrencinin İÖBÖ'den elde ettikleri son test puanlarına ilişkin akademik ortalamanın 55.1, standart sapmanın ise 6.25 olduğu görülmektedir. Kontrol grubundaki 29 öğrencinin İÖBÖ'den elde ettikleri son test puanlarına bakıldığında ise akademik ortalamanın 53.3, standart sapmanın ise 5.80 olarak belirlendiği anlaşılmaktadır.

Deney ve kontrol grubunun son test puanları arasında, ön test puanlarını da dikkate alarak istatistiksel olarak anlamlı bir değişim gözlenip gözlenmediğini belirlemek amacıyla ANCOVA uygulanmıştır. ANCOVA analizine geçilmeden önce, deney ve kontrol gruplarının İÖBÖ'den elde ettikleri ön test ve son test puanlarının ANCOVA için geçerliliği değerlendirilmiştir. İlk olarak, her iki grubun İÖBÖ'den aldıkları son test puanlarının normallik dağılımı incelenmiştir. Bunun için deney ve kontrol grubunun son test puanlarına ilişkin çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılmıştır. Deney grubu ve kontrol grubunun İÖBÖ'den elde ettikleri son test puanlarının çarpıklık ve basıklık değerleri Tablo 4.6' da sunulmaktadır.

Tablo 4.6. Deney ve kontrol gruplarının İÖBÖ'den aldıkları son test puanlarının çarpıklık ve basıklık değerleri

Gruplar	Çarpıklık	Basıklık
Deney	-.0632	-0.910
Kontrol	0.552	-1.026

Tablo 4.6 incelendiğinde, deney grubunun son test puanlarına ait çarpıklık değerinin -.0632, basıklık değerinin ise -0.910 olduğu, kontrol grubunun son test puanlarının çarpıklık değerinin 0.552 ve basıklık değerinin -1.026 olduğu görülmektedir. Analizler neticesinde, grupların son test puanlarının normal dağılımdan önemli bir sapma göstermediğini ve verilerin ANCOVA analizi için uygun olduğunu göstermektedir.

ANCOVA analizinin uygulanabilmesi için bir diğer varsayım ise varyansların homojenliğidir. Deney ve kontrol gruplarının İÖBÖ'den elde ettikleri son test puanlarının varyans homojenliğini değerlendirmek amacıyla Levene Homojenlik Testi gerçekleştirilmiştir. Deney ve kontrol gruplarının İÖBÖ'den elde ettikleri son test puanlarına ilişkin Levene Homojenlik Testi sonuçları Tablo 4.7'de sunulmuştur.

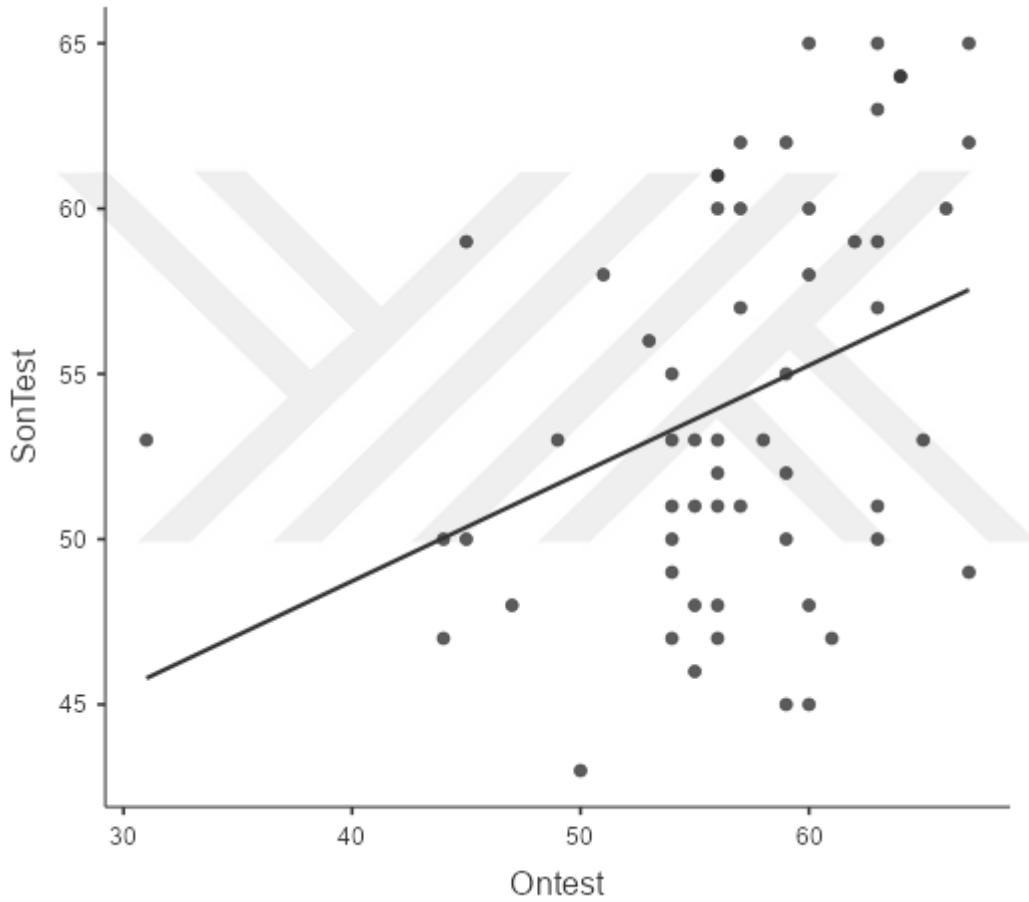
Tablo 4.7 Levene Homojenlik Testi sonucu

F	df1	df2	p
0.00271	1	56	0.959

Tablo 4.7'de yer alan Levene Homojenlik Testi sonuçları incelendiğinde, 0.5 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı anlaşılmaktadır.

ANCOVA'nın geçerliliği için gereken bir diğer koşul, bağımlı değişkeni ile ortak değişken arasında doğrusal bir bağın bulunmasıdır. Bu kapsamda, deney ve kontrol gruplarının son test ve ön test puanları arasındaki ilişki, saçılma grafiği yardımıyla değerlendirilmiştir. Deney ve kontrol gruplarının İÖBÖ'den elde ettikleri son test puanları ile İÖBÖ'den elde ettikleri ön test puanları arasındaki dağılımı gösteren saçılma grafiği, Şekil 4.1'de sunulmuştur.

Şekil 4.1. Deney ve kontrol gruplarının İÖBÖ'den aldıkları ön test ile son test puanları arasındaki ilişkiye ilişkin saçılma grafiği

Şekil 4.1 incelendiğinde, araştırmanın bağımlı değişkeni olan deney ve kontrol gruplarının İÖBÖ'den elde ettikleri ön test puanları ile ortak değişken olarak kabul edilen son test puanları arasında anlamlı ve güçlü bir doğrusal ilişki bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgu, deney ve kontrol gruplarının İÖBÖ puanlarındaki değişimlerin benzer bir doğrultuda ilerlediğini ve ön test sonuçlarının son test performanslarının belirleyicisi olabileceğini göstermektedir.

Elde edilen puanların ANCOVA analizine uygunluğunu değerlendirmek amacıyla son olarak regresyon eğrilerinin homojenliği incelenmiştir. Bu doğrultuda, çalışmada ortak değişkenin ve grup değişkeninin arasındaki etkileşim ele alınmıştır. Bir başka ifade ile deney

ve kontrol gruplarının İÖBÖ'den elde ettikleri ön test puanları ile sınıf değişkeni arasındaki etkileşimin anlamlılığı analiz edilmiştir. Deney grubu ve kontrol grubunun son test puanları üzerinde sınıf değişkeni ile grupların öntest puanları arasındaki etkileşime ilişkin analiz bulguları Tablo 4.8'de sunulmuştur.

Tablo 4.8. SınıfxÖntest etkileşimine ilişkin sonuçlar

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Genel Model	586	3	195.4	4.38	0.008
Sınıf	107	1	107.3	3.46	0.068
Ön test	361	1	361.2	11.64	0.001
SınıfxÖntest	118	1	117.8	3.80	0.057
Artık değerler	1676	54	31.0		

Tablo 4.8 incelendiğinde, sınıf değişkeni ile sınıfların öntest puanları arasındaki etkileşimin .05 düzeyinde anlamlı olmadığı görülmektedir ($F_{(1-54)} = 0.057$; $p > .05$). Elde edilen sonuç gruplar içi regresyon eğrilerinin homojen olduğunu göstermektedir. Araştırma kapsamında alınan puanların ANCOVA için uygunluğunun tespit edilmesinin ardından deney grubu ve kontrol grubunun İÖBÖ'den elde ettikleri son test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir değişim gözlenip gözlenmediğini belirlemek amacıyla ANCOVA uygulanmıştır. Her iki grubun İÖBÖ'den elde ettikleri son test puanlarına ilişkin yapılan ANCOVA bulguları Tablo 4.9'da verilmiştir.

Tablo 4.9. Deney ve kontrol gruplarının İÖBÖ'den aldıkları son test puanlarına ilişkin uygulanan tek yönlü ANCOVA sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Kısmi η^2	ω^2
Genel Model	266.1	2	133.0	4.446	0.016		
Sınıf	22.7	1	22.7	0.697	0.407	0.013	-0.005

Ön test	243.3	1	243.3	7.462	0.008	0.119	0.101
Artık değerler	1793.6	55	32.6				

Tablo 4.9 incelendiğinde, gerçekleştirilen ANCOVA analizi sonucunda, deney ve kontrol gruplarının İÖBÖ'den elde ettikleri son test puanları, ön test puanları kontrol edilerek incelendiğinde, .05 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır. $F(1-55)=0,08$; $p<.05$). Elde edilen bu sonuç yapılan denel işlemin istatistiksel olarak anlamlı olduğunu göstermektedir.

Gerçekleştirilen araştırmada denel işlemin etki büyüklüğü de hesaplanmıştır. Yapılan araştırmada ortaya çıkartılan deneysel uygulamanın etki düzeyini görebilmek için ANCOVA ile ulaşılan kısmi η^2 ve ω^2 değerinden faydalanılmıştır. Kısmi η^2 'ye göre $\eta^2 = .01$ küçük, $\eta^2 = .06$ orta ve $\eta^2 = .14$ büyük etki büyüklüğüne işaret etmektedir (Cohen, 1992). Omega-kare (ω^2) değeri, etki büyüklüğünü belirlemek için yaygın olarak kullanılır. 0.01 küçük, 0.06 orta ve 0.14 büyük etkiyi ifade eder (Field, 2013). Tablo 4.8 incelendiğinde ANCOVA'nın sonucunda ortaya çıkan kısmi η^2 değerinin 0.119, omega ω^2 değerinin ise 0.101 olduğu görülmektedir. Bu sonuç ortaya çıkan kısmi η^2 ve ω^2 değerine göre gerçekleştirilen denel işlemin anlamlı olduğunu ortaya koyarken, aynı zamanda “geniş” bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Elde edilen tüm bu sonuçlar takım oyun turnuva tekniğinden yararlanılarak gerçekleştirilen sosyal bilgiler dersinin ortaokul öğrencilerinin işbirlikli öğrenme becerisi üzerinde istatistiksel olumlu ve anlamlı bir etkisi olduğunu ortaya koymaktadır.

Bunlarla birlikte, araştırmada deney ve kontrol gruplarının kendi ön test ve son test puanları arasında anlamlı farkın olup olmadığı da incelenmiştir. Bunun için her iki grubun kendi ön test ve son test puanları arasında ilişkili gruplar için t testi gerçekleştirilmiştir.

4.3. Deney Grubunun İÖBÖ'den Aldığı Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Sonuçlar

Tablo 4.3, Tablo 4.6 ve Tablo 4.7' ye bakıldığında, deney grubunun İÖBÖ'den elde ettiği ön test ve son test puanlarının normal dağılımdan anlamlı bir sapma göstermediği ve varyanslarının eşit olduğu anlaşılmaktadır. Gerekli olan tüm varsayımlar sağlandığı saptandıktan sonra, deney grubundaki öğrencilerin İÖBÖ'den elde ettiği ön test ve son test

puanları arasındaki farkı incelemek amacıyla ilişkili örneklemeler için t testi uygulanmıştır. Deney grubunun İÖBÖ'den elde ettiği ön test puanı ve son test puanı arasında gerçekleştirilen ilişkili örneklemeler t testi sonuçları Tablo 4.10'da verilmiştir.

Tablo 4.10. Deney grubunun İÖBÖ'den aldığı ön test ve son test puanları arasında uygulanan ilişkili örneklemeler için t testi sonuçları

T	sd	p	$\bar{X}$ farkı	sh farkı	%95 Güven Aralığı $\bar{X}$ Farkı	
					Alt Sınır	Üst Sınır
2.46	28	0.020	2.52	1.02	0.422	4.61

Tablo 4.10 incelendiğinde, deney grubunun İÖBÖ'den elde ettiği ön test ve son test puanları arasında uygulanan ilişkili örneklemeler için t testi sonucunda t değerinin 2.46; serbestlik derecesinin 28 ve p değerinin 0.020 olduğu görülmüştür. Ayrıca ortalamalar arasındaki farkın 2.52, standart hatalar arasındaki farkın 1.02 olduğu hesaplanmıştır. İlişkili örneklemeler için t testi sonucuna göre, deney grubundaki öğrencilerin İÖBÖ'den elde ettikleri ön test ve son test puanları arasında .05 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($t_{(28)} = 2.46$; $p < 0.01$). Diğer bir deyişle deney grubundaki sosyal bilgiler dersinde uygulanan takım oyun turnuva tekniğinin öğrencilerin işbirlikli öğrenme becerisini arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

4.4. Kontrol Grubunun İÖBÖ'den Aldığı Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Sonuçlar

Tablo 4.3, Tablo 4.6 ve Tablo 4.7 incelendiğinde, kontrol grubunun İÖBÖ'den elde ettiği ön test ve son test puanlarının normal dağılımdan çok fazla sapma göstermediği ve varyansların eşit olduğu görülmüştür. Gerekli olan tüm varsayımların sağlandığı tespit edildikten sonra, kontrol grubunun İÖBÖ'den elde ettiği ön test ve son test puanlarının arasında ilişkili örneklemeler için t testi yapılmıştır. Kontrol grubunun İÖBÖ'den elde ettiği ön test puanı ve son test puanı arasında gerçekleştirilen ilişkili örneklemeler t testi bulguları Tablo 4.11'de verilmiştir.

Tablo 4.11. Kontrol grubunun İÖBÖ'den aldığı ön test ve son test puanları arasında uygulanan ilişkili örneklemeler için t testi sonuçları

%95 Güven Aralığı $\bar{X}$ Farkı						
t	sd	p	$\bar{X}$ farkı	sh farkı	Alt Sınır	Üst Sınır
1.63	28	0.115	2.62	1.61	-0.677	5.92

Tablo 4.11 göz önünde bulundurulduğunda, kontrol grubunun İÖBÖ'den elde ettiği ön test puanı ve son test puanı arasında gerçekleştirilen ilişkili örneklemeler için t testi neticesinde t değerinin 1.63; serbestlik derecesinin 28 ve p değerinin 0.115 olduğu görülmüştür. Ayrıca ortalamalar arasında 2.62, standart sapmalar arasındaki farkın 1.61 olduğu belirlenmiştir. Yapılan ilişkili örneklemeler t testi sonucunda kontrol grubunda yer alan öğrencilerin İÖBÖ ölçeğine ilişkin ön test ve son test puanları karşılaştırıldığında, .05 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farkın ortaya çıkmadığı tespit edilmiştir. ($t_{(28)} = 1.63$; $p > .05$).

Gerçekleştirilmiş olan bağımsız örneklemeler için t testi, ANCOVA ve ilişkili örneklemeler için t testi bulgularında yapılan denel işlemin istatistiksel olarak deney grubunun üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Diğer bir deyişle, takım oyun turnuva tekniği doğrultusunda uygulanan sosyal bilgiler dersinin, ortaokul 5.sınıf öğrencilerinin işbirlikli öğrenme beceri düzeylerini arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Aynı zamanda araştırmanın amaçları doğrultusunda “İşbirlikli Öğrenme Becerisi Ölçeği”nin alt boyutları olan olumlu bağlılık, birlikte çalışma becerileri ve gruba yansıtma incelenmiş ve verilerin analizi sonucunda ulaşılan bulgular sunulmuştur. Araştırmada sırasıyla olumlu bağlılık, birlikte çalışma becerileri ve gruba yansıtma alt boyutlarının gerçekleştirilen denel işleme ilişkin deney grubu ve kontrol grubunun İÖBÖ'den elde ettikleri ön test puanlarına yönelik gerçekleştirilen t testi sonuçlarına ve ardından her iki grubun İÖBÖ'den elde ettikleri son test puanlarının arasında uygulanan ANCOVA ve ANOVA bulgularına yer verilmiştir. Son olarak deney grubunun İÖBÖ'den elde ettiği ön test puanı ve son test puanı arasında gerçekleştirilen t testi sonuçlarına ve kontrol grubunun İÖBÖ'den elde ettiği ön test puanı ve son test puanı arasında gerçekleştirilen t testi sonuçlarına ait bulgular sunulmuştur.

4.1.1. Deney ve Kontrol Gruplarının Olumlu Bağlılık Alt Boyutundan Aldıkları Ön Test Puanlarına İlişkin Sonuçlar

Araştırmada sosyal bilgiler dersinde takım oyun turnuva tekniğinden yararlanmanın öğrencilerin olumlu bağlılık düzeylerine etkisi de araştırılmıştır. Bunun için öncelikle deney ve kontrol grubunun olumlu bağlılık alt boyutuna ilişkin ön test puanları ile ilgili betimsel istatistikler incelenmiştir. Deney ve kontrol gruplarının olumlu bağlılık alt boyutundan elde ettikleri ön test puanlarına ait betimsel istatistikler Tablo 4.1.1’de gösterilmiştir.

Tablo 4.1.1. Deney ve kontrol gruplarının olumlu bağlılık alt boyutundan aldığı ön test puanlarının betimsel istatistikleri

Gruplar	N	$\bar{X}$	ss
Deney	29	13.9	1.57
Kontrol	29	13.2	2.65

Tablo 4.1.1 incelendiğinde, deney grubundaki 29 öğrencinin olumlu bağlılık alt boyutuna ilişkin ön test puanlarının akademik ortalamasının 13.9 ve standart sapmasının 1.57 olduğu belirlenmiştir. Kontrol grubundaki 29 öğrencinin ise olumlu bağlılık alt boyutundan elde ettikleri ön test puanlarının akademik ortalamasının 13.2, puanların standart sapmasının 2.65 olduğu belirlenmiştir.

Yapılan araştırmada denel işlem sonunda her iki grubun olumlu bağlılık alt boyutunun ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farkın mevcut olup olmadığını incelemek için önce deney ve kontrol gruplarının olumlu bağlılık alt boyutundan elde ettikleri ön test puanları arasında anlamlı bir farkın bulunup bulunmadığına bakılmıştır. Bu durumu değerlendirmek amacıyla her iki grubun elde ettikleri puanlar arasında bağımsız örneklem için t testi gerçekleştirilmiştir.

Deney ve kontrol grubunun olumlu bağlılık alt boyutunun ön test puanları arasında bağımsız örneklem için t testi yapılmadan önce, elde edilen verilerin gerekli varsayımları karşılayıp karşılamadığı kontrol edilmiştir. Bu nedenle, deney ve kontrol grubunun olumlu bağlılık alt boyutunun ön test puanlarının normal dağılım varsayımını karşılayıp karşılamadığı kontrol edilmiştir. Olumlu bağlılık alt boyutundan ön test puanlarının normallik dağılımı için çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiştir. Deney ve kontrol grubunun olumlu bağlılık alt boyutundan aldıkları ön test puanlarının basıklık ve çarpıklık değerleri Tablo 4.2.1’de sunulmuştur.

Tablo 4.2.1. Deney ve kontrol gruplarının olumlu bağıllık alt boyutundan aldıkları ön test puanlarının çarpıklık ve basıklık değerleri

Gruplar	Çarpıklık	Basıklık
Deney	-0.228	-0.751
Kontrol	-1.389	2.154

Tablo 4.2.1 incelendiğinde, deney grubunun olumlu bağıllık alt boyutuna ilişkin ön test puanlarının çarpıklık değerinin -0.228 ve basıklık değerinin -0.751 olduğu, kontrol grubunda ise çarpıklık değerinin -1.389, basıklık değerinin 2.154 olduğu görülmüştür. Elde edilen bu sonuçlar deney ve kontrol grubunun olumlu bağıllık alt boyutunun ön test puanlarının normallik varsayımını karşıladığı göstermiştir.

Bağımsız örneklem için t testi uygulanabilmesi için bir diğer varsayım ise varyansların homojenliğidir. Deney ve kontrol gruplarının olumlu bağıllık alt boyutundan elde ettikleri ön test puanlarının varyanslarının homojenliğini saptayabilmek için Levene Homojenlik Testi yapılmıştır. Deney grubu ve kontrol grubunun bağıllık alt boyutundan aldıkları ön test puanlarına ilişkin Levene Homojenlik Testi sonuçları Tablo 4.3.1’de verilmiştir.

Tablo 4.3.1 Levene Homojenlik Testi sonucu

F	df1	df2	p
3.49	1	56	0.067

Tablo 4.3.1’e bakıldığında, Levene Homojenlik Testi bulgusunun 0.5 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Bu bulgu, grupların ön test puanlarının varyanslarının homojen olduğu anlamına gelmektedir.

Bu sonuçlar göz önünde bulundurularak t testi için varsayımların karşılandığı belirlendikten sonra deney ve kontrol grubunun olumlu bağıllık alt boyutundan aldıkları ön test puanlarını arasında bağımsız örneklem için t testi yapılmıştır. Deney ve kontrol gruplarının olumlu bağıllık boyutuna ilişkin ön test puanları arasında gerçekleştirilen bağımsız örneklem t testi bulguları Tablo 4.4.1’de verilmiştir.

Tablo 4.4.1. Deney ve kontrol gruplarının olumlu bağıllık alt boyutundan aldıkları ön test puanlarının arasında uygulanan bağımsız örneklem için t testi sonuçları

%95 Güven Aralığı $\bar{X}$ Farkı						
t	sd	p	$\bar{X}$ farkı	sh farkı	Alt Sınır	Üst Sınır
0.397	56	0.720	1.00	1.74	-3.00	4.00

Tablo 4.4.1 göz önünde bulundurulduğunda her iki grubun İÖBÖ'den elde ettiği ön test puanları arasında gerçekleştirilen bağımsız örneklem için t testi neticesinde t değeri 0.397; serbestlik derecesinin 56.0 ve p değerinin 0.720 olduğu görülmüştür. Ayrıca ortalamalar arasında 1.00; standart hatalar arasındaki farkın 1.74 olduğu belirlenmiştir. Yapılan bağımsız örneklem için t testi neticesinde kontrol grubundaki öğrencilerin İÖBÖ'den elde ettikleri ön test puanı ve son test puanı arasında .05 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı görülmektedir ($t_{(56)} = 0.397$ $p > .05$).

4.2.1. Deney ve Kontrol Gruplarının Olumlu Bağıllık Alt Boyutundan Aldıkları Son Test Puanlarına İlişkin ANCOVA Sonuçları

Denel işlem sonunda deney ve kontrol grubuna İÖBÖ tekrar uygulanarak olumlu bağıllık alt boyutunun son test puanları alınmıştır. Deney ve kontrol grubunun İÖBÖ aracılığıyla olumlu bağıllık alt boyutundan elde ettikleri son test puanlarına ilişkin betimsel istatistikler Tablo 4.5.1'de gösterilmiştir.

Tablo 4.5.1. Deney ve kontrol gruplarının olumlu bağıllık alt boyutundan aldıkları son test puanlarının betimsel istatistikleri

Gruplar	N	$\bar{X}$	ss
Deney	29	13.6	1.94
Kontrol	29	12.6	2.34

Tablo 4.5.1 incelendiğinde, deney grubunda yer alan 29 öğrencinin olumlu bağıllık alt boyutuna ilişkin son test puanlarının akademik ortalamasının 13.6, puanların standart sapması ise 1.94 olarak belirlenmiştir. Kontrol grubundaki 29 öğrencinin olumlu bağıllık alt boyutundan elde ettikleri son test puanlarının akademik ortalamasının 12.6, puanların standart sapmasının ise 2.34 olduğu belirlenmiştir.

Deney ve kontrol grubunun elde edilen olumlu bağıllık alt boyutunun son test puanları arasında, olumlu bağıllık alt boyutunun ön test puanlarını da dikkate alarak anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla ANCOVA uygulanmıştır. ANCOVA gerçekleştirilmeden önce, deney ve kontrol gruplarının olumlu bağıllık alt boyutuna ilişkin elde ettikleri ön test ve son test puanlarının, ANCOVA için uygunluğu incelenmiştir. İlk olarak, deney grubu ve kontrol grubunun olumlu bağıllık alt boyutundan elde ettikleri son test puanlarının normallik dağılımı incelenmiştir. Bunun için grupların son test puanlarına ilişkin çarpıklık ile basıklık değerlerine bakılmıştır. Deney grubu ve kontrol grubunun olumlu bağıllık alt boyutundan elde ettikleri son test puanlarının çarpıklık ve basıklık değerleri Tablo 4.6.1’de sunulmuştur.

Tablo 4.6.1. Deney ve kontrol gruplarının olumlu bağıllık alt boyutundan aldıkları son test puanlarının çarpıklık ve basıklık değerleri

Gruplar	Çarpıklık	Basıklık
Deney	-0.542	-0.331
Kontrol	-0.426	-0.870

Tablo 4.6.1 incelendiğinde, deney grubunun son test puanlarının çarpıklık değerinin -.542 ve basıklık değerinin -0.331 olduğu, kontrol grubunun ise son test puanlarının çarpıklık değerinin -0.426 ve basıklık değerinin ise -0.870 olduğu görülmektedir. Elde edilen bu sonuca göre deney ve kontrol grubunun son test puanlarının çarpıklık ve basıklık değerlerinin normal dağılımdan aşırı sapma göstermediği belirlenmiştir.

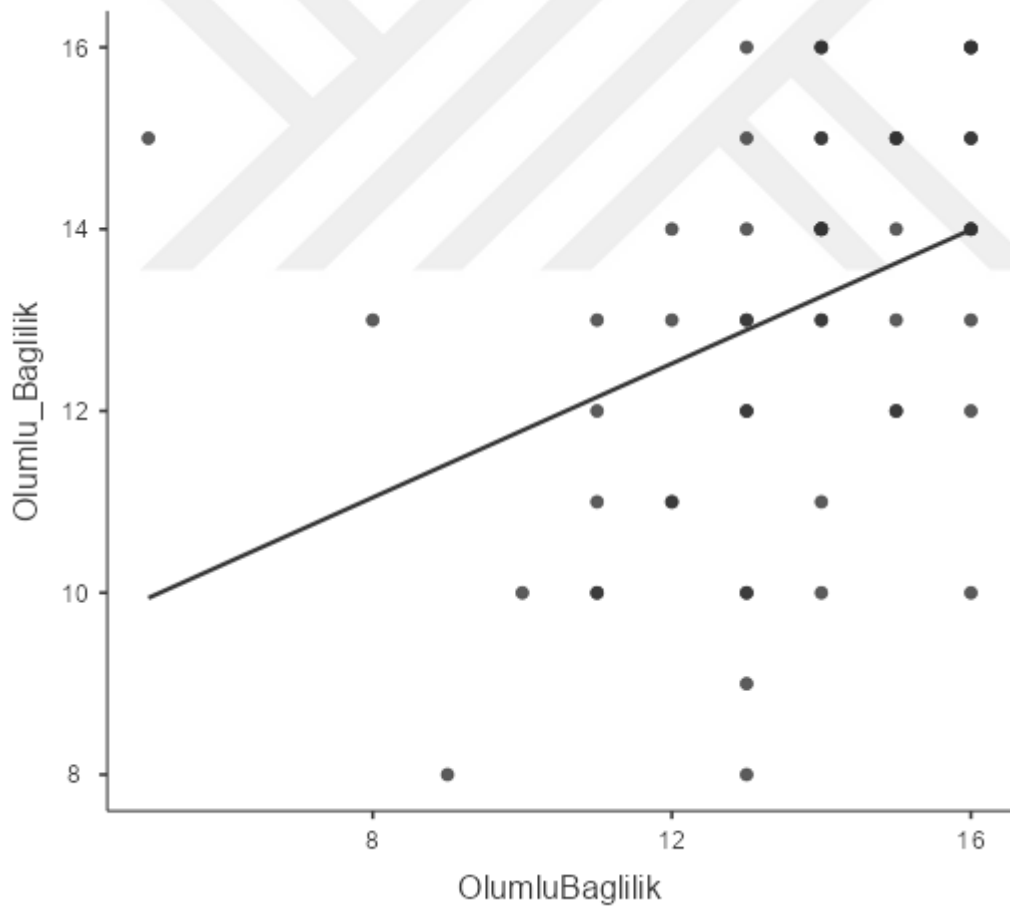
ANCOVA’nın bir diğer varsayımı ise deney ve kontrol gruplarının son test puanlarına ilişkin varyansların homojenliği varsayımdır. Deney ve kontrol gruplarının olumlu bağıllık alt boyutundan elde ettikleri son test puanlarının varyanslarının homojenliğini test etmek amacıyla Levene Homojenlik Testi yapılmıştır. Deney grubu ve kontrol grubunun olumlu bağıllık alt boyutundan aldıkları son test puanlarına ilişkin varyansların homojenliğini tespit etmek amacıyla uygulanan Levene Homojenlik Testi bulguları Tablo 4.7.1’de verilmiştir.

Tablo 4.7.1. Levene Homojenlik Testi sonucu

F	df1	df2	p
2.96	1	56	0.091

Tablo 4.7.1'e bakıldığında, Levene Homojenlik Testi sonucunun 0.5 düzeyinde anlamlı olmadığı görülmektedir. Bu bulgu, grupların son test puanlarının varyanslarının homojen olduğunu göstermektedir. ANCOVA analizinin uygulanabilmesi için gerekli bir diğer varsayım, bağımlı değişken ile ortak değişken arasında doğrusal bir ilişkinin bulunmasıdır. Bu bağlamda, deney ve kontrol gruplarının olumlu bağlılık alt boyutundan elde ettikleri son test puanları ile ön test puanları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla saçılma grafiğinden faydalanılmıştır. Deney ve kontrol gruplarının olumlu bağlılık alt boyutundan elde ettikleri son test puanları ile deney ve kontrol gruplarının olumlu bağlılık alt boyutundan elde ettikleri ön test puanları arasındaki ilişkiyi gösteren saçılma grafiği Şekil 4.2'de sunulmuştur.

Şekil 4.2. Deney ve kontrol gruplarının olumlu bağlılık alt boyutundan aldıkları ön test ile son test puanları arasındaki ilişkiye ilişkin saçılma grafiği

Şekil 4.2'de yer aldığı gibi, araştırmanın bağımlı değişkeni olan deney ve kontrol gruplarının olumlu bağlılık alt boyutundan elde ettikleri son test puanları ile araştırmanın ortak değişkeni olarak kabul edilen deney ve kontrol gruplarının olumlu bağlılık alt

boyutundan elde ettikleri ön test puanları arasında doğrusal bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Veriler sonucunda elde edilen puanların ANCOVA'nın uygunluğunu görebilmek için son olarak regresyon eğrilerinin homojenliği incelenmiştir. Araştırmada ortak değişkenin ve grup değişkeninin arasındaki etkileşime bakılmıştır. Diğer bir ifade ile deney ve kontrol gruplarının olumlu bağlılık alt boyutundan aldıkları ön test puanları ile sınıf değişkeninin anlam taşıyıp taşımadığı incelenmiştir. Deney ve kontrol grubunun son test puanları ile sınıf değişkeni ve grupların öntest puanları arasındaki etkileşime ilişkin analiz sonuçları Tablo 4.8.1'de verilmiştir.

Tablo 4.8.1. SınıfxÖntest etkileşimine ilişkin sonuçlar

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Genel Model	55.86	3	18.62	4.37	0.008
Sınıf	6.68	1	6.68	1.66	0.204
Ön test	40.31	1	40.31	10.00	0.003
SınıfxÖntest	8.87	1	8.87	2.20	0.144
Artık değerler	217.69	54	4.03		

Tablo 4.8.1 incelendiğinde sınıf değişkeni ile grupların öntest puanları arasındaki etkileşimin .05 düzeyinde anlamlı olmadığı görülmektedir ($F_{(1-54)} = 0.144$; $p > .05$). Ortaya çıkan bu bulgu, gruplar içi regresyon eğrilerinin homojen olduğunu doğrulamaktadır. Veriler sonucunda elde edilen puanların ANCOVA'ya uygunluğunun belirlenmesinin ardından, deney ve kontrol gruplarının olumlu bağlılık alt boyutundan aldıkları son test puanları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığına bakmak amacıyla ANCOVA uygulanmıştır. Deney grubu ve kontrol grubunun olumlu bağlılık alt boyutundan elde ettikleri son test puanlarına ilişkin yapılan ANCOVA bulguları Tablo 4.9.1'de sunulmuştur.

Tablo 4.9.1. Deney ve kontrol gruplarının olumlu bağlılık alt boyutundan aldıkları son test puanlarına ilişkin uygulanan ANCOVA sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Kısmi η^2	ω^2
Genel Model	38.50	2	19.25	5.34	0.008		
Sınıf	7.06	1	7.06	1.71	0.196	0.030	0.011
Ön test	31.44	1	31.44	7.63	0.008	0.122	0.101
Artık değerler	226.56	55	4.12				

Tablo 4.9.1’de görüldüğü gibi yapılan ANCOVA sonuçlarına göre, deney grubu ve kontrol grubunun olumlu bağıllık alt boyutundan elde ettikleri ön test puanları dikkate alındığında, son test puanları arasında .05 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($F_{(1-55)}=7.63$; $p>.05$).

Gerçekleştirilen araştırmada denel işlemin etki büyüklüğü de hesaplanmıştır. Yapılan araştırmada ortaya çıkartılan denel işlemin etki düzeyini görebilmek amacıyla ANCOVA ile ulaşılan kısmi η^2 ve Omega ω^2 değerinden faydalanılmıştır. Tablo 4.9.1 incelendiğinde kısmi η^2 değerinin, 0.122, ω^2 değerinin ise 0.101 olduğu görülmektedir. Bu netice denel işlemin hem anlamlı olduğunu ortaya koyarken hem de “geniş” bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Elde edilen tüm bu sonuçlar takım oyun turnuva tekniğinden yararlanılarak gerçekleştirilen sosyal bilgiler dersinin ortaokul öğrencilerinin olumlu bağıllık düzeyleri üzerinde anlamlı bir etkisi olduğunu ortaya koymaktadır.

Bunlarla birlikte araştırmada deney ve kontrol grubunun kendi ön test ve son test arasında anlamlı fark olup olmadığı da incelenmiştir. Bunun için her iki grubunun kendi ön test ve son test puanları arasında ilişkili gruplar için t testi gerçekleştirilmiştir.

4.3.1. Deney Grubunun Olumlu Bağıllık Alt Boyutundan Aldıkları Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Sonuçlar

Tablo 4.2.1, Tablo 4.6.1 ve Tablo 4.7.1’e bakıldığında deney grubunun olumlu bağıllık alt boyutundan elde ettiği ön test puanı ve son test puanının normal dağılımdan belirgin bir sapmanın olmadığı ve varyanslarının homojen olduğu görülmüştür. Burada gerekli olan tüm varsayımların karşılanması sonucu deney grubundaki öğrencilerin olumlu bağıllık alt

boyutundan aldığı ön test ve son test puanlarının arasında ilişkili örneklemeler için t testi yapılmıştır. Deney grubunun olumlu bağıllık alt boyutundan elde ettiği ön test puanı ve son test puanı arasında gerçekleştirilen ilişkili örneklemeler için t testi bulguları Tablo 4.10.1’de verilmiştir.

Tablo 4.10.1. Deney grubunun olumlu bağıllık alt boyutundan aldığı ön test ve son test puanları arasında uygulanan ilişkili örneklemeler için t testi sonuçları

					%95 Güven Aralığı $\bar{X}$ Farkı	
t	sd	p	$\bar{X}$ farkı	sh farkı	Alt Sınır	Üst Sınır
0.964	28	0.343	0.310	0.322	-0.349	0.970

Tablo 4.10.1’ e bakıldığında, deney grubunun elde ettiği ön test puanı ve son test puanı arasında gerçekleştirilen ilişkili örneklemeler için t testi neticesinde t değerinin 0.964, serbestlik derecesinin 28 ve p değerinin 0.343 olduğu görülmüştür. Deney ve kontrol grubunun son test puan ortalamaları arasındaki fark 0.310; standart hataları arasındaki fark 0.322 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca %95 güven aralığı ortalama farkının alt sınırı -0.349 üst sınırı ise 0.970 olduğu görülmüştür. Yapılan ilişkili örneklemeler t testi sonucunda deney grubunda yer alan öğrencilerin olumlu bağıllık alt boyutunun ön test puanı ve son test puanı arasında .05 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olduğu görülmektedir ($t_{(28)}=0.964; p<0.01$).

4.4.1. Kontrol Grubunun Olumlu Bağıllık Alt Boyutundan Aldığı Ön Test ve Son Test Puanlarına Sonuçlar

Tablo 4.2.1, Tablo 4.6.1 ve Tablo 4.7.1’e bakıldığında kontrol grubunun olumlu bağıllık alt boyutundan elde ettiği ön test puanı ve son test puanının normal dağılımdan çok fazla sapma bulunmadığı ve varyanslarının homojen olduğu görülmüştür. Burada gerekli olan tüm varsayımların karşılanması sonucu kontrol grubunun olumlu bağıllık alt boyutundan aldığı ön test ve son test puanlarının arasında ilişkili örneklemeler için t testi yapılmıştır. Kontrol grubunun olumlu bağıllık alt boyutundan aldığı ön test puanı ve son test puanı arasında gerçekleştirilen ilişkili örneklemeler t testi bulguları Tablo 4.10.1’de sunulmuştur.

Tablo 4.10.1. Kontrol grubunun olumlu bağıllık alt boyutundan aldığı ön test ve son test puanları arasında uygulanan ilişkili örneklemeler için t testi sonuçları

t	sd	p	$\bar{X}$ farkı	sh farkı	%95 Güven Aralığı $\bar{X}$ Farkı	
					Alt Sınır	Üst Sınır
1.04	28.0	0.306	0.586	0.563	-0.566	1.74

Tablo 4.10.1 incelendiğinde, kontrol grubunun olumlu bağıllık alt boyutundan elde ettiği ön test puanı ve son test puanı arasında gerçekleştirilen ilişkili örneklemeler için t testi neticesinde t değerinin 1.04; serbestlik derecesinin 28.0 ve p değerinin 0.306 olduğu görülmüştür. Ön test ve son test puan ortalama arasındaki farkın 0.586; standart hataları arasındaki farkın 0.563 olduğu belirlenmiştir. Ayrıca %95 güven aralığında puan ortalama farklarının alt sınırının -0.566; üst sınırının 1.74 olduğu görülmüştür. Yapılan ilişkili örneklemeler t testi sonucunda, kontrol grubundaki öğrencilerin olumlu bağıllık alt boyutundan elde ettikleri ön test ve son test puanları karşılaştırıldığında, .05 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir ($t_{(28)} = 1.04$; $p > .05$).

4.1.2. Deney ve Kontrol Gruplarının Birlikte Çalışma Becerileri Alt Boyutundan Aldıkları Ön Test Puanlarına İlişkin Sonuçlar

Araştırmada sosyal bilgiler dersinde takım oyun turnuva tekniğinden yararlanmanın öğrencilerin birlikte çalışma becerilerine etkisi araştırılmıştır. Bunun için öncelikle deney ve kontrol grubunun birlikte çalışma becerileri alt boyutuna ilişkin ön test puanları ile ilgili betimsel istatistikler incelenmiştir. Deney ve kontrol gruplarının birlikte çalışma becerileri alt boyutundan elde ettikleri ön test puanlarına ait betimsel istatistikler Tablo 4.1.2’de gösterilmiştir.

Tablo 4.1.2. Deney ve kontrol gruplarının birlikte çalışma becerileri alt boyutundan aldığı ön test puanlarının betimsel istatistikleri

Gruplar	N	$\bar{X}$	ss
Deney	29	31.6	2.72
Kontrol	29	30.6	4.29

Tablo 4.1.2 incelendiğinde, deney grubunda bulunan 29 öğrencinin birlikte çalışma becerileri alt boyutundan elde ettikleri ön test puanlarının akademik ortalamasının 31.6; puanların standart sapmasının 2.72 olduğu gözlemlenmektedir. Kontrol grubundaki 29 öğrencinin ise birlikte çalışma becerileri alt boyutundan elde ettikleri ön test puanlarının akademik ortalamasının 30.6; puanların standart sapmasının 4.29 olduğu belirlenmiştir.

Yapılan araştırmada denel işlem sonunda her iki grubun birlikte çalışma becerileri alt boyutunun son test puanları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek için deney ve kontrol gruplarının elde ettikleri puanlar arasında bağımsız örneklemeler için t testi gerçekleştirilmiştir.

Her iki grubun birlikte çalışma becerileri alt boyutunun ön test puanları arasında bağımsız örneklemeler için t testi yapılmadan önce elde edilen verilerin gerekli varsayımları karşılayıp karşılanmadığı incelenmiştir. Bu nedenle, deney ve kontrol grubunun birlikte çalışma becerileri alt boyutunun ön test puanlarının normal dağılım varsayımını karşılayıp karşılamadığı kontrol edilmiştir. Birlikte çalışma becerileri alt boyutunun ön test puanlarının normallik dağılımı için çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiştir. Deney ve kontrol grubunun birlikte çalışma becerileri alt boyutundan aldıkları ön test puanlarının basıklık ve çarpıklık değerleri Tablo 4.2.2’de sunulmuştur.

Tablo 4.2.2. Deney ve kontrol gruplarının birlikte çalışma becerileri alt boyutundan aldıkları ön test puanlarının çarpıklık ve basıklık değerleri

Gruplar	Çarpıklık	Basıklık
Deney	-0.0154	-1.027
Kontrol	-0.6978	0.205

Tablo 4.2.2’de görüldüğü üzere deney grubunun birlikte çalışma becerileri alt boyutunun ön test puanları sonucunda çarpıklık değerinin -0.0154 ve basıklık değerinin -1.027 olduğu görülürken, kontrol grubunda ise birlikte çalışma becerileri alt boyutunun ön test puanları sonucunun çarpıklık değerinin -0.6978 ve basıklık değerinin ise 0.205 olduğu görülmüştür. Elde edilen bu sonuçlara göre deney ve kontrol grubunun birlikte çalışma becerileri alt boyutunun ön test puanlarının normallik varsayımını karşıladığını göstermiştir.

Bağımsız örneklemeler için t testi uygulanabilmesi için bir diğer varsayım ise varyansların homojenliğidir. Deney ve kontrol gruplarının birlikte çalışma becerileri alt boyutundan aldıkları ön test puanlarının varyanslarının homojen olup olmadığını belirlemek

amacıyla Levene Homojenlik Testi yapılmıştır. Her iki grubun birlikte çalışma becerileri alt boyutundan aldıkları ön test puanlarına ilişkin Levene Homojenlik Testi sonuçları Tablo 4.3.2’de verilmiştir.

Tablo 4.3.2 Levene Homojenlik Testi sonucu

F	df1	df2	p
4.95	1	56	0.030

Tablo 4.3.2’ ye bakıldığında, Levene Testi sonucunda, elde edilen bulgunun .05 anlamlılık düzeyinde anlamlı olmadığı belirlenmiştir. Bu bulgu, grupların ön test puanlarının varyanslarının homojen olduğu anlamına gelmektedir. Bu sonuçlar göz önünde bulundurularak t testi için varsayımların karşılandığı belirlendikten sonra deney ve kontrol grubunun birlikte çalışma becerileri alt boyutundan aldıkları ön test puanlarını arasında bağımsız örneklem için t testi yapılmıştır. Her iki grubun, olumlu bağlılık boyutuna ilişkin ön test puanları arasında gerçekleştirilen bağımsız örneklem t testi bulguları Tablo 4.4.2’de verilmiştir.

Tablo 4.4.2. Deney ve kontrol gruplarının birlikte çalışma becerileri alt boyutundan aldıkları ön test puanlarının arasında uygulanan bağımsız örneklem için t testi sonuçları

%95 Güven Aralığı $\bar{X}$ Farkı						
t	sd	p	$\bar{X}$ farkı	sh farkı	Alt Sınır	Üst Sınır
1.13	47.4	.263	1.07	0.943	-0.828	2.97

Tablo 4.4.2 incelendiğinde, deney ve kontrol grubunun birlikte çalışma becerileri alt boyutundan aldıkları ön test puanları arasında uygulanan ilişkisiz örneklem için t testi neticesinde, t değerinin 1.13; serbestlik derecesinin 47.4 ve p değerinin .263 olduğu görülmüştür. Ön test puan ortalamaları arasındaki farkın 1.07; standart hataları arasındaki farkın 0.943 olduğu belirlenmiştir. Ayrıca %95 güven aralığında puan ortalama farklarının alt sınırının -0.828; üst sınırının 2.97 olduğu görülmüştür. Yapılan ilişkisiz örneklem için t testi sonucunda deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin birlikte çalışma becerileri alt boyutundan aldıkları ön test puanları arasında .05 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır ($F_{(47.4)} = 1.13; p > .05$). Bu bulgu, deney ve kontrol

gruplarının birlikte çalışma becerilerinin benzer seviyelerde olduğunu ve denel işleme başlamak için uygun olduklarını göstermektedir.

4.2.2. Deney ve Kontrol Gruplarının Birlikte Çalışma Becerileri Alt Boyutundan Aldıkları Son Test Puanlarına İlişkin ANCOVA Sonuçları

Tablo 4.5.2. Deney ve kontrol gruplarının birlikte çalışma becerileri alt boyutundan aldıkları son test puanlarının betimsel istatistikleri

Gruplar	N	$\bar{X}$	ss
Deney	29	30.7	3.40
Kontrol	29	29.2	3.55

Tablo 4.5.2 incelendiğinde, deney grubundaki 29 öğrencinin birlikte çalışma becerileri alt boyutundan elde ettikleri son test puanlarının akademik ortalamasının 30.7, puanların standart sapmasının 3.40 olduğu belirlenmiştir. Kontrol grubunda yer alan 29 öğrencinin ise birlikte çalışma becerileri alt boyutundan elde ettikleri son test puanlarının akademik ortalamasının 29.2 , puanların standart sapmasının 3.55 olduğu belirlenmiştir.

Her iki gruptan elde edilen birlikte çalışma becerileri alt boyutunun son test puanları arasında, birlikte çalışma becerileri alt boyutunun ön test puanlarını da dikkate alarak anlamlı bir farkın olup oluşmadığını ortaya çıkarmak amacıyla ANCOVA uygulanmıştır. Bunun için öncelikle deney grubu ve kontrol grubunun birlikte çalışma becerileri alt boyutundan aldıkları son test puanlarının normallik dağılımı incelenmiştir. Akabinde deney ve kontrol grubunun son test puanlarına ilişkin çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılmıştır. Deney grubu ve kontrol grubunun birlikte çalışma becerileri alt boyutundan elde ettikleri son test puanlarının çarpıklık ve basıklık değerleri Tablo 4.6.2’ de verilmiştir.

Tablo 4.6.2. Deney ve kontrol gruplarının birlikte çalışma becerileri alt boyutundan aldıkları son test puanlarının çarpıklık ve basıklık değerleri

Gruplar	Çarpıklık	Basıklık
Deney	-0.255	-1.095
Kontrol	-0.116	-0.778

Tablo 4.6.2’de görüldüğü üzere deney grubunun son test puanlarının çarpıklık -0.255 ve basıklık değerinin -1.095 olduğu, kontrol grubunun ise son test puanlarının çarpıklık değerinin -0.116 ve basıklık değerinin ise -0.778 olduğu görülmüştür. Yapılan analiz sonucunda, son test puanlarının deney ve kontrol gruplarında normal dağılıma uygunluk gösterdiği anlaşılmıştır.

Birlikte çalışma becerileri alt boyutunda elde edilen son test puanlarının grup varyanslarının homojenliğini incelemek amacıyla Levene Homojenlik Testi uygulanmıştır. Deney grubu ve kontrol grubunun birlikte çalışma becerileri alt boyutundan aldıkları son test puanlarına ilişkin varyansların homojenliğini tespit etmek için gerçekleştirilen Levene Homojenlik Testi sonuçları Tablo 4.7.2’de verilmiştir.

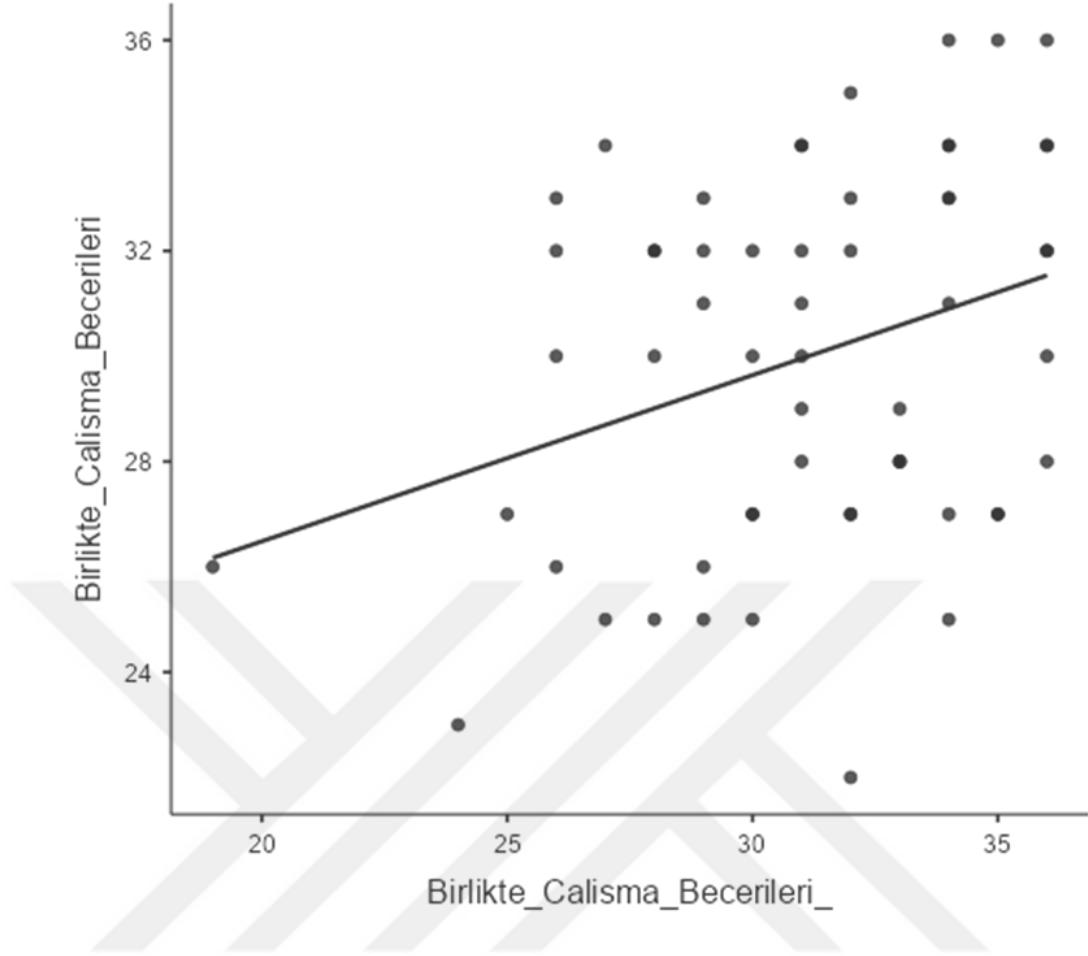
Tablo 4.7.2. Levene Homojenlik Testi sonucu

F	df1	df2	p
0.0658	1	56	0.798

Tablo 4.7.2 incelendiğinde, deney ve kontrol grubunun son test puanlarına ilişkin Levene Homojenlik Testi bulguları, .05 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını ortaya koymuştur. Bu durum, deney ve kontrol gruplarının son test puanlarına ilişkin varyansların birbirine benzer olduğunu göstermektedir.

ANCOVA analizinin uygulanabilmesi için karşılanması gereken bir diğer varsayım, bağımlı değişken ile kovaryans değişkeni arasında doğrusal bir ilişkinin bulunmasıdır. Bu kapsamda, araştırmada bağımlı değişken olarak ele alınan deney ve kontrol gruplarının birlikte çalışma becerileri alt boyutuna ait son test puanları ile ortak değişken olan ön test puanları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla saçılma grafiğinden faydalanılmıştır. Deney ve kontrol gruplarının birlikte çalışma becerileri alt boyutundan aldıkları son test puanları ile deney ve kontrol gruplarının birlikte çalışma becerileri alt boyutundan elde ettikleri ön test puanları arasındaki ilişkiyi gösteren saçılma grafiği Şekil 4.3’te sunulmuştur.

Şekil 4.3. Deney ve kontrol gruplarının birlikte çalışma becerileri alt boyutundan aldıkları ön test ile son test puanları arasındaki ilişkiye ilişkin saçılma grafiği

Şekil 4.3. incelendiğinde, araştırmanın bağımlı değişkeni olan deney ve kontrol gruplarının birlikte çalışma becerileri alt boyutundan elde ettikleri son test puanları ile ortak değişken olarak kabul edilen ön test puanları arasında anlamlı ve doğrusal bir ilişki bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu ilişki, grupların birlikte çalışma becerilerindeki gelişimin, önceden ölçülen düzeylere bağlı olarak şekillendiğini göstermekte ve çalışmanın hipotezini desteklemektedir.

Elde edilen puanların ANCOVA'nın uygunluğunu görebilmek için son olarak regresyon eğrilerinin homojenliği incelenmiştir. Araştırmada ortak değişkenin ve grup değişkeninin arasındaki etkileşim incelenmiştir. Deney grubu ve kontrol grubunun son test puanları üzerinde sınıf değişkeni ile grupların öntest puanları arasındaki etkileşime ilişkin analiz sonuçları Tablo 4.8.2'de verilmiştir.

Tablo 4.8.2. SınıfxÖntest etkileşimine ilişkin sonuçlar

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Genel Model	73.30	3	24.43	2.896	0.043

Sınıf	3.32	1	3.32	0.294	0.590
Ön test	64.75	1	64.75	5.725	0.020
SınıfxÖn test	5.23	1	5.23	0.462	0.499
Artık değerler	610.73	54	11.31		

Tablo 4.8.2 incelendiğinde sınıf değişkeni ile sınıfların öntest puanları arasındaki etkileşimin .05 seviyesinde anlamlı farkın olmadığı görülmektedir ($F_{(1-54)}=0.462$; $p>.05$). Elde edilen bu bulgular, gruplar içi regresyon eğrilerinin homojenliğinin sağlandığını göstermektedir. Yapılan analizler doğrultusunda verilerin ANCOVA için uygunluğu belirlendikten sonra, her iki grubun birlikte çalışma becerileri alt boyutuna ilişkin son test puanları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını incelemek için ANCOVA analizi gerçekleştirilmiştir. Deney grubu ve kontrol grubunun birlikte çalışma becerileri alt boyutundan aldıkları son test puanlarına ilişkin yapılan ANCOVA bulguları Tablo 4.9.2’de sunulmuştur.

Tablo 4.9.2. Deney ve kontrol gruplarının birlikte çalışma becerileri alt boyutundan aldıkları son test puanlarına ilişkin uygulanan ANCOVA sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Kısmi η^2	ω^2
Genel Model	80.6	2	40.3	4.15	0.021		
Sınıf	19.5	1	19.5	1.74	0.193	0.031	0.012
Ön test	61.1	1	61.1	5.46	0.023	0.090	0.071
Artık değerler	616.0	55	11.2				

Tablo 4.9.2’de görüldüğü gibi yapılan ANCOVA sonuçlarına göre, deney grubu ve kontrol grubunun birlikte çalışma becerileri alt boyutundan elde ettikleri ön test puanları

dikkate alınarak düzeltilen son test puanları arasında, .05 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($F_{(1,55)}=5,46; p>.05$).

Gerçekleştirilen araştırmada denel işlemin etki büyüklüğü de hesaplanmıştır. Yapılan araştırmada ortaya çıkartılan denel işlemin etki düzeyini görebilmek amacıyla ANCOVA ile ulaşılan kısmi η^2 ve Omega ω^2 değerinden faydalanılmıştır. Tablo 4.9.1 incelendiğinde kısmi η^2 değerinin, 0.090, ω^2 değerinin ise 0.071 olduğu görülmektedir. Bu netice denel işlemin anlamsız olduğunu ortaya koyarken kısmi η^2 değerinin orta büyüklükte bir etkiye karşılık geldiğini göstermektedir. Bu da bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkisinin istatistiksel olarak gözlemlenebilir ve anlamlı olduğunu, ancak çok güçlü olmadığını gösterir.

Bunlarla birlikte araştırmada deney ve kontrol grubunun kendi ön test ve son test arasında anlamlı fark olup olmadığı da incelenmiştir. Bunun için her iki grubunun kendi ön test ve son test puanları arasında ilişkili gruplar için t testi gerçekleştirilmiştir.

4.3.2. Deney Grubunun Birlikte Çalışma Becerileri Alt Boyutundan Aldıkları Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Sonuçlar

Tablo 4.2.2, Tablo 4.6.2 ve Tablo 4.7.2'ye bakıldığında deney grubunun birlikte çalışma becerileri alt boyutundan elde ettiği ön test ve son test puanlarının normal dağılımdan anlamlı düzeyde sapmadığı ve varyansların homojen olduğu belirlenmiştir. Burada gerekli olan tüm varsayımların karşılanması sonucu deney grubundaki öğrencilerin birlikte çalışma becerileri alt boyutundan elde ettiği ön test ve son test puanlarının arasında ilişkili örneklem için t testi yapılmıştır. Deney grubunun birlikte çalışma becerileri alt boyutundan aldığı ön test puanı ve son test puanı arasında gerçekleştirilen ilişkili örneklem için t testi bulguları Tablo 4.10.2'de verilmiştir.

Tablo 4.10.2. Deney grubunun birlikte çalışma becerileri alt boyutundan aldığı ön test ve son test puanları arasında uygulanan ilişkili örneklem için t testi sonuçları

%95 Güven Aralığı $\bar{X}$ Farkı						
t	sd	p	$\bar{X}$ farkı	sh farkı	Alt Sınır	Üst Sınır
1.36	28.0	0.186	0.897	0.661	-0.457	2.55

Tablo 4.10.2'ye bakıldığında, deney grubunun elde ettiği ön test puanı ve son test puanı arasında gerçekleştirilen ilişkili örneklem için t testi neticesinde, t değerinin 1.36, serbestlik derecesinin 28.0 ve p değerinin 0.186 olduğu görülmüştür. Deney grubunun ön test ve son test puan ortalamaları arasındaki fark 0.897; standart hataları arasındaki fark 0.661 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca %95 güven aralığı ortalama farkının alt sınırı -0.457; üst sınırı ise 2.55 olduğu görülmüştür. Yapılan ilişkili örneklem t testi sonucunda deney grubunda yer alan öğrencilerin birlikte çalışma becerileri alt boyutunun ön test ve son test puanları karşılaştırıldığında, .05 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($t(28) = 1.36; p > 0.05$).

4.4.2. Kontrol Grubunun Birlikte Çalışma Becerileri Alt Boyutundan Aldığı Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Sonuçlar

Tablo 4.2.2, Tablo 4.6.2 ve Tablo 4.7.2'ye bakıldığında kontrol grubunun birlikte çalışma becerileri alt boyutundan elde ettiği ön test ve son test puanlarının normal dağılımdan anlamlı düzeyde sapmadığı ve varyansların homojen olduğu belirlenmiştir. Burada gerekli olan tüm varsayımların karşılanması sonucu kontrol grubunun birlikte çalışma becerileri alt boyutundan aldığı ön test ve son test puanlarının arasında ilişkili örneklem için t testi yapılmıştır. Kontrol grubunun birlikte çalışma becerileri alt boyutundan aldığı ön test puanı ve son test puanı arasında gerçekleştirilen ilişkili örneklem t testi bulguları Tablo 4.11.2'de sunulmuştur.

Tablo 4.11.2. Kontrol grubunun birlikte çalışma becerileri alt boyutundan aldığı ön test ve son test puanları arasında uygulanan ilişkili örneklem için t testi sonuçları

					%95 Güven Aralığı $\bar{X}$ Farkı	
t	sd	p	$\bar{X}$ farkı	sh farkı	Alt Sınır	Üst Sınır
1.49	28.0	0.146	1.31	0.877	-0.486	3.11

Tablo 4.11.2'ye bakıldığında, kontrol grubunun elde ettiği ön test ve son test puanları arasında gerçekleştirilen ilişkili örneklem için t testi neticesinde t değerinin 1.49; serbestlik derecesinin 28.0 ve p değerinin 0.146 olduğu görülmüştür. Deney ve kontrol grubunun son test puan ortalamaları arasındaki fark 1.31; standart hataları arasındaki fark 0.877 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca %95 güven aralığı ortalama farkının alt sınırı -0.486; üst sınırı ise 3.11 olduğu görülmüştür. Yapılan ilişkili örneklem t testi sonucunda kontrol grubunda yer alan

öğrencilerin birlikte çalışma becerileri alt boyutunun ön test puanı ve son test puanı arasında .05 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farkın bulunmadığı bulgusuna ulaşılmıştır ($t_{(28)}=1.49; p>.05$).

4.1.3. Deney ve Kontrol Gruplarının Gruba Yansıtma Alt Boyutundan Aldıkları Ön Test Puanlarına İlişkin Sonuçlar

Araştırmada sosyal bilgiler dersinde takım oyun turnuva tekniğinden yararlanmanın öğrencilerin gruba yansıtma düzeylerine etkisi araştırılmıştır. Bunun için öncelikle deney ve kontrol grubunun gruba yansıtma alt boyutuna ilişkin ön test puanları ile ilgili betimsel istatistikler incelenmiştir. Deney ve kontrol gruplarının gruba yansıtma alt boyutundan elde ettikleri ön test puanlarına ait betimsel istatistikler Tablo 4.1.3'te gösterilmiştir.

Tablo 4.1.3. Deney ve kontrol gruplarının gruba yansıtma alt boyutundan aldığı ön test puanlarının betimsel istatistikleri

Gruplar	N	$\bar{X}$	ss
Deney	29	12.1	1.90
Kontrol	29	12.2	2.62

Tablo 4.1.3 incelendiğinde, deney grubunda yer alan 29 öğrencinin gruba yansıtma alt boyutundan elde ettikleri ön test puanlarının akademik ortalamasının 12.1; standart sapmanın 1.90 olduğu gözlemlenmektedir. Kontrol grubunda yer alan 29 öğrencinin ise gruba yansıtma alt boyutundan elde ettikleri ön test puanlarının akademik ortalamasının 12.2; puanların standart sapmasının 2.62 olduğu belirlenmiştir.

Yapılan araştırmada denel işlem sonunda her iki grubun gruba yansıtma alt boyutunun ön test puanları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek için bağımsız örneklem için t testi gerçekleştirilmiştir. Deney ve kontrol grubunun gruba yansıtma alt boyutunun ön test puanları arasında bağımsız örneklem için t testi yapılmadan önce elde edilen verilerin gerekli varsayımları karşılayıp karşılanmadığı incelenmiştir. Bu sebeple deney ve kontrol grubunun gruba yansıtma alt boyutunun ön test puanlarının normal dağılım varsayımını karşılayıp karşılamadığı kontrol edilmiştir. Gruba yansıtma alt boyutunun ön test puanlarının normallik dağılımı için çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiştir. Deney ve kontrol grubunun gruba yansıtma alt boyutundan aldıkları ön test puanlarının basıklık ve çarpıklık değerleri Tablo 4.2.3'te sunulmuştur.

Tablo 4.2.3. Deney ve kontrol gruplarının gruba yansıtma alt boyutundan aldıkları ön test puanlarının çarpıklık ve basıklık değerleri

Gruplar	Çarpıklık	Basıklık
Deney	-0.0553	-0.879
Kontrol	-0.8035	0.348

Tablo 4.2.3'te görüldüğü üzere deney grubunun gruba yansıtma alt boyutunun ön test puanları sonucunda çarpıklık değerinin -0.0553 ve basıklık değerinin -0.879 olduğu görülürken, kontrol grubunda ise gruba yansıtma alt boyutunun ön test puanları sonucunun çarpıklık değerinin-0.8035 ve basıklık değerinin ise 0.348 olduğu görülmüştür. Elde edilen bu sonuçlara göre deney ve kontrol grubunun gruba yansıtma alt boyutunun ön test puanlarının normallik varsayımını karşıladığı belirlenmiştir. Bunun ardından deney ve kontrol grubunun gruba yansıtma alt boyutundan aldıkları ön test puanlarının arasında bağımsız örneklem için t testi yapılmıştır. Deney ve kontrol gruplarının gruba yansıtma alt boyutundan elde ettikleri ön test puanları arasında gerçekleştirilen bağımsız örneklem t testi bulguları Tablo 4.3.3'te verilmiştir.

Tablo 4.3.3. Deney ve kontrol gruplarının gruba yansıtma alt boyutundan aldıkları ön test puanlarının arasında uygulanan bağımsız örneklem için t testi sonuçları

%95 Güven Aralığı $\bar{X}$ Farkı						
t	sd	p	$\bar{X}$ farkı	sh farkı	Alt Sınır	Üst Sınır
-0.0573	56.0	0.954	-0.0345	0.601	-1.24	1.17

Tablo 4.3.3 incelendiğinde, her iki grubun ön test puanları arasında gerçekleştirilen ilişkisiz örneklem için t testi neticesinde, t değerinin 0.0573; serbestlik derecesinin 56.0 ve p değerinin 0.954 olduğu görülmüştür. Deney ve kontrol grubunun ön test puan ortalamaları arasındaki fark-0.0345; standart hataları arasındaki fark 0.601 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca %95 güven aralığı ortalama farkının alt sınırı -1.24; üst sınırı ise 1.17 olduğu görülmüştür. Yapılan ilişkisiz örneklem için t testi sonucunda, deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin gruba yansıtma alt boyutunun ön test puanları incelendiğinde, .05 düzeyinde anlamlı bir farkın bulunmadığı bulgusuna ulaşılmıştır ($t_{(56)} = -0.0573; p > .05$).

4.2.3. Deney ve Kontrol Gruplarının Gruba Yansıtma Alt Boyutundan Aldıkları Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin ANOVA Sonuçları

Denel işlem sonunda deney ve kontrol grubuna İÖBÖ tekrar uygulanarak gruba yansıtma alt boyutunun son test puanları alınmıştır. Deney ve kontrol grubunun İÖBÖ gruba yansıtma alt boyutundan elde ettikleri son test puanlarına ilişkin betimsel istatistikler Tablo 4.4.3'te gösterilmiştir.

Tablo 4.4.3. Deney ve kontrol gruplarının gruba yansıtma alt boyutundan aldıkları son test puanlarının betimsel istatistikleri

Gruplar	N	$\bar{X}$	ss
Deney	29	10.8	2.63
Kontrol	29	11.4	2.06

Tablo 4.4.3 incelendiğinde, deney grubundaki 29 öğrencinin gruba yansıtma alt boyutundan elde ettikleri son test puanlarının akademik ortalamasının 10.8 olduğu görülürken puanların standart sapmasının 2.63 olduğu gözlemlenmiştir. Kontrol grubunda ise yer alan 29 öğrencinin gruba yansıtma alt boyutundan elde ettikleri son test puanlarının akademik ortalamasının 11.4 olduğu görülürken puanların standart sapmasının 2.06 olduğu belirlenmiştir.

Her iki gruptan elde edilen gruba yansıtma alt boyutunun son test puanları arasında, gruba yansıtma alt boyutunun ön test puanlarını da dikkate alarak anlamlı bir farkın oluşup oluşmadığını ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Gruba yansıtma alt boyutunda elde edilen ön test ve son test puanları arasındaki etkileşime bakıldığında etkileşim anlamlı çıkmıştır. Dolayısıyla gruba yansıtma alt boyutunda, bağımsız ve tekrarlı ölçümlerin aynı analizde bir araya getirilmesi gerektiğinde kullanılan Karma desenli (2x2) ANOVA uygulanmıştır. Karma desenli ANOVA gerçekleştirilmeden önce, deney ve kontrol gruplarının gruba yansıtma alt boyutuna ilişkin ön test ve son test puanlarının istatistiksel analiz için yeterliliği incelenmiştir. İlk olarak deney grubu ve kontrol grubunun gruba yansıtma alt boyutundan aldıkları son test puanlarının normallik dağılımı incelenmiştir. Bunun için deney ve kontrol grubunun son test puanlarına ilişkin çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılmıştır. Deney grubu ve kontrol grubunun gruba yansıtma alt boyutundan elde ettikleri son test puanlarının çarpıklık ve basıklık değerleri Tablo 4.5.3' de sunulmuştur.

Tablo 4.5.3. Deney ve kontrol gruplarının gruba yansıtma alt boyutundan aldıkları son test puanlarının çarpıklık ve basıklık değerleri

Gruplar	Çarpıklık	Basıklık
Deney	-0.0369	-0.883
Kontrol	-0.3927	-0.190

Tablo 4.5.3'te görüldüğü üzere deney grubunun son test puanlarının çarpıklık değerinin-0.0369 ve basıklık değerinin-0.883 olduğu, kontrol grubunun ise son test puanlarının çarpıklık değerinin-0.3927 ve basıklık değerinin değerinin-0.190 olduğu görülmüştür. Deney ve kontrol grubunun son test puanlarının normal dağılımdan anlamlı bir sapma göstermediği görülmektedir.

Gruba yansıtma alt boyutuna ilişkin son test puanlarının varyanslarının deney ve kontrol grupları arasında eşit olup olmadığını belirlemek için Levene homojenlik testi kullanılmıştır. Deney grubu ve kontrol grubunun gruba yansıtma alt boyutundan elde ettikleri son test puanlarına ilişkin varyansların homojenliğini tespit etmek için uygulanan Levene Homojenlik Testi sonuçları Tablo 4.6.3'te sunulmuştur.

Tablo 4.6.3. Levene Homojenlik Testi sonucu

F	df1	df2	p
0.365	1	56	0.548

Tablo 4.6.3'e bakıldığında, Levene Homojenlik Testi sonucunun, 0.5 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Bu bulgu, her iki grubun son test puanlarına ait varyansların birbirine benzer olduğunu göstermektedir. Veriler sonucunda elde edilen puanların karma desenli ANOVA için uygunluğunu görebilmek için son olarak kovaryans matrislerinin yani ön test puanlarına ilişkin matrisin gruplar arasında eşit olması varsayımı kontrol edilmiştir. Ön test puanına ilişkin matrisin sınıflar arasında eşit olup olmadığını belirlemek için uygulanan Box Kovaryans Matrislerinin Eşitliği Testi sonuçları Tablo 4.6.4'te verilmiştir.

Tablo 4.6.4. Box Kovaryans Matrislerinin Eşitliği Testi Sonuçları

Box's M	F	df1	df2	p
---------	---	-----	-----	---

6.95	0.99846	2	55	0.074
------	---------	---	----	-------

Tablo 4.6.4 incelendiğinde Box Kovaryans Matrislerinin Eşitliği Testi sonucunun .05 düzeyinde anlamlı olmadığı görülmüştür ($p > .05$). Bu sonuç ön test puanlarına ilişkin matrisin sınıflar arasında eşit olduğunu göstermektedir. Karma desenli ANOVA'nın uygulanabilmesi için gerekli tüm varsayımların karşılandığı belirlendikten sonra deney ve kontrol gruplarına ait son test puanları arasında karma desenli ANOVA uygulanmıştır. Karma desenli ANOVA sonuçları Tablo 4.6.5'te gösterilmiştir.

Tablo 4.6.5. Karma Desenli ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Kısmi η^2
Sınıf	3.11	1	3.11	0.421	0.519	0.007
Hata (Sınıf)	413.90	56	7.39			
Zaman	30.01	1	30.01	8.707	0.005	0.135
ZamanxSınıf	2.49	1	2.49	0.723	0.399	0.013
Hata (Zaman)	193.00	56	3.45			

Tablo 4.6.5 incelendiğinde, farklı gruplarda olma ile farklı zamanlardaki ölçümü gösteren faktörlerin deney ve kontrol grubunun son test puanları üzerindeki ortak etkisinin anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir ($F(1-56) = 0.723$; $p < .05$). Başka bir deyişle zaman ve sınıf faktörlerinin birbiriyle etkileşimi işe koşulduğunda deney ve kontrol gruplarının son test puanları arasında anlamlı bir farklılığın bulunmadığı görülmektedir. Ayrıca kısmi η^2 değerinin 0,013 olduğu hesaplanmıştır. Bu sonuca göre denel işlemin gruba yansıtma üzerinde etki büyüklüğüne sahip olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Bu bağlamda her iki grubunda, gruba yansıtma düzeylerinin kayda değer artış göstermediği görülmektedir. Sosyal bilgiler dersinde takım oyun turnuva tekniğinden yararlanmanın öğrencilerin gruba yansıtma düzeylerini anlamlı olarak arttırmadığı belirlenmiştir.

4.3.3. Deney Grubunun Gruba Yansıtma Alt Boyutundan Aldıkları Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Sonuçlar

Tablo 4.2.2, Tablo 4.5.3 ve Tablo 4.6.3'e bakıldığında deney gruba yansıtma alt boyutundan elde ettiği ön test ve son test puanlarının normal dağılımdan anlamlı düzeyde sapmadığı ve varyansların homojen olduğu belirlenmiştir. Burada gerekli olan tüm varsayımların karşılanması sonucu deney grubundaki öğrencilerin gruba yansıtma alt boyutundan aldığı ön test ve son test puanlarının arasında ilişkili örneklemeler için t testi yapılmıştır. Deney grubunun gruba yansıtma alt boyutundan aldığı ön test puanı ve son test puanı arasında uygulanan ilişkili örneklemeler için t testi sonuçları Tablo 4.7.3'te verilmiştir.

Tablo 4.7.3. Deney grubunun gruba yansıtma alt boyutundan aldığı ön test ve son test puanları arasında uygulanan ilişkili örneklemeler için t testi sonuçları

%95 Güven Aralığı $\bar{X}$ Farkı					
t	sd	p	$\bar{X}$ farkı	sh farkı	Alt Sınır Üst Sınır
3.07	28.0	0.005	1.31	0.427	0.435 2.19

Tablo 4.7.3'e bakıldığında, deney grubunun elde ettiği ön test puanı ve son test puanı arasında gerçekleştirilen ilişkili örneklemeler için t testi neticesinde t değerinin 3.07, serbestlik derecesinin 28.0 ve p değerinin ,001'den küçük olduğu görülmüştür. Deney grubunun ön test ve son test puan ortalamaları arasındaki fark 1.31; standart hataları arasındaki fark 0.427 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca %95 güven aralığı ortalama farkının alt sınırı 0.435; üst sınırı ise 2.19 olduğu görülmüştür. Yapılan ilişkili örneklemeler t testi bulgusunda deney grubundaki öğrencilerin, gruba yansıtma alt boyutunun ön test puanı ve son test puanı arasında .05 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olduğu görülmektedir ($t(28) = 3.07; p < .01$).

4.4.3. Kontrol Grubunun Gruba Yansıtma Alt Boyutundan Aldığı Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Sonuçlar

Tablo 4.2.3, Tablo 4.5.3 ve Tablo 4.6.3'e bakıldığında kontrol grubunun birlikte çalışma becerileri alt boyutundan elde ettiği ön test ve son test puanlarının normal dağılımdan anlamlı düzeyde sapmadığı ve varyansların homojen olduğu belirlenmiştir. Burada gerekli olan tüm varsayımların karşılanması sonucu kontrol grubunun birlikte çalışma becerileri alt boyutundan aldığı ön test ve son test puanlarının arasında ilişkili örneklemeler için t testi yapılmıştır. Kontrol grubunun birlikte çalışma becerileri alt boyutundan aldığı ön test puanı ve son test puanı arasında gerçekleştirilen ilişkili örneklemeler t testi bulguları Tablo 4.8.3'te verilmiştir.

Tablo 4.8.3. Kontrol grubunun gruba yansıtma alt boyutundan aldığı ön test ve son test puanları arasında uygulanan ilişkili örneklemeler için t testi sonuçları

t	sd	p	$\bar{X}$ farkı	sh farkı	%95 Güven Aralığı $\bar{X}$ Farkı	
					Alt Sınır	Üst Sınır
1.34	28.0	0.192	0.724	0.541	-0.384	1.83

Tablo 4.8.3 incelendiğinde, kontrol grubunun elde ettiği ön test puanı ve son test puanı arasında gerçekleştirilen ilişkili örneklemeler için t testi neticesinde, t değerinin 1.34; serbestlik derecesinin 28.0 ve p değerinin 0.192 olduğu görülmüştür. Deney ve kontrol grubunun son test puan ortalamaları arasındaki fark 0.724; standart hataları arasındaki fark 0.541 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca %95 güven aralığı ortalama farkının alt sınırı -0.384; üst sınırı ise 1.83 olduğu görülmüştür. Yapılan ilişkili örneklemeler t testi bulgusunda kontrol grubundaki, öğrencilerin gruba yansıtma alt boyutunun ön test puanı ve son test puanı arasında .05 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farkın bulunmadığı bulgusuna ulaşılmıştır ($t_{(28)} = 1.34; p > .05$).

V. BÖLÜM

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde öncelikle araştırmanın sonuçları sunulmuş ve araştırmanın sonuçları, alan yazındaki ilgili araştırmaların sonuçları ile tartışılmıştır. Sonrasında ise araştırmanın sonuçları göz önünde bulundurularak geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuç ve Tartışma

Bu araştırma, Sosyal bilgiler dersi kapsamında uygulanan takım oyun turnuva tekniğinin öğrencilerin işbirlikli öğrenme becerisine etkisini incelemeyi amaçlamış ve nicel araştırma yöntemlerinden ön test son test kontrol gruplu yarı deneysel desen çerçevesinde yürütülmüştür. Araştırmanın deneysel süreci, 2023-2024 eğitim öğretim yılı güz döneminde bir devlet ortaokulunun 5F ve 5G sınıflarında eğitim gören öğrenciler ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya, deney grubunu oluşturan 29 öğrenci 5G sınıfından, kontrol grubunu oluşturan 29 öğrenci ise 5F sınıfından belirlenmiştir.

Araştırmada veri toplama aracı olarak Burak (2020) tarafından geliştirilen “İşbirlikli Öğrenme Ölçeği”nin yanı sıra kişisel bilgi formu ve kontrol listesi kullanılmıştır. Araştırma kapsamında deney grubunda “İnsanlar Yerler ve Çevreler” öğrenme alanı süresince dersler takım oyun turnuva tekniğinden yararlanılarak, kontrol grubunda ise geleneksel öğretim yöntemleri ile yürütülmüştür. Bulgular, deney ve kontrol gruplarına uygulanan ön test ve son test puanlarının istatistiksel analizleri sonucunda elde edilmiştir. Araştırmada aynı zamanda “İşbirlikli Öğrenme Ölçeği”nin alt boyutları olan olumlu bağlılık, birlikte çalışma becerileri ve gruba yansıtma alt boyutlarının da veri analizleri yapılmış ve alt boyutların bulgularına ulaşılmıştır.

Sosyal bilgiler dersinde uygulanan takım oyun turnuva tekniğinin ortaokul öğrencilerinin işbirlikli öğrenme becerisine etkisinin incelendiği bu araştırmada deney grubu ve kontrol grubu öğrencilerinin ön test puanları arasında .05 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farkın bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Denel işlem sonunda sosyal bilgiler dersinde takım oyun turnuva tekniğinden yararlanılarak öğretim yapılan deney grubundaki öğrenciler ile bu teknikten yararlanılmadan öğretim yapılan kontrol grubundaki öğrencilerin İşbirlikli Öğrenme Becerisi Ölçeği’nden elde edilen son test puanları arasında, deney grubu lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, yürütülen denel işlemin istatistiksel açıdan anlamlı ve

yüksek düzeyde bir etki büyüklüğü ortaya koyduğu belirlenmiştir. Öte yandan, sosyal bilgiler dersinde takım oyun turnuva tekniğinden yararlanılarak öğretim yapılan deney grubunda bulunan öğrencilerin ön test puanları ve son test puanları arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir farkın bulunduğu ortaya konmuştur. Buna karşılık, sıra takım oyun turnuva tekniğinden yararlanılmadan öğretim yapılan kontrol grubunda bulunan öğrencilerin ön test puanı ve son test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın bulunmadığı tespit edilmiştir. Bu süreçlerin ardından araştırmada elde edilen bulgulara göre sosyal bilgiler dersinde takım oyun turnuva tekniğinden yararlanılarak işlenen derslerin ortaokul öğrencilerinin işbirlikli öğrenme becerisine olumlu etkisi olduğu ortaya konmuştur. Karahan Üzülmaz (2022) tarafından gerçekleştirilen araştırmada, elde edilen bulgular her ne kadar İngilizce öğretimi alanında gerçekleştirilmiş olsa da araştırmanın bu sonucunu destekler nitelikte olduğu söylenebilir. Karahan Üzülmaz (2022) tasarım düşünce yaklaşımının işbirlikli öğrenme becerilerine etkisi olduğu sonucuna ulaşmıştır. Alınlı (2022) da gerçekleştirdiği araştırmada işbirlikli argümantasyon yönteminin kullanımı ile işbirlikli öğrenme becerileri arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu ortaya koymuştur. Benzer şekilde Arslantaş (2025) tarafından gerçekleştirilen araştırmada da işbirlikli öğrenme yöntemlerinden olan akvaryum tekniği kullanımının özel yetenekli ilköğretim dördüncü sınıf öğrencilerinin işbirlikli öğrenme becerisine etkisi olduğu belirlenmiştir. Albayrak (2024) tarafından gerçekleştirilen araştırmada da işbirlikli öğrenme yöntemiyle entegre ederek uyguladığı farklı öğrenme amaçlı yazma etkinliklerinin dördüncü sınıf öğrencilerinin işbirlikli öğrenme becerilerini olumlu etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Nacaroglu Aşkar (2024) tarafından gerçekleştirilen araştırmada da işbirlikli öğrenme ile ilişkili olan STEM eğitiminin 4. sınıfta öğrenim gören dezavantajlı öğrencilerin işbirlikli öğrenme becerisine anlamlı etkisinin olduğu ortaya konmuştur. Araştırmanın bulguları ve literatürdeki ilgili çalışmalar eğitimde işbirlikli öğrenme yöntemlerinden yararlanmanın bireylerin işbirlikli öğrenme becerisine olumlu etkileri olduğunu ortaya çıkarmaktadır.

Araştırmada sosyal bilgiler dersinde uygulanan takım oyun turnuva tekniğinin öğrencilerin olumlu bağlılık düzeylerine etkisi de araştırılmıştır. Elde edilen verilerin analizi sonucunda gerçekleştirilen denel işlemin kontrol ve deney grubu öğrencileri arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür. Ancak deney grubunun kendi ön test ve son test puanları arasında uygulanan t testi sonuçları ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılığın olduğunu göstermiştir. Öte yandan kontrol grubunun kendi ön test ve son test sonuçları arasında ise anlamlı bir farklılığın olmadığı belirlenmiştir. Johnson ve Johnson (1991) tarafından ifade edildiği üzere, etkili bir işbirlikli öğrenme ortamı oluşabilmesi için

grup üyelerinin ortak bir hedefe yönelik çaba göstermeleri ve birbirlerine karşı yapıcı bir yaklaşım içinde olmaları gereklidir. Bireyler arasında bu olumlu ilişkiler kurulmadığında ve karşılıklı bağımlılık gelişmediğinde, gerçek bir işbirlikli öğrenme ortamının oluştuğu söylenemez. Açıkgöz (1992) e göre olumlu bağımlılık ile bütün takım üyelerinde “biz aynı gemideyiz, aynı hedefe doğru birlikte yol alacağız, birlikte yüzeceğiz veya birlikte batacağız” görüşü benimsenmektedir. Zeybek (2016) e göre, öğrenciler başarıya ancak takım arkadaşları da başarılı olduğunda ulaşabileceklerinin farkındadır şeklinde ifade etmiştir. Alan yazındaki ilgili araştırmalar da takım oyun turnuvasının bireylerin olumlu bağlılık davranışlarına olumlu etkisi olduğunu ortaya koymaktadır. Dolayısıyla sosyal bilgiler dersinde takım oyun turnuva tekniğinden yararlanmanın öğrencilerin olumlu bağlılık gelişimine katkı sağlayacağı söylenebilir.

Araştırmada sosyal bilgiler dersinde uygulanan takım oyun turnuva tekniğinin birlikte çalışma becerileri düzeylerine etkisi de araştırılmıştır. Elde edilen verilerin analizi sonucunda gerçekleştirilen denel işlemin kontrol ve deney grubu öğrencileri arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür. Deney grubunun kendi ön test ve son test puanları arasında uygulanan t testi sonuçları ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığını göstermiştir. Aynı doğrultuda, kontrol grubunun kendi ön test ve son test sonuçları arasında ise anlamlı bir farklılığın bulunmadığı belirlenmiştir. Gerçekleştirilen araştırmada denel işlemin etki büyüklüğü de hesaplanmıştır. Bu netice denel işlemin anlamsız olduğunu ortaya koyarken, orta büyüklükte bir etkiye karşılık geldiğini göstermektedir. Bu da bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkisinin istatistiksel olarak gözlemlenebilir ve anlamlı olduğunu, ancak çok güçlü olmadığını göstermiştir.

Johnson & Johnson (1999) yaptıkları çalışmada, birlikte çalışma becerileri öğrencilerin ortak bir hedef doğrultusunda, işbirliği içerisinde çalışarak etkili iletişim kurma, sorumluluk alma, problem çözme ve grup içindeki rollerini etkili bir şekilde yerine getirebilme kabiliyetlerini etkilediğini ifade etmektedir. Slavin (1995) e göre, işbirlikli öğrenme süreçlerinde öğrencilerin akademik bilgiyi paylaşmaları ve grup olarak işbirliği yapmaları, birlikte çalışma becerilerini olumlu yönde etkilediğini belirtmektedir. Damon ve Phelps (1989) e göre de takım halinde çalışmanın bireylerin sorumluluk alma ve empati kurma yeteneklerini geliştirdiğini ifade etmektedirler. Bu doğrultuda alan yazındaki ifadelerle dayanarak sosyal bilgiler dersinde takım oyun turnuva tekniğinden yararlanmanın öğrencilerin birlikte çalışma becerilerinin gelişimine katkı sağlayabileceği söylenebilmektedir.

Son olarak araştırma kapsamında sosyal bilgiler dersinde uygulanan takım oyun turnuva tekniği kullanımının öğrencilerin gruba yansıtma düzeylerine etkisi araştırılmıştır. Elde edilen verilerin analizi sonucunda her iki grubunda, gruba yansıtma düzeylerinin kayda değer artış göstermediği görülmektedir. Sosyal bilgiler dersinde takım oyun turnuva tekniğinden yararlanmanın öğrencilerin gruba yansıtma düzeylerini anlamlı olarak arttırmadığı belirlenmiştir. O'Donnell & Hmelo-Silver (2013) yaptıkları çalışmada, işbirlikli öğrenmenin temel bileşenlerinden olan gruba yansıtma, öğrencilerin takım içindeki öğrenme süreçlerini değerlendirdikleri ve işbirliğini geliştirmek için stratejiler belirledikleri bir süreç olarak ifade etmişlerdir. Johnson, Johnson & Holubec (2008) yaptıkları çalışmada da gruba yansıtma sürecinin, takım üyelerinin kendi katkılarını ve diğer üyelerle etkileşimlerini değerlendirmelerine olanak sağladığını belirtmişlerdir. Gillies (2016), gruba yansıtma sürecinin grup içindeki etkili iletişimi ve işbirliğini artırarak öğrenme sürecinin daha verimli hale gelmesini sağladığını vurgulamıştır. Dolayısıyla, gruba yansıtma sürecinin etkin bir şekilde ilerlemesi, işbirlikli öğrenmenin niteliğini artırmakta ve öğrenme çıktılarına anlamlı yönde etkilemektedir. Fakat bu çalışmada, uygulanan takım oyun turnuva tekniğinin öğrencilerin gruba yansıtma düzeylerinde olumlu bir etkinin yansımadağı bulgusu, söz konusu sürecin beklenen etkiyi sağlamadığını göstermektedir.

5.2. Öneriler

Bu bölümde araştırmanın sonuçları kapsamında geliştirilen önerilere yer verilmiştir. Geliştirilen öneriler şu şekildedir:

- Sosyal bilgiler öğretmenleri öğrencilerin işbirlikli öğrenme becerilerini arttırmak için takım oyun turnuva tekniğinden yararlanabilirler.
- Sosyal bilgiler öğretmenleri öğrencilerin olumlu bağlılık gelişimlerini desteklemek için takım oyun turnuva tekniğinden yararlanabilirler.
- Sosyal bilgiler öğretmenleri öğrencilerin birlikte çalışma becerilerini desteklemek için takım oyun turnuva tekniğinden yararlanabilirler.
- Sosyal bilgiler dersi kapsamında takım oyun turnuva tekniği ile ilgili farklı sınıf düzeylerinde ve öğrenme alanlarında da çalışmalar yapılabilir.
- Sosyal bilgiler dersinde kullanılabilecek farklı bağımsız değişkenlerin öğrencilerin işbirlikli öğrenme becerilerini üzerinde etkisi araştırılabilir.
- Sosyal bilgiler dersinde takım oyun turnuva tekniğinden faydalanmanın farklı bağımlı değişkenler üzerinde etkisi araştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, K. Ü. (2003). *Aktif öğrenme*. İzmir: Kanyılmaz Matbaası.
- Açıkgöz, K. (2003). *Etkili öğrenme ve öğretme*. İzmir: Eğitim Dünyası Yayınları.
- Açıkgöz, K. Ü. (1992). *İşbirlikli öğrenme: Kuram, araştırma, uygulama*. Malatya: Uğurel Matbaası.
- Akgül, G. (2020). *Ortaokul altıncı sınıf sosyal bilgiler dersinde işbirlikli öğrenme yönteminin öğrencilerin yardımseverlik değerine ilişkin tutumlarına etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi) Bursa Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Albayrak, G. (2024). *Farklı öğrenme amaçlı yazma etkinliklerinin dördüncü sınıf öğrencilerinin fen öğrenme kaygılarına, fen başarılarına, eleştirel düşünme ve işbirlikli öğrenme becerilerine etkisi* (Doktora tezi). Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Alınlı, C. (2022). *Sosyal bilgiler öğretiminde işbirlikli argümantasyon yönteminin öğrencilerin akademik başarıları, argümantasyon düzeyleri ve işbirlikli öğrenme becerileri üzerindeki etkisi* (Yüksek lisans tezi). Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Altınsoy, B. (2007). *Takım-Oyun Turnuvaları tekniğinin ilköğretim dördüncü sınıf öğrencilerinin matematik dersindeki akademik başarıları, kalıcılık ve matematiğe ilişkin tutumları üzerindeki etkisi* (Yüksek lisans tezi) Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Arslantaş, M. (2025). *Çocuklar için felsefe etkinliklerinin akvaryum tekniği ile uygulamanın özel yetenekli ilkokul öğrencilerinin eleştirel düşünme ve işbirlikli öğrenme becerilerine etkisi* (Yüksek lisans tezi). Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Artvinli, E. (2010). Coğrafya derslerini yapılandırmak: Aksiyon (eylem) araştırmasına dayalı bir ders tasarımı. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 21, 184–218.
- Ayana, M. (2018). *Sosyal bilgiler dersi “İpek Yolunda Türkler” ünitesindeki kavram yanlışları ve öğretmenlerin öğrencilerin kavram yanlışları ile ilgili farkındalıklarının tespiti* (Yüksek lisans tezi). Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aydın, F. (2011). *Coğrafya öğretiminde işbirlikli öğrenme*. Bursa: MKM Yayıncılık.
- Aydın, F. (2019). Coğrafya dersi öğretim yöntem ve teknikleri ile bunların derslerde uygulama örnekleri. In Ü. Ünalı Eser, Ü. (Ed.), *Coğrafya öğretimi - I* (ss. 59–123).

Ankara: Pegem Akademi.

- Aziz, Z., & Hossain, M. A. (2010). A comparison of cooperative learning and conventional teaching on students' achievement in secondary mathematics. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 9, 53–62.
- Baş, K. (2012). *Sosyal bilgiler dersinde işbirlikçi öğrenme yönteminin yedinci sınıf öğrenci başarısına olan etkisi* (Yüksek lisans tezi). Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Başdemir, H. (2019). *Öğrencilerin işbirlikli öğrenmesini ve yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmek için çevrimiçi ansiklopedilerin kullanılması* (Yüksek lisans tezi). Çanakkale On sekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Başer, M. (2006). *İşbirlikli öğrenme modeli ve yabancı dil okuma becerilerinin geliştirilmesi* (Yüksek lisans tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bayrakçeken, S., Doymuş, K., & Doğan, A. (2013). *İşbirlikli öğrenme modeli ve uygulaması* (1. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Bilgin, T. (2004). İlköğretim yedinci sınıf matematik dersinde (çokgenler konusunda) öğrenci takımları başarı bölümleri tekniği kullanımı ve uygulama sonuçları. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 19–28. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/uefad/article/viewFile/5000152280/5000138088>
- Büyüköztürk, Ş. (1998). Kovaryans analizi (Varyans analizi ile karşılaştırmalı bir inceleme). *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 31(1), 91–105.
- Büyüköztürk, Ş. (2001). *Deneyisel desenler: Öntest-sontest, kontrol gruplu desen ve veri analizi* (1. baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş. (2014). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Christensen, L. B., Johnson, R. B., & Turner, L. A. (2015). *Araştırma yöntemleri: Desen ve analiz* (A. Aypay, Çev. Ed.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çakır, O. (2025). 2024 hayat bilgisi dersi öğretim programı öğrenme çıktılarının 21. yüzyıl becerileri bağlamında değerlendirilmesi. *Millî Eğitim*, 54(246), 837-878. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.1565831>
- Çakmakçı, D. (2023). *Takım-oyun-turnuva tekniğinin 6. sınıf sosyal bilgiler dersinde öğrenci başarısı ve tutumuna etkisi* (Yüksek lisans tezi). Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çalık, Ş., & Şimşek, Ü. (2017). Takım-oyun-turnuva ve öğrenci takımları başarı bölümleri yöntemlerinin akademik başarı ve kalıcılık üzerine etkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(3), 44–63.

- Çelik, E. (2017). *Cebir öğrenme alanında probleme dayalı işbirlikli öğrenmenin akademik başarıya etkisinin incelenmesi* (Doktora tezi), Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Christison, M. A. (1990, October). Cooperative learning in the EFL classroom. *English Teaching Forum*, 28(4), 181–184.
- Cohen, J. (1992). A power primer. *Psychological Bulletin*, 112(1), 155–159. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.112.1.155>
- Demirel, Ö. (1999). *Planlamadan değerlendirmeye öğretme sanatı*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (Ed.). (2010). *Eğitimde yeni yönelimler*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Demirkaya, H. (2005). Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler programında içerik ve kazandırılacak beceriler. In A. Taşkın (Ed.), *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi* (ss. 77–117). İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- DeVries, D. L., & Edwards, K. J. (1974). *Teams-Games-Tournament in the social studies classroom: Effects on academic achievement and student attitudes* (Report No. 93). Johns Hopkins University, Center for Social Organization of Schools.
- DeVries, D. L., Mescon, I. T., & Shackman, S. L. (1975). *Teams-Games-Tournament in the elementary classroom: A replication* (Report No. 190). Johns Hopkins University, Center for Social Organization of Schools.
- Doymuş, K., & Doğan, A. (2011). İşbirlikli öğrenme yöntemi. In S. F. Büyükalın (Ed.), *Öğrenme öğretme kuram ve yaklaşımları* (ss. 147–169). Ankara: Pegem Akademi.
- Dörnyei, Z. (1997). Psychological processes in cooperative language learning: Group dynamics and motivation. *The Modern Language Journal*, 81(4), 482–493.
- Edeş, O. (2019). *7. sınıf sosyal bilgiler dersinde işbirliğine dayalı öğretim yöntemi takım-oyun-turnuva tekniğinin öğrenci başarısına olan etkisi* (Yüksek lisans tezi), Kafkas Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kars.
- Efe, R., Hevedanlı, M., Ketani, Ş., Çakmak, Ö., & Efe, H. (2008). *İşbirlikli öğrenme: Teori ve uygulama*. Ankara: Eflatun Yayınevi.
- Erden, M. (1998). *Sosyal bilgiler öğretimi*. İstanbul: Alkım Yayınevi.
- Felder, R., & Brent, R. (2007). Cooperative learning. *Active learning: Models from the analytical sciences*, 970, 34–53.
- Field, A. (2013). *Discovering statistics using IBM SPSS statistics* (4th ed.). London: Sage Publications.
- Fraenkel, J. R., & Wallen, N. E. (2006). *How to design and evaluate research in education* (6th ed.). McGraw-Hill.

- George, D., & Mallery, P. (2020). *IBM SPSS Statistics 26 step by step: A simple guide and reference* (16th ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780429056765>
- Gillies, R. M. (2007). *Cooperative learning: Integrating theory and practice*. SAGE Publications.
- Gillies, R. M. (2016). Cooperative learning: Review of research and practice. *Australian Journal of Teacher Education*, 41(3), 39-54. <https://doi.org/10.14221/ajte.2016v41n3.3>
- Gömlüksiz, M. (1997). *Kubaşık öğrenme*. Adana: Baki Kitabevi.
- Hamilton, D. (1998). *Curriculum history*. Victoria: Deakin University Press.
- Islamiah, M., Rahmawati, N. K., & Ahmad, A. (2023). The effectiveness of team games tournament type cooperative learning model on students' mathematical conceptual understanding. *Proceedings of the International Conference on Education (ICE)*, 2, 620–625. <https://doi.org/10.37640/ice.02.620>
- Johnson, D. ve Johnson, R. T. (1990). Cooperative learning and achievement. *Cooperative Learning: Theory And Research*, (pp. 23-37). New York: Praeger.
- Johnson, D. W., Johnson, R. T., & Smith, A. (1991). *Active learning: Cooperation in the college classroom*. Edina, MN: Interaction Book Company.
- Johnson, D. W., Johnson, R. T., & Smith, A. (1991). *Active learning: Cooperation in the college classroom*. Edina, MN: Interaction Book Company.
- Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (1991). *Learning together and alone: Cooperative, competitive, and individualistic learning* (3rd ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Johnson, D. W., Johnson, R. T., & Holubec, E. J. (1994). *The nuts and bolts of cooperative learning*. Edina, MN: Interaction Book Company.
- Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (1999). *Learning together and alone: Cooperative, competitive, and individualistic learning* (5th ed.). Allyn & Bacon.
- George, D., & Mallery, P. (2020). *IBM SPSS Statistics 26 step by step: A simple guide and reference* (16th ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780429056765>
- Johnson, D. W., Johnson, R. T., & Holubec, E. J. (2008). *Cooperation in the classroom* (7th ed.). Edina, MN: Interaction Book Company.
- Kabapınar, Y. (2009). *İlköğretimde hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: Maya Akademi.
- Kagan, S. (1994). *Cooperative learning*. Kagan Publishing.
- Kara, C., & Baydar, A. (2019). Takım-oyun-turnuva, sosyal bilgiler dersinde akademik

başarıya etkisi. *Turkish Studies*, 14(6), 3275–3286.

<https://doi.org/10.29228/TurkishStudies.38217>

- Karahan Üzülmez, Y. (2022). *Tasarım düşünme yaklaşımının İngilizce öğretiminde ortaokul öğrencilerinin sözcük öğrenme başarılarına, işbirlikli öğrenme algılarına ve problem çözme becerilerine etkisinin incelenmesi* (Doktora tezi), Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemi* (27. baskı). Nobel Yayıncılık.
- Kartal, Ş. (2014). *İşbirlikli öğrenme yönteminin öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumlarına ve başarılarına etkileri* (Doktora tezi). İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Kısakürek, A. (1987). Sosyal bilgiler öğretiminin niteliği, amaçları ve kapsamı. In E. Sözer (Ed.), *Özel öğretim yöntemleri: Sosyal bilgiler öğretimi* (ss. 1–12). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Kliebard, H. M. (2002). *Changing course: American curriculum reform in the 20th century*. New York: Teachers College Press.
- Küçük, B. (2008). *İlköğretim 6. sınıf sosyal bilgiler dersinde işbirlikli öğrenme yönteminin demokratik tutum üzerindeki etkisi* (Yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Matitaputty, J. K., Susanto, N., Fadli, M. R., & Ramadhan, I. (2023). The effect of Team Games Tournament (TGT) in social science learning to improve student learning outcomes. *Ibtida: Jurnal Kajian Pendidikan Dasar*, 6(1), 1–10.
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2018). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (İlkokul ve ortaokul 4, 5, 6 ve 7. sınıflar)*. Ankara: MEB Yayınları.
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2024). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (İlkokul ve ortaokul 4, 5, 6 ve 7. sınıflar)*. Ankara: MEB Yayınları.
- Michaelis, J. U., & Garcia, J. (1996). *Social studies for children: A guide to basic instruction*. New Jersey: Prentice Hall.
- Nacaroğlu Aşkar, L. N. (2024). *STEM eğitimi uygulamalarının dezavantajlı öğrencilerin fene yönelik tutumlarına ve işbirlikli öğrenme becerilerine etkisinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü. Kilis.
- National Council for the Social Studies (NCSS). (1994). *Expectations of excellence: Curriculum standards for social studies*. Washington: NCSS.
- Ningrum, D. A. K. (2023). *Improving students' reading comprehension using team game tournament (TGT) at seventh grade students of MTsN 3 Kota Kediri* (Undergraduate

- thesis, Institut Agama Islam Negeri Kediri). <https://etheses.iainkediri.ac.id/12766/>
- Nurchasanah, S. (2020). The use of Team Game Tournament method to improve the students' reading comprehension. *Edulingua: Jurnal Linguistik Terapan dan Pendidikan Bahasa Inggris*, 7(1), 1–10. <https://doi.org/10.34001/edulingua.v7i1.1178>
- O'Donnell, A. M., & Hmelo-Silver, C. E. (2013). Introduction: What is collaborative learning?: An overview. In C. E. Hmelo-Silver, C. A. Chinn, C. K. K. Chan, & A. M. O'Donnell (Eds.), *The international handbook of collaborative learning* (pp. 1–15). Routledge. [https://doi.org/10.4324/9780203837290-6:contentReference\[oaicite:7\]{index=7}](https://doi.org/10.4324/9780203837290-6:contentReference[oaicite:7]{index=7})
- Ozankaya, Ö. (2007). *Toplumbilim* (11. baskı). İstanbul: Cem Yayınevi.
- Öztürk, C. (2006). Sosyal Bilgiler: Toplumsal yaşama disiplinlerarası bir bakış. In C. Öztürk (Ed.), *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Öztürk, C. (2012). Sosyal bilgiler: Toplumsal yaşama disiplinlerarası bir bakış. In C. Öztürk (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi: Demokratik vatandaşlık eğitimi* (ss. 2–30). Ankara: Pegem Akademi.
- Safran, M. (2008). Sosyal bilgiler öğretimine bakış. In B. Tay & A. Öcal (Eds.), *Özel öğretim yöntemleriyle sosyal bilgiler öğretimi* (ss. 2–19). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Seçer, İ. (2013). *SPSS ve LISREL ile pratik veri analizi: Analiz ve raporlaştırma*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Senemoğlu, N. (2002). *Gelişim, öğrenme ve öğretim: Kuramdan uygulamaya*. Ankara: Yargı Yayınları.
- Septianawati, A., Setiawan, B., Rohmadi, M., & Saddhono, K. (2019). The use of team games tournament method for reading Javanese lettered text in vocational high school. In *Proceedings of the 1st International Conference on Education, Language, and Art (ICELA 2019)*. EAI. <https://doi.org/10.4108/eai.29-8-2019.2289121>
- Sezgin, S. (2019). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının işbirlikli öğrenmeye yönelik tutumları ile etkili iletişim becerileri arasındaki ilişki* (Yüksek lisans tezi). Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.
- Sharan, S. (1980). Cooperative learning in small groups: Recent methods and effects on achievement, attitudes, and ethnic relations. *Review of Educational Research*, 50(2), 241–271.
- Sheehan, N., Gujarathi, M., Jones, J., & Phillips, F. (2018). Using design thinking to write and publish novel teaching cases: Tips from experienced case authors. *Journal of Management Education*, 42(1), 135–160.

- Sholikah, D. A. (2014). *Using team games tournament method to improve the vocabulary achievement of the first grade of MTs Hasan Maududi Pagu Kediri* (Undergraduate thesis). Institut Agama Islam Negeri Kediri. Retrieved from <https://etheses.iainkediri.ac.id/9279/>
- Slavin, R. (1980). Cooperative learning. *Review of Educational Research*, 50(2), 315–342.
- Slavin, R. E. (1985). *An introduction to cooperative learning research*. New York: Plenum Press.
- Slavin, R. E. (1991). Group rewards make group work work. *Educational Leadership*, 48(5), 89–91.
- Slavin, R. E. (1995). *Cooperative learning: Theory, research, and practice* (2nd ed.). Allyn & Bacon.
- Slavin, R. E. (2011). Instruction based on cooperative learning. In R. Mayer & P. Alexander (Eds.), *Handbook of research on learning and instruction* (pp. 344–360). Routledge.
- Slavin, R. E. (2014). Cooperative learning and academic achievement: Why does groupwork work? *Anales de Psicología*, 30(3), 785–791.
- Soylu, B. (2008). *İngilizce öğretiminde işbirlikli öğrenme yönteminin ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin akademik başarılarına etkisi* (Yüksek lisans tezi). Niğde Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.
- Sönmez, V. (2010). *Sosyal bilgiler öğretimi ve öğretmen kılavuzu* (6. baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sözer, E. (1998). Sosyal bilgiler kapsamında sosyal bilimlerin yeri ve önemi. In G. Can, Ş. Yaşar, & E. Sözer (Eds.), *Sosyal bilgiler öğretimi* (ss. 3–13). Eskişehir: Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Sözer, E. (2009). Sosyal bilgiler programının amaçları, ilkeleri ve temel özellikleri. Retrieved June 27, 2022, from <http://www.aof.anadolu.edu.tr/kitap/IOLTP/2295/unite02.pdf>
- Subandi, A. (2018). Use of learning model cooperative learning type team games tournament (TGT) to improve interpersonal intelligence of students in social studies learning. *International Journal of Pedagogy of Social Studies*, 3(1), 21–28.
- Sucuoğlu, H. (2003). *İşbirlikli öğrenmenin öğrencilerin yükleme, edim ve strateji kullanımı üzerindeki etkileri ve işbirlikli öğrenme gruplarındaki etkileşim örüntüleri* (Doktora tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Spring, J. (2005). *The American school: 1642-2004* (6th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Şahin, M., Göğebakan-Yıldız, D., & Duman, R. (2011). Türkiye'deki sosyal bilgiler eğitimi tezleri üzerine bir değerlendirme. *Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 2(2),

96–121.

- Şimşek, U. (2007). *Sosyal bilgiler öğretiminde işbirlikli öğrenme yönteminin öğrenci başarısına etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi.
- Tan, Ş. (Ed.). (2010). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Tekeli Yıldızhan, N. (2010). *İlköğretim 4. ve 5. sınıf sosyal bilgiler dersi öğretmen kılavuz kitabının öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Totten, S., Sills, T., Digby, A., & Russ, P. (1991). *Cooperative learning: A guide to research*. Garland Publishing.
- Uysal, İ., & Kılıç, A. F. (2022). Normal dağılım ikilemi. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 12(1), 220–248.
- Ün Açıkgöz, K. (1996). *Etkili öğrenme ve öğretme*. İzmir: Kanyılmaz Matbaası.
- Uysal, G. (2010). *İlköğretim sosyal bilgiler dersinde işbirlikli öğrenmenin erişiyeye, problem çözme becerilerine, öğrenme stillerine etkisi ve öğrenci görüşleri* (Doktora tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Van Wyk, M. M. (2014). The effects of Teams-Games-Tournaments on achievement, retention, and attitudes of economics education students. *Journal of Social Sciences*, 41(1), 1–10.
- Yıldız Kaçar, D. (2021). *Dengeli I×J tasarımları için senkronize permütasyon testlerinde yeni bir yaklaşım* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yıldızlar, M. (2013). *Öğretim ilke ve yöntemleri* (s. 170). Pegem Akademi.
- Yılmaz, S. (2014). *6. sınıf sosyal bilgiler öğretmen kılavuz kitaplarının kullanım durumlarının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi: Ordu ili örneği* (Yüksek lisans tezi). Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Giresun.
- Yuliawati, E. (2014). *The implementation of Team Game Tournament technique to teach reading comprehension of hortatory exposition text* (Undergraduate thesis). Universitas Pendidikan Indonesia. Retrieved from <http://repository.upi.edu>
- Zeybek, G. (2016). *Basamaklı öğretim uygulamasının öğrenci erişiyeye ve kalıcılığa etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

EKLER

Ek 1. Etik Kurul İzni

	AMASYA ÜNİVERSİTESİ
	SOSYAL BİLİMLER ETİK KURUL DEĞERLENDİRME FORMU

Ek-1

Araştırmanın Başlığı: Sosyal Bilgiler Dersinde Takım-Oyun-Turnuva Tekniğinin Öğrencilerin İşbirlikli Öğrenme Becerisine Etkisi	
Başvuru Formunun Etik Kurula geldiği tarih	08.08.2023
Başvuru Formunun Etik Kurulda incelendiği tarih	12.09.2023
Karar tarihi	12.09.2023

SONUÇ

1.	☒ Kabul
2.	☐ Düzeltme gereklidir: Etik sorun olabilecek sorular/maddeler, süreçler ya da unsurlar bulunmaktadır. Açıklama:
3.	☐ Red Gerekçe, Görüş, Tavsiye ve Açıklamalar:

Ek 2. MEB İzni

T.C.
AMASYA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-47613789-44-88958067
Konu : Tez Çalışması Kapsamında
Araştırma/Anket İzni
(Özge Aybüke ÇAL)

06.11.2023

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : a) Amasya Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 16.10.2023 tarih ve E-47526769-302.08.01-155578 sayılı yazısı.
b) Millî Eğitim Bakanlığı'nın 21/01/2020 tarihli ve 1563890 (2020/2) Sayılı Genelgesi.

İlgi yazı (a) ile; Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Tezli Yüksek Lisans programı 228006007 numaralı öğrencisi Özge Aybüke ÇAL'ın; Doç. Dr. Önder ERYILMAZ danışmanlığında hazırladığı "Sosyal Bilgiler Dersinde Takım-Oyun-Turnuva Tekniğinin Öğrencilerin İşbirlikli Öğrenme Becerisine Etkisi" konulu çalışması kapsamında ilgi yazıda bilgileri belirtilen okullardaki öğrencilere, belirtilen anketi uygulayabilmek için izin talep edilmektedir.

Bu bağlamda; söz konusu talebin, ilgi (b) 21/01/2020 tarihli ve 1563890 (2020/2) sayılı Genelge (Araştırma Uygulama İzinleri) de belirtilen hususlar doğrultusunda ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ve insan hakları alanındaki uluslararası sözleşmeler başta olmak üzere 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Hakkındaki Kanun ile yürürlükte olan tüm yasal düzenlemeler ve politika belgelerine uygun, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Millî Eğitim Temel Kanunu ile Türk Millî Eğitiminin genel amaçlarına uygun olarak ilgili yasal düzenlemelerde belirtilen ilke, esas ve amaçlara aykırılık teşkil etmeyecek şekilde, denetimleri ilgili okul müdürlükleri tarafından gerçekleştirilmek üzere, derslerin aksatılmaması ve gönüllülük esasına göre araştırma yapılması, araştırma ile ilgili sonuç raporlarını çalışmanın bitiş tarihinden itibaren 30 (otuz) gün içinde izin alınan kuruma ulaştırılması, uygulama sırasında da mühürlü ve imzalı örnekten çoğaltılan veri toplama araçlarının kullanılması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde Olurlarınıza arz ederim.

Alpaslan KANAR
Müdür a.
İl Millî Eğitim Şube Müdürü

OLUR
06.11.2023
Mahmut KESKİNER
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdür V.

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Hızırpaşa Mah. İstasyon Cad. No: 72 Merkez/AMASYA

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Bilgi için: Ahmet D.DURMUŞ

Unvan : Memur

Telefon No : (0358) 212 29 93/2041

E-Posta: arge05@meb.gov.tr

İnternet Adresi: Faks: (0358) 218 50 :

Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksaroni.meb.gov.tr/adresinden> e48h-3501-3a3h-b5ec-4ahr kodu ile teyit edilebilir

Ek 3. Öğretmen Gönüllü Katılım Formu

Sayın Sosyal Bilgiler Öğretmeni

Bu çalışma, sosyal bilgiler dersinde uygulanan takım oyun turnuva tekniğinin ortaokul öğrencilerinin işbirlikli öğrenme becerisine etkisi başlıklı bir araştırma çalışmasıdır. Ortaokul sosyal bilgiler dersinde takım oyun turnuva tekniğinden yararlanmanın öğrencilerin işbirlikli öğrenme becerisi üzerindeki etkisini incelemek amacını taşımaktadır. Çalışma, Özge Aybüke ÇAL tarafından yürütülmektedir. Sonuçlarının ortaokul öğrencilerinin işbirlikli öğrenme becerisine ışık tutacağı beklenmektedir.

- Araştırma T.C. Millî Eğitim Bakanlığı'nın ve okul yönetiminin de izni ile gerçekleştirilmektedir.
- Araştırma uygulamasına katılım tamamıyla gönüllülük esasına dayalı olmaktadır.
- Çalışmanın amacı doğrultusunda, deneysel araştırma yapılarak öğrencilerinizden veriler toplanacaktır. Bu doğrultuda öğrencileriniz deneysel araştırma öncesinde ve sonrasında "İşbirlikli Öğrenme Becerisi Ölçeği/Anketi" dolduracaktır. Öğrencilerden elde edilen veriler sonrasında analiz edilerek raporlaştırılacaktır.
- Her hafta hazırlanacak olan günlük ders planı size sunulacaktır.
- Araştırma öğrencileriniz için herhangi bir istenmeyen etki ya da risk taşımamaktadır.
- Veri toplama sürecinde size ve öğrencilerinize rahatsızlık verebilecek herhangi bir soru/talep olmayacaktır. Yine de öğrencilerinizin katılımınız sırasında herhangi bir sebepten rahatsızlık hissederseniz çalışmadan istedikleri zamanda ayrılacaklardır.
- Araştırma kapsamında öğrencilerden toplanan veriler, sadece bilimsel amaçlar doğrultusunda kullanılacak, araştırmanın amacı dışında ya da bir başka araştırmada kullanılmayacaktır.
- Öğrencilerden toplanan veriler yalnızca araştırma için kullanılacak iki harici bellek ile korunacak ve araştırma bitiminde arşivlenecek veya imha edilecektir.
- Öğretmen gönüllü katılım formunu okumak ve değerlendirmek üzere ayırdığınız zaman için teşekkür ederim.

Bu bilgileri okuyup bu araştırmaya gönüllü olarak katılmanızı ve size verdiğimiz güvenceye dayanarak bu formu imzalamanızı rica ediyoruz. Sormak istediğiniz herhangi bir durumla ilgili bizimle her zaman iletişime geçebilirsiniz. Araştırma sonucu hakkında bilgi almak için iletişim bilgilerimizden bize ulaşabilirsiniz. Formu okuyarak imzaladığınız için çok teşekkür ederiz.

Eposta:

Cep Tel:

Bu çalışmaya tamamen kendi rızamla katılmayı kabul ediyorum. (Lütfen bu formu doldurup imzaladıktan sonra veri toplayan kişiye veriniz.)

Katılımcı Ad ve Soyadı :.....

İmza :.....

Tarih :...../.../20....

Ek 4. Veli Onay Formu

Sayın Veli,

Bu çalışma, Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Motivasyonu ile Sosyal Uyum Arasındaki İlişkide Vatandaşlık Bilincinin Aracı Rolü başlıklı bir araştırma çalışması olup ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik motivasyonu ile sosyal uyum düzeyleri arasındaki ilişkide vatandaşlık bilincinin aracı rolünün araştırılması amacını taşımaktadır. Çalışma, Doç. Dr. Önder ERYILMAZ tarafından yürütülmekte ve sonuçları ile ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik motivasyonu ile sosyal uyum düzeyleri arasındaki ilişkide vatandaşlık bilincinin aracı rolü ortaya konacaktır.

- Bu çalışmaya öğrencinizin katılımı gönüllülük esasına dayanmaktadır.
- Çalışmanın amacı doğrultusunda, ölçekler kullanılarak öğrencinizden veriler toplanacaktır.
- Öğrenciniz veya siz isminizi yazmak ya da kimliğinizi açığa çıkaracak bir bilgi vermek zorunda değilsiniz/araştırmada katılımcıların isimleri gizli tutulacaktır.
- Araştırma kapsamında toplanan veriler, sadece bilimsel amaçlar doğrultusunda kullanılacak, araştırmanın amacı dışında ya da bir başka araştırmada kullanılmayacak ve gerekmesi halinde, sizin (yazılı) izniniz olmadan başkalarıyla paylaşılmayacaktır.
- İstemeniz halinde öğrencinizden toplanan verileri inceleme hakkınız bulunmaktadır.
- Öğrencinizden toplanan veriler korunacak ve araştırma bitiminde arşivlenecek veya imha edilecektir.
- Veri toplama sürecinde/süreçlerinde size rahatsızlık verebilecek herhangi bir soru/talep olmayacaktır. Yine de herhangi bir sebepten rahatsızlık hissederseniz çalışmadan istediğiniz zamanda ayrılabilirsiniz. Çalışmadan ayrılmanız durumunda öğrencinizden toplanan veriler çalışmadan çıkarılacak ve imha edilecektir.
- Gönüllü katılım formunu okumak ve değerlendirmek üzere ayırdığınız zaman için teşekkür ederim. Çalışma hakkındaki sorularınızı Özge Aybüke Çal'a iletişim numarasından yöneltebilirsiniz.

Bu bilgileri okuyup bu araştırmaya öğrencinizin katılımına onay vermenizi ve size

verdiğimiz güvenceye dayanarak bu formu imzalamanızı rica ediyoruz. Sormak istediğiniz herhangi bir durumla ilgili bizimle iletişime geçebilirsiniz. Araştırma sonucuyla ilgili bilgi

almak için iletişim bilgilerimizden bize ulaşabilirsiniz. Formu okuyarak imzaladığınız için çok teşekkür ederiz. Saygılarımızla...

Velisi bulunduğum sınıf öğrencisi
yapılacak olan..... İsimli çalışmaya katılmasına izin veriyorum.

Tarih :/...../.....

Öğrenci Velisi Ad-Soyadı:

İmza :

Ek 5. Öğrenci Katılım Formu

Bu çalışma, sosyal bilgiler dersinde takım-oyun-turnuva tekniğinin öğrencilerin işbirlikli öğrenme becerisine etkisi başlıklı bir araştırma çalışması olup sosyal bilgiler dersinde takım-oyun-turnuva tekniğini kullanımının ortaokul öğrencilerinin işbirlikli öğrenme becerilerine etkilerini araştırılması amacını taşımaktadır. Çalışma, Özge Aybüke ÇAL tarafından yürütülmekte ve sonuçları ile ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde takım-oyun-turnuva tekniğini kullanımının ortaokul öğrencilerinin işbirlikli öğrenme becerilerine etkisi ortaya konacaktır.

- Bu çalışmaya katılımınız gönüllülük esasına dayanmaktadır.
- Çalışmanın amacı doğrultusunda, ölçekler uygulanarak sizden veriler toplanacaktır.
- İsminizi yazmak ya da kimliğinizi açığa çıkaracak bir bilgi vermek zorunda değilsiniz/ araştırmada katılımcıların isimleri gizli tutulacaktır.
- Araştırma kapsamında toplanan veriler, sadece bilimsel amaçlar doğrultusunda kullanılacak, araştırmanın amacı dışında ya da bir başka araştırmada kullanılmayacak ve gerekmesi halinde, sizin (yazılı) izniniz olmadan başkalarıyla paylaşılmayacaktır.
- İstemeniz halinde sizden toplanan verileri inceleme hakkınız bulunmaktadır.
- Sizden toplanan veriler korunacak ve araştırma bitiminde arşivlenecek veya imha edilecektir.
- Veri toplama sürecinde/süreçlerinde size rahatsızlık verebilecek herhangi bir soru/talep olmayacaktır. Yine de katılımınız sırasında herhangi bir sebepten rahatsızlık hissederseniz çalışmadan istediğiniz zamanda ayrılabilirsiniz. Çalışmadan ayrılmanız durumunda sizden toplanan veriler çalışmadan çıkarılacak ve imha edilecektir.
- Gönüllü katılım formunu okumak ve değerlendirmek üzere ayırdığınız zaman için teşekkür ederim. Çalışma hakkındaki sorularınızı Özge Aybüke ÇAL' a yöneltebilirsiniz.

Araştırmacı Adı: Özge Aybüke ÇAL'

Eposta:

Cep Tel:

Bu çalışman kendi rızamla, istediğim takdirde çalışmadan ayrılabilceğimi bilerek verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını kabul ediyorum.

(Lütfen bu formu doldurup imzaladıktan sonra veri toplayan kişiye veriniz.) Katılımcı

Ad ve Soyadı :

İmza :

Ek 6. Ölçek İzni

Ek 7. İşbirlikli Öğrenme Becerisi Ölçeği

İŞBİRLİKLI ÖĞRENME BECERİSİ ÖLÇEĞİ

N o	Maddeler/Seçenekler	Hiçbir zaman	Ara sıra	Çoğunlukla	Her zaman
1	Grup çalışmalarında grubumuzun başarısını önemserim.				
2	Grup çalışmalarının sonunda gruptan neler öğrendiğimi değerlendiririm.				
3	İşbirlikli öğrenirken grup arkadaşlarımdan birinin merali bozulursa bunu hemen hissedirim.				
4	Grup çalışmalarının sonunda, grubumuzun başarılı olup olmadığına arkadaşlarımla birlikte karar veririm.				
5	Grup çalışmalarının sonunda grubun başarısına yaptığım katkıyı değerlendiririm.				
6	Grup çalışmalarında grubumuzun başarısı için çaba gösteririm.				
7	İşbirlikli öğrenirken grup arkadaşlarımla birlikte başaracağımıza inanırım.				
8	İşbirlikli öğrenirken grup arkadaşlarıma güvenirim.				
9	Grup çalışmalarının sonunda arkadaşlarımla grubun başarısına yaptığım katkıyı değerlendiririm.				
10	İşbirlikli öğrenirken sadece kendi başarımla çalışırım. (TERS)				
11	İşbirlikli öğrenirken grup arkadaşlarımla yaptıkları iyi işlerde onları tebrik ederim.				
12	İşbirlikli öğrenirken grup arkadaşlarımla uyumlu çalışırım.				
13	İşbirlikli öğrenirken yapılacak işlerde sorumluluk alırım.				
14	İşbirlikli öğrenirken grup arkadaşlarımla dikkatlice dinlerim.				
15	Grup çalışmalarında grubumuzda alınan kararlara uyarım.				
16	İşbirlikli öğrenirken geride kalan arkadaşımı cesaretlendiririm.				
17	İşbirlikli öğrenirken grup arkadaşlarımla fikirlerine saygı duyarım.				

YEŞİL RENK: OLUMLU BAĞLILIK

SARI RENK: BİRLİKTE ÇALIŞMA BECERİLERİ

KIRMIZI RENK: GRUBA YANSITMA

Ek 8. Kişisel Bilgi Formu

Cinsiyet: Kız () Erkek ()

Doğduğunuz Yer:.....

Yaşadığınız Yer: Köy () İlçe () İl ()

Kardeş Sayısı (Kendiniz Hariç):.....

Annenizin Mesleği:.....

Babanızın Mesleği:.....

Anne Öğrenim Durumu

Okuma Yazma Bilmiyor ()

İlköğretim ()

Lise ()

Üniversite ()

Baba Öğrenim Durumu

Okuma Yazma Bilmiyor ()

İlköğretim ()

Lise ()

Üniversite ()

Ders saati dışında oyuna günlük ne kadar vakit ayırıyorsunuz?

1 Saatten az ()

1-3 Saat ()

3-5 Saat ()

5 Saatten fazla ()

Daha çok hangi oyunlara vakit ayırıyorsunuz?

Akıl/Zeka Oyunları ()

Spor Oyunları ()

Bilgisayar/Tablet Oyunları ()

Diğer (.....)

Ek 9. Kontrol Listesi

	GÖZLENEN ETKİNLİKLER	GERÇEKLEŞTİ	GERÇEKLEŞMEDİ	AÇIKLAMA
1.	Uygulanacak TOT için öğretmenin gerekli materyalleri sınıfa getirmesi.			
2.	Öğretmenin uygulanacak olan Takım-Oyun-Turnuvayı sınıfa açıklaması.			
3.	Öğrencilerin Takım-Oyun-Turnuva hakkında sorular sorması.			
4.	Öğretmenin Takım-Oyun-Turnuva tekniğinden yararlanması.			
5.	Uygulanacak takım-oyun-turnuva da öğretmenin öğrencilerin tamamını turnuvaya dahil etmesi.			
6.	Öğretmenin turnuvanın uygulanabilirliği ile ilgili notlar tutması.			
7.	Öğretmenin takım-oyun-turnuvayı planlanan şekilde sınıfta uygulayabilmesi.			

8.	Öğrencilerin turnuva sonrası sorular sorması.			
9.	Uygulanan takım-oyun-turnuvanın sınıf içinde değerlendirilmesi.			
10.	Uygulanan takım-oyun-turnuva sonrası öğretmenin değerlendirme yapması.			

Ek 10. Ders planları

A. BİÇİMSEL BÖLÜM

Okulun Adı:

Sınıf: 5.sınıf

Ders Adı: Sosyal Bilgiler

Öğrenme Alanı: İnsanlar, Yerler ve Çevreler

Konu: Haritayı Tanıyorum

Süre: 40'+40'+40'=120 dk.

Kazanım: 5.3.1. Haritalar üzerinde yaşadığı bölgenin yeryüzü şekillerini genel olarak açıklar.

Temel Beceriler: Bu ders kapsamında öğrencilerin doğal çevreye duyarlılık ve dayanışma gibi değerlerle harita okuryazarlığı, çevre okuryazarlığı ve gözlem becerileri gelişecektir.

Öğretme-öğrenme yöntem ve teknikleri: Anlatım tekniği, soru-cevap, takım-oyun-turnuva tekniği

Araç-gereç ve kaynaklar: Akıllı tahta, sunu, fiziki harita, çalışma yaprağı

B. ÖĞRETME-ÖĞRENME SÜRECİ

Giriş

Dikkat çekme: Öğretmen sınıfa elinde Fiziki Harita ile girer.

Güdüleme: Öğretmen elindeki haritanın bizlere ne gibi bir faydasının olacağını sorar.

Gözden geçirme: Öğretmen öğrencilerden gelen cevaplardan sonra “Haritalar üzerinde yaşadığı bölgenin yeryüzü şekillerini genel olarak açıklayacaklarını söyleyerek öğrenilecek konunun gözden geçirilmesini sağlamış olur.

Derse geçiş: Akıllı tahtadan sunum aktif hale getirilerek derse geçiş yapılır.

Geliştirme

- Öğretmen ders kitabından ve akıllı tahtadan yararlanarak öğrencilere konuyu aktarır.
- Öğretmen, konuyu aktarırken öğrencilerden kullandığı örneklerle ve sunumdaki görsellere dikkat etmesini ister.
- Öğretmen, öğrencilerden yeryüzü şekillerine örnekler vermelerini ister.
- Öğretmen, öğrencilerin cevaplarına dönütler verdikten sonra konu ile ilgili vereceği çalışma kağıdını öğrencilere tanıtır.

- Sınıftaki öğrenciler cinsiyet, yaş, başarı vb. özellikler dikkate alınarak 4-5 kişilik heterojen gruplara ayrılır.
- İkinci Sosyal bilgiler dersinde ise gruplar, konu ile ilgili çalışma yaprakları üzerinde çalışılır.
- Öğrenciler birbirlerinin cevaplarını kontrol ederek hatalarını düzeltirler. Takım üyeleri tartışarak ortak bir karara vararak, çalışma yapraklarına bu ortak kararı yazmışlardır. Takımca sonucuna varılamayan sorularda öğretmen tarafından öğrencilere yardımda bulunulmuştur.

C. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Özet

Etkinlik sona erdiğinde konuya tekrar değinilerek soru-cevap şeklinde genel bir özetleme yapılır.

Değerlendirme

Öğrencilere çalışma kâğıdı verilir.

A.BİÇİMSEL BÖLÜM

Okulun Adı:

Sınıf: 5.sınıf

Ders Adı: Sosyal Bilgiler

Öğrenme Alanı: İnsanlar, Yerler ve Çevreler

Konu: Haritayı Tanıyorum

Süre: 40 dk.

Kazanım: 5.3.1. Haritalar üzerinde yaşadığı bölgenin yeryüzü şekillerini genel olarak açıklar.

Temel Beceriler: Bu ders kapsamında öğrencilerin doğal çevreye duyarlılık ve dayanışma gibi değerlerle harita okuryazarlığı, çevre okuryazarlığı ve gözlem becerileri gelişecektir.

Öğretme-öğrenme yöntem ve teknikleri: Anlatım tekniği, soru-cevap, takım-oyun-turnuva tekniği

Araç-gereç ve kaynaklar: Oyun kartları, yanıt kâğıdı, puanlama formu

B.ÖĞRETME-ÖĞRENME SÜRECİ

Giriş

Dikkat çekme: Öğretmen yeryüzü şekillerinin görselleri ile sınıfa girer.

Güdüleme: Öğretmen, öğrencilere görseldeki yeryüzü şekillerinin hangilerini daha önce gördüklerini sorar.

Gözden geçirme: Öğretmen öğrencilerden gelen cevaplardan sonra “Haritalar üzerinde yaşadığı bölgenin yeryüzü şekillerini genel olarak açıklayacaklarını söyleyerek öğrenilecek konunun gözden geçirilmesini sağlamış olur.

Derse geçiş: Sınıfa getirilen görseller tahtaya asılarak derse geçiş yapılır.

Geliştirme

- Oyunlardan oluşan turnuvalar için, birinci turnuva için takımlarının en iyisi olan üç öğrenci, 1. turnuva masasına; başarı düzeyi onlardan sonra gelen üç öğrenci 2. turnuva masasına; daha sonrakiler 3., 4. turnuva masalarına alınır.
- Birinci haftadan sonra öğrenciler kendi başarı düzeylerine göre masa değiştirirler. Başarısı yükselenler üst masalara, düşenler de alt masalara geçerler. Başarısı değişmeyenler aynı masada kalırlar.

- Her öğrencinin öğretmen tarafından açıklanan masalara geçmeleri sağlanmış ve turnuva masalarına o hafta öğrenilen konularla ilgili soru kartları dağıtılmıştır.
- Oyunun başlayabilmesi ve soruların okunması için öğrenciler aralarında ilk okuyucuyu seçerler. Bunun için öğrenciler bir kart çekerler ve en yüksek numarayı çeken ilk okuyucu olur.
- İlk okuyucu çektiği karttaki numarayı karşılayan soruyu yüksek sesle okur ve yanıtlamaya çalışır. Okuyucu doğru yanıt bilmiyorsa ona bir tahminde bulunma hakkı tanınır.
- İlk okuyucunun yanıtı vermesinden sonra onun solundaki öğrenci (ilk karşı çıkıcı) karşı çıkma ya da yanıt verme hakkına sahiptir. Karşı çıkıcılar yanlış yaparlarsa kazandıkları bir kartı kaybederler.
- Oyun öğretmenin saptadığı süre ya da destedeki kartlar bitene kadar sürer. Oyunun sonunda herkes elindeki kartları sayar ve bu sayı onların o oyunda kazandıkları puan olarak yazılır.
- Turnuva bitiminde her öğrencinin ismi ve kaç kart kazandığı öğretmen tarafından not edilmiştir. Turnuva masasında en yüksek puanı alan öğrenci bir üst masaya, en az puanı alan öğrenci ise bir alt masaya geçmiş, diğer öğrenciler ise aynı masalarda kalmışlardır.

C.SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Özet

Etkinlik sona erdiğinde konuya tekrar değinilerek soru-cevap şeklinde genel bir özetleme yapılır.

Değerlendirme

Anlam Çözümleme tablosu verilir.

A.BİÇİMSEL BÖLÜM

Okulun Adı:

Sınıf: 5.sınıf

Ders Adı: Sosyal Bilgiler

Öğrenme Alanı: İnsanlar, Yerler ve Çevreler

Konu: İklim ve Yaşamım

Süre: 40'+40'=80 dk.

Kazanım: 5.3.2. Yaşadığı bölgede görülen iklimin, insan faaliyetlerine etkisini, günlük yaşantısından örnekler vererek açıklar.

Temel Beceriler: Bu ders kapsamında öğrencilerin doğal çevreye duyarlılık ve dayanışma gibi değerlerle harita okuryazarlığı, çevre okuryazarlığı ve gözlem becerileri gelişecektir.

Öğretme-öğrenme yöntem ve teknikleri: Anlatım tekniği, soru-cevap, takım-oyun-turnuva tekniği

Araç-gereç ve kaynaklar: Akıllı tahta, sunu, çalışma yaprağı

B.ÖĞRETME-ÖĞRENME SÜRECİ

Giriş

Dikkat çekme: Öğretmen sınıfa elinde farklı konut tiplerinin görselleri ile girer.

Güdüleme: Sizce ülkemizde farklı konut tiplerinin olmasının sebebi nedir? diye öğrencilere soru sorar.

Gözden geçirme: Öğretmen öğrencilerden gelen cevaplardan sonra bugünkü öğreneceğimiz konu yaşadığımız bölgede görülen iklimin, insan faaliyetlerine, günlük yaşantımıza etkisini anlamanıza katkı sağlayacak” der

Derse geçiş: Öğretmen akıllı tahtayı açarak derse geçiş yapar.

Geliştirme

- Öğretmen akıllı tahta ve ders kitabından yararlanarak öğrencilere konuyu aktarır.
- Öğretmen, öğrencilere sunumda kullandığı görsellere ve verdiği örneklere dikkat etmesini söyler.
- Öğretmen verdiği örneklerden yola çıkarak öğrencilerden kendi örneklerini vermelerini ister.

- Öğretmen, öğrencilerin vermiş oldukları örneklere gerekli dönütleri verir ve konu ile ilgili eşleştirme oyununu öğrencilere anlatır.
- İkinci Sosyal bilgiler dersinde ise gruplar, konu ile ilgili çalışma yaprakları üzerinde çalışmışlardır.
- Öğrenciler birbirlerinin cevaplarını kontrol ederek hatalarını düzeltmişlerdir. Takım üyeleri tartışarak ortak bir karara varmış ve çalışma yapraklarına bu ortak kararı yazmışlardır. Takımca sonucuna varılamayan sorularda öğretmen tarafından öğrencilere yardımda bulunulmuştur.

C.SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Özet

Öğretmen derste konuşulan konulara hızlı bir şekilde toparlayarak dersi özetler.

Değerlendirme

Çalışma kâğıdı verilir.

A.BİÇİMSEL BÖLÜM

Okulun Adı:

Sınıf: 5.sınıf

Ders Adı: Sosyal Bilgiler

Öğrenme Alanı: İnsanlar, Yerler ve Çevreler

Konu: İklim ve Yaşamım

Süre: 40 dk.

Kazanım: 5.3.2. Yaşadığı bölgede görülen iklimin, insan faaliyetlerine etkisini, günlük yaşantısından örnekler vererek açıklar.

Temel Beceriler: Bu ders kapsamında öğrencilerin doğal çevreye duyarlılık ve dayanışma gibi değerlerle harita okuryazarlığı, çevre okuryazarlığı ve gözlem becerileri gelişecektir.

Öğretme-öğrenme yöntem ve teknikleri: Anlatım tekniği, soru-cevap, takım-oyun-turnuva tekniği

Araç-gereç ve kaynaklar: Oyun kartları, yanıt kâğıdı, puanlama formu

B.ÖĞRETME-ÖĞRENME SÜRECİ

Giriş

Dikkat çekme: Öğretmen, sınıfa elinde gazete haberi ile girer.

Güdüleme: Öğretmen “gazete haberini duyduunuz neden doğuda kar, batıda bahar yaşanıyor olmasının nedeni nedir?” diye sorar.

Gözden geçirme: Öğretmen öğrencilerden gelen cevaplardan sonra bugünkü öğreneceğimiz konu yaşadığınız bölgede görülen iklimin, insan faaliyetlerine, günlük yaşantımıza etkisini anlamınıza katkı sağlayacağı vurgulanır.

Derse geçiş: Öğretmen materyalleri öğrencilere dağıtarak derse geçiş yapar.

Geliştirme

- Her öğrencinin öğretmen tarafından açıklanan masalara geçmeleri sağlanmış ve turnuva masalarına o hafta öğrenilen konularla ilgili soru kartları dağıtılmıştır.
- Oyunun başlayabilmesi ve soruların okunması için öğrenciler aralarında ilk okuyucuyu seçerler. Bunun için öğrenciler bir kart çekerler ve en yüksek numarayı çeken ilk okuyucu olur.

- İlk okuyucu çektiği karttaki numarayı karşılayan soruyu yüksek sesle okur ve yanıtlamaya çalışır. Okuyucu doğru yanıtı bilmiyorsa ona bir tahminde bulunma hakkı tanınır.
- İlk okuyucunun yanıtı vermesinden sonra onun solundaki öğrenci (ilk karşı çıkıcı) karşı çıkma ya da yanıt verme hakkına sahiptir. Karşı çıkıcılar yanlış yaparlarsa kazandıkları bir kartı kaybederler.
- Oyun öğretmenin saptadığı süre ya da destedeki kartlar bitene kadar sürer. Oyunun sonunda herkes elindeki kartları sayar ve bu sayı onların o oyunda kazandıkları puan olarak yazılır.
- Turnuva bitiminde her öğrencinin ismi ve kaç kart kazandığı öğretmen tarafından not edilmiştir. Turnuva masasında en yüksek puanı alan öğrenci bir üst masaya, en az puanı alan öğrenci ise bir alt masaya geçmiş, diğer öğrenciler ise aynı masalarda kalmışlardır.

C.SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Özet

Etkinlik sona erdiğinde konuya tekrar değinilerek soru-cevap şeklinde genel bir özetleme yapılır.

Değerlendirme

Eşleştirme Etkinliği yapılır.

A.BİÇİMSEL BÖLÜM

Okulun Adı:

Sınıf: 5.sınıf

Ders Adı: Sosyal Bilgiler

Öğrenme Alanı: İnsanlar, Yerler ve Çevreler

Konu: Nerede Yaşanır

Süre: 40'+40'=80 dk.

Kazanım: 5.3.3. Bölgesindeki doğal özellikler ile beşerî özelliklerin nüfus ve yerleşim üzerindeki etkilerini ilişkilendirir.

Temel Beceriler: Bu ders kapsamında öğrencilerin doğal çevreye duyarlılık ve dayanışma gibi değerlerle harita okuryazarlığı, çevre okuryazarlığı ve gözlem becerileri gelişecektir.

Öğretme-öğrenme yöntem ve teknikleri: Anlatım tekniği, soru-cevap, takım-oyun-turnuva tekniği

Araç-gereç ve kaynaklar: Akıllı tahta, sunu, ders kitabı, çalışma yaprağı

B.ÖĞRETME-ÖĞRENME SÜRECİ

Giriş

Dikkat çekme: Öğretmen, elinde Türkiye'nin bölgelerinin resimleri ile sınıfa girer.

Güdüleme: Öğretmen “Yaşamak için yeni bir yerleşim yeri seçecek olsanız o yerin hangi özelliklere sahip olmasını istersiniz?” “Yaşadığınız yerin kalabalık olduğunu düşünüyor musunuz?” Biçiminde sorular sorarak öğrencileri derse güdüler.

Gözden geçirme: Öğretmen öğrencilere “Bugün öğreneceğiniz konu doğal ve beşerî özelliklerin nüfus ve yerleşim üzerindeki etkisini öğrenmiş olacaksınız” der.

Derse geçiş: Öğretmen akıllı tahtadan sunuyu açarak derse geçiş yapar.

Geliştirme

- Öğretmen akıllı tahta ve ders kitabından yararlanarak öğrencilere konuyu aktarır.
- Öğretmen, öğrencilere sunumda kullandığı görsellere ve verdiği örneklere dikkat etmesini söyler.
- Öğretmen verdiği örneklerden yola çıkarak öğrencilerden kendi örneklerini vermelerini ister.

- Öğretmen, öğrencilerin cevaplarına dönütler verdikten sonra konu ile ilgili vereceği çalışma kağıdını öğrencilere tanıtır.
- İkinci Sosyal bilgiler dersinde ise gruplar, konu ile ilgili çalışma yaprakları üzerinde çalışılır.
- Öğrenciler birbirlerinin cevaplarını kontrol ederek hatalarını düzeltirler. Takım üyeleri tartışarak ortak bir karara vararak, çalışma yapraklarına bu ortak kararı yazmışlardır. Takımca sonucuna varılamayan sorularda öğretmen tarafından öğrencilere yardımda bulunulmuştur.

C.SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Özet

Etkinlik sona erdiğinde konuya tekrar değinilerek soru-cevap şeklinde genel bir özetleme yapılır.

Değerlendirme

Çalışma kâğıdı verilir.

A.BİÇİMSEL BÖLÜM

Okulun Adı:

Sınıf: 5.sınıf

Ders Adı: Sosyal Bilgiler

Öğrenme Alanı: İnsanlar, Yerler ve Çevreler

Konu: Nerede Yaşanır

Süre: 40 dk.

Kazanım: 5.3.3. Bölgesindeki doğal özellikler ile beşerî özelliklerin nüfus ve yerleşim üzerindeki etkilerini ilişkilendirir.

Temel Beceriler: Bu ders kapsamında öğrencilerin doğal çevreye duyarlılık ve dayanışma gibi değerlerle harita okuryazarlığı, çevre okuryazarlığı ve gözlem becerileri gelişecektir.

Öğretme-öğrenme yöntem ve teknikleri: Anlatım tekniği, soru-cevap, takım-oyun-turnuva tekniği

Araç-gereç ve kaynaklar: Oyun kartları, yanıt kâğıdı, puanlama formu

B.ÖĞRETME-ÖĞRENME SÜRECİ

Giriş

Dikkat çekme: Öğretmen elinde gazete haberi ile sınıfa girer

Güdüleme: Öğretmen, öğrencilere okuduğum haberi dinlediniz sizce doğu da nüfusun azalmasının sebebi nedir? Diye sorar

Gözden geçirme: Öğretmen öğrencilerden gelen cevaplardan sonra bugünkü öğreneceğimiz konu yaşadığımız bölgedeki doğal ve beşerî özelliklerin nüfus üzerindeki etkisini öğrenmiş olacaksınız der.

Derse geçiş: Öğretmen öğrencilere bu ders turnuva yapılacağını söyleyerek derse geçiş yapar.

Geliştirme

- Oyunlardan oluşan turnuvalar için birinci haftadan sonra öğrenciler kendi başarı düzeylerine göre masa değiştirirler. Başarısı yükselenler üst masalara, düşenler de alt masalara geçerler. Başarısı değişmeyenler aynı masada kalırlar.
- Turnuva masalarına o hafta öğrenilen konularla ilgili soru kartları dağıtılmıştır.

- Oyunun başlayabilmesi ve soruların okunması için öğrenciler aralarında ilk okuyucuyu seçerler. Bunun için öğrenciler bir kart çekerler ve en yüksek numarayı çeken ilk okuyucu olur.
- İlk okuyucu çektiği karttaki numarayı karşılayan soruyu yüksek sesle okur ve yanıtlamaya çalışır. Okuyucu doğru yanıt bilmiyorsa ona bir tahminde bulunma hakkı tanınır.
- İlk okuyucunun yanıtı vermesinden sonra onun solundaki öğrenci (ilk karşı çıkıcı) karşı çıkma ya da yanıt verme hakkına sahiptir. Karşı çıkıcılar yanlış yaparlarsa kazandıkları bir kartı kaybederler.
- Oyun öğretmenin saptadığı süre ya da destedeki kartlar bitene kadar sürer. Oyunun sonunda herkes elindeki kartları sayar ve bu sayı onların o oyunda kazandıkları puan olarak yazılır.
- Turnuva bitiminde her öğrencinin ismi ve kaç kart kazandığı öğretmen tarafından not edilmiştir. Turnuva masasında en yüksek puanı alan öğrenci bir üst masaya, en az puanı alan öğrenci ise bir alt masaya geçmiş, diğer öğrenciler ise aynı masalarda kalmışlardır.

C.SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Özet

Etkinlik sona erdiğinde konuya tekrar değinilerek soru-cevap şeklinde genel bir özetleme yapılır.

Değerlendirme

Akran değerlendirme yapılır.

A.BİÇİMSEL BÖLÜM

Okulun Adı:

Sınıf: 5.Sınıf

Ders Adı: Sosyal Bilgiler

Öğrenme Alanı: İnsanlar Yerler ve Çevreler

Konu: Afetler ve Çevre Sorunları

Süre: 40'+40'=80 dk.

Kazanım: 5.3.4. Yaşadığı çevredeki afetlerin ve çevre sorunlarının oluşum nedenlerini sorgular.

Temel Beceriler: Bu ders kapsamında öğrencilerin doğal çevreye duyarlılık ve dayanışma gibi değerlerle harita okuryazarlığı, çevre okuryazarlığı ve gözlem becerileri gelişecektir.

Öğretme-öğrenme yöntem ve teknikleri: Anlatım tekniği, soru-cevap, takım-oyun-turnuva tekniği

Araç-gereç ve kaynaklar: Akıllı tahta, sunu, ders kitabı

B.ÖĞRETME-ÖĞRENME SÜRECİ

Giriş

Dikkat çekme: Öğretmen haber başlıkları ile sınıfa girer.

Güdüleme: Öğretmen “Okuduğumuz haber başlıklarında söz edilen afetlerin bu yerlerde meydana gelmesinin sizce sebebi nedir?” diye sorar.

Gözden geçirme: Öğretmen öğrencilerden gelen cevaplardan sonra bugünkü öğreneceğimiz konu “yaşadığımız çevredeki afetlerin ve çevre sorunlarının oluşum nedenlerini sorgulamamıza katkı sağlayacak. ”der.

Derse geçiş: Öğretmen akıllı tahtada sunumu aktif hale getirerek derse geçiş yapar.

Geliştirme

- Öğretmen akıllı tahta ve ders kitabından yararlanarak öğrencilere konuyu aktarır.
- Öğretmen, öğrencilere sunumda kullandığı görsellere ve verdiği örneklere dikkat etmesini söyler.
- Öğretmen verdiği örneklerden yola çıkarak öğrencilerden kendi örneklerini vermelerini ister.

- Öğretmen, öğrencilerin vermiş oldukları örneklerle gerekli dönütleri verir ve konu ile ilgili eşleştirme oyununu öğrencilere anlatır.
- İkinci Sosyal bilgiler dersinde ise gruplar, konu ile ilgili çalışma yaprakları üzerinde çalışılır.
- Öğrenciler birbirlerinin cevaplarını kontrol ederek hatalarını düzeltirler. Takım üyeleri tartışarak ortak bir karara vararak, çalışma yapraklarına bu ortak kararı yazmışlardır. Takımca sonucuna varılamayan sorularda öğretmen tarafından öğrencilere yardımda bulunulmuştur.

C.SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Özet

Öğretmen derste konuşulan konulara hızlı bir şekilde toparlayarak dersi özetler.

Değerlendirme

Çalışma kâğıdı verilir.

A.BİÇİMSEL BÖLÜM

Okulun Adı:

Sınıf: 5.Sınıf

Ders Adı: Sosyal Bilgiler

Öğrenme Alanı: İnsanlar Yerler ve Çevreler

Konu: Afetler ve Çevre Sorunları

Süre: 40 dk.

Kazanım: 5.3.4. Yaşadığı çevredeki afetlerin ve çevre sorunlarının oluşum nedenlerini sorgular.

Temel Beceriler: Bu ders kapsamında öğrencilerin doğal çevreye duyarlılık ve dayanışma gibi değerlerle harita okuryazarlığı, çevre okuryazarlığı ve gözlem becerileri gelişecektir.

Öğretme-öğrenme yöntem ve teknikleri: Anlatım tekniği, soru-cevap, takım-oyun-turnuva tekniği

Araç-gereç ve kaynaklar: Oyun kartları, yanıt kâğıdı, puanlama formu

B.ÖĞRETME-ÖĞRENME SÜRECİ

Giriş

Dikkat çekme: Öğretmen Afetlerin görselleri ile sınıfa girer.

Güdüleme: Öğretmen görselleri öğrencilerin göreceği şekilde tahtaya asar.

Gözden geçirme: Öğretmen öğrencilerden gelen cevaplardan sonra bugünkü öğreneceğimiz konu “yaşadığımız çevredeki afetlerin ve çevre sorunlarının oluşum nedenlerini sorgulamamıza katkı sağlayacak.” der.

Derse geçiş: Turnuva masaları oluşturularak derse geçiş yapılır.

Geliştirme

- Oyunlardan oluşan turnuvalar için, birinci turnuva için takımlarının en iyisi olan üç öğrenci, 1. turnuva masasına; başarı düzeyi onlardan sonra gelen üç öğrenci 2. turnuva masasına; daha sonrakiler 3., 4. turnuva masalarına alınır.
- Birinci haftadan sonra öğrenciler kendi başarı düzeylerine göre masa değiştirirler. Başarısı yükselenler üst masalara, düşenler de alt masalara geçerler. Başarısı değişmeyenler aynı masada kalırlar.

- Her öğrencinin öğretmen tarafından açıklanan masalara geçmeleri sağlanmış ve turnuva masalarına o hafta öğrenilen konularla ilgili soru kartları dağıtılmıştır.
- Oyunun başlayabilmesi ve soruların okunması için öğrenciler aralarında ilk okuyucuyu seçerler. Bunun için öğrenciler bir kart çekerler ve en yüksek numarayı çeken ilk okuyucu olur.
- İlk okuyucu çektiği karttaki numarayı karşılayan soruyu yüksek sesle okur ve yanıtlamaya çalışır. Okuyucu doğru yanıt bilmiyorsa ona bir tahminde bulunma hakkı tanınır.
- İlk okuyucunun yanıtı vermesinden sonra onun solundaki öğrenci (ilk karşı çıkıcı) karşı çıkma ya da yanıt verme hakkına sahiptir. Karşı çıkıcılar yanlış yaparlarsa kazandıkları bir kartı kaybederler.
- Oyun öğretmenin saptadığı süre ya da destedeki kartlar bitene kadar sürer. Oyunun sonunda herkes elindeki kartları sayar ve bu sayı onların o oyunda kazandıkları puan olarak yazılır.
- Turnuva bitiminde her öğrencinin ismi ve kaç kart kazandığı öğretmen tarafından not edilmiştir. Turnuva masasında en yüksek puanı alan öğrenci bir üst masaya, en az puanı alan öğrenci ise bir alt masaya geçmiş, diğer öğrenciler ise aynı masalarda kalmışlardır.

C.SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Özet

Etkinlik sona erdiğinde konuya tekrar değinilerek soru-cevap şeklinde genel bir özetleme yapılır.

Değerlendirme

Tanılayıcı dallanmış Ağaç soruları verilir.

A.BİÇİMSEL BÖLÜM

Okulun Adı:

Sınıf: 5.Sınıf

Ders Adı: Sosyal Bilgiler

Öğrenme Alanı: İnsanlar Yerler ve Çevreler

Konu: Afetlerin İnsan Yaşamına Etkisi

Süre: 40'+40'=80 dk.

Kazanım: 5.3.4. Yaşadığı çevredeki afetlerin ve çevre sorunlarının oluşum nedenlerini sorgular.

Temel Beceriler: Bu ders kapsamında öğrencilerin doğal çevreye duyarlılık ve dayanışma gibi değerlerle harita okuryazarlığı, çevre okuryazarlığı ve gözlem becerileri gelişecektir.

Öğretme-öğrenme yöntem ve teknikleri: Anlatım tekniği, soru-cevap, takım-oyun-turnuva tekniği

Araç-gereç ve kaynaklar: Akıllı tahta, sunu

B.ÖĞRETME-ÖĞRENME SÜRECİ

Giriş

Dikkat çekme: Öğretmen sınıfa girdiğinde 2023 Şubat depremi ile ilgili derlenmiş videolar açar.

Güdüleme: Öğretmen öğrencilere “Bir doğal afet esnasında neler yaşarsınız, hangi duyguları hissedersiniz?” diye sorar.

Gözden geçirme: Öğretmen öğrencilerden gelen cevaplardan sonra bugünkü öğreneceğimiz konu “Doğal afetlerin toplum hayatı üzerine etkilerini örneklerle açıklamanıza katkı sağlayacak der.

Derse geçiş: Öğretmen akıllı tahtada sunumu aktif hale getirerek derse geçiş yapar.

Geliştirme

- Öğretmen akıllı tahta ve ders kitabından yararlanarak öğrencilere konuyu aktarır.
- Öğretmen, öğrencilere sunumda kullandığı görsellere ve verdiği örneklere dikkat etmesini söyler.
- Öğretmen verdiği örneklerden yola çıkarak öğrencilerden kendi örneklerini vermelerini ister.

- Öğretmen, öğrencilerin vermiş oldukları örneklere gerekli dönütleri verir.
- İkinci Sosyal bilgiler dersinde ise gruplar, konu ile ilgili çalışma yaprakları üzerinde çalışılır.
- Öğrenciler birbirlerinin cevaplarını kontrol ederek hatalarını düzeltirler. Takım üyeleri tartışarak ortak bir karara vararak, çalışma yapraklarına bu ortak kararı yazmışlardır. Takımca sonucuna varılamayan sorularda öğretmen tarafından öğrencilere yardımda bulunulmuştur.

C.SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Özet

Öğretmen derste konuşulan konulara hızlı bir şekilde toparlayarak dersi özetler.

Değerlendirme

Çalışma kâğıdı verilir.

A.BİÇİMSEL BÖLÜM

Okulun Adı:

Sınıf: 5.Sınıf

Ders Adı: Sosyal Bilgiler

Öğrenme Alanı: İnsanlar Yerler ve Çevreler

Konu: Afetlerin İnsan Yaşamına Etkisi

Süre: 40 dk.

Kazanım: 5.3.4. Yaşadığı çevredeki afetlerin ve çevre sorunlarının oluşum nedenlerini sorgular.

Temel Beceriler: Bu ders kapsamında öğrencilerin doğal çevreye duyarlılık ve dayanışma gibi değerlerle harita okuryazarlığı, çevre okuryazarlığı ve gözlem becerileri gelişecektir.

Öğretme-öğrenme yöntem ve teknikleri: Anlatım tekniği, soru-cevap, takım-oyun-turnuva tekniği

Araç-gereç ve kaynaklar: Oyun kartları, yanıt kâğıdı, puanlama formu

B.ÖĞRETME-ÖĞRENME SÜRECİ

Giriş

Dikkat çekme: Öğretmen oyun kartları ile sınıfa girer.

Güdüleme: “Sizce doğal afetler maddi manevi açıdan insan yaşamı ve toplumsal yaşam üzerinde ne gibi etkileri vardır?” diye sorar.

Gözden geçirme: Öğretmen öğrencilerden gelen cevaplardan sonra bugünkü öğreneceğimiz konu “Doğal afetlerin toplum hayatı üzerine etkilerini örneklerle açıklamanıza katkı sağlayacak der.

Derse geçiş: Turnuva masaları kurularak derse geçiş yapılır.

Geliştirme

- Her öğrencinin öğretmen tarafından açıklanan masalara geçmeleri sağlanmış ve turnuva masalarına o hafta öğrenilen konularla ilgili soru kartları dağıtılmıştır.
- Oyunun başlayabilmesi ve soruların okunması için öğrenciler aralarında ilk okuyucuyu seçerler. Bunun için öğrenciler bir kart çekerler ve en yüksek numarayı çeken ilk okuyucu olur.

- İlk okuyucu çektiği karttaki numarayı karşılayan soruyu yüksek sesle okur ve yanıtlamaya çalışır. Okuyucu doğru yanıtı bilmiyorsa ona bir tahminde bulunma hakkı tanınır.
- İlk okuyucunun yanıtı vermesinden sonra onun solundaki öğrenci (ilk karşı çıkıcı) karşı çıkma ya da yanıt verme hakkına sahiptir. Karşı çıkıcılar yanlış yaparlarsa kazandıkları bir kartı kaybederler.
- Oyun öğretmenin saptadığı süre ya da destedeki kartlar bitene kadar sürer. Oyunun sonunda herkes elindeki kartları sayar ve bu sayı onların o oyunda kazandıkları puan olarak yazılır.
- Turnuva bitiminde her öğrencinin ismi ve kaç kart kazandığı öğretmen tarafından not edilmiştir. Turnuva masasında en yüksek puanı alan öğrenci bir üst masaya, en az puanı alan öğrenci ise bir alt masaya geçmiş, diğer öğrenciler ise aynı masalarda kalmışlardır.

C.SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Özet

Öğretmen derste konuşulan konulara hızlı bir şekilde toparlayarak dersi özetler.

Değerlendirme

Öz değerlendirme yapılır.

Ek 11. Çalışma Kâğıdı

İnsanlar, Yerler ve Çevreler

Haritayı Tanıyorum

Haritanın Dili

- İnsanlar, üzerinde yaşadıkları yeryüzünü merak etmişler ve yeryüzünden daha iyi yararlanmak için onu kâğıt üzerine aktarmak istemişlerdir. Bu durum haritaların ortaya çıkmasını sağlamıştır.
- Ancak geniş alanların kâğıt üzerine aktarılması zor olduğundan yeryüzü- nü küçültürerek kâğıda aktarma yoluna gitmişlerdir. Bunu da ölçek sayesinde başarabilmişlerdir.
- Yeryüzünün tamamının ya da bir bölümünün, kuş bakışı görünüşünün belli bir ölçeğe göre küçültülerek kâğıt üzerine aktarılmasına **harita** denir.

Bir çizimin harita olabilmesi için;

- Kuş bakışı çizilmiş olması ■

Ölçek kullanılması

- Düzlem üzerine aktarılması gerekir.
- Ölçek kullanılmayan kabataslak çizimlere **kroki** denir.
- Haritalarda kullanılan küçültme oranına **ölçek** denir. Yani yeryüzündeki gerçek alanın kâğıt üzerine aktarılırken ne kadar küçültüldüğüdür.
- Haritaların nasıl çizildiği kadar ne amaçla çizildiği önemlidir. Çünkü haritaların da bir dili vardır ve haritalara bakarak çeşitli konular hakkında bilgi ediniriz.
- Haritalarda özel işaretler kullanılır. İşaretlerin ne anlama geldiği **harita işaretleri (lejant)** adı verilen bölümde gösterilir.

Örneğin;

- Yer şekillerinin gösterildiği haritalara fiziki haritalar
- İl ya da ülke sınırlarının gösterildiği haritalara siyasi haritalar
- Ekonomik etkinliklerin gösterildiği haritalara da genel olarak beşerî ve ekonomik haritalar denir.

Yer Şekillerini Tanıyalım

Yükselti basamaklarına göre yeryüzü şekillerinin dağılışını gösteren haritalara **fiziki harita** denir.

Fiziki haritalarda deniz seviyesi "0 (sıfır)" olarak kabul edilir. Deniz seviyesine yakın yerler yeşil rengin tonlarıyla gösterilirken yükselti arttıkça sarı ve kahverenginin tonları kullanılır.

Deniz, akarsu ve göller ise mavi renkte gösterilir.

Fiziki haritalarda renkler, yer şekillerinin deniz seviyesinden ne kadar yüksekte olduğunu gösterir. Yani yeşil renk ormanları değil deniz seviyesine yakın yerleri gösterir.

Fiziki haritalarda gösterilen bazı yeryüzü şekilleri şunlardır;

Dağ: Çevresine göre yüksekte kalan yer şeklidir. Bulunduğu yerde tek başına olanlara dağ, birbiri ardınca sıralananlara sıradağ denir. Fiziki haritalarda dağlar kahverengi renk ile gösterilir.

Plato: Akarsular tarafından derince yarılmış ve çevresine göre yüksekte kalmış geniş düzlüklerdir. İç Anadolu'daki Bozok Platosu gibi. Fiziki haritalarda platolar genellikle sarı renkle gösterilir.

Ova: Çevresine göre alçakta kalmış düzlüklerdir. Kıyı ovalar alçak olduğu için yeşil renkle, iç kesimlerdeki ovalar biraz da yüksek olduğu için sarı renkle gösterilirler.

Vadi: Bir akarsuyun yatağını yüzeye doğru aşındırarak oluşturduğu V biçimindeki yeryüzü şeklidir. İç Anadolu Bölgesi'ndeki İhlara Vadisi gibi.

Akarsu: Yağmur, eriyen kar suları ya da kaynak suyuyla beslenen, belirli bir yatak boyunca sürekli veya zaman zaman akan sudur. Kızılırmak, Yeşilırmak gibi.

Göl: Karalar içindeki çukurluklarda biriken durgun su kütleleridir. Tuz Gölü, Van Gölü gibi.

Tepe: Yüksekliği 500 metreyi geçmeyen yükseltilerdir.

Körfez: Denizin karaya doğru giren büyük ve geniş girintilerine denir. İskenderun Körfezi gibi.

Koy: Denizin karaya doğru giren küçük ve dar girintilerine denir. Bademli Koyu gibi.

Ada: Dört tarafı suyla çevrili olan kara parçasıdır. Kıbrıs Adası gibi.

Yarımada: Üç tarafı sularla çevrili olan kara parçasıdır. Datça Yarımadası gibi.

Delta ovası: Bir ırmağın denize yaklaştığı yerde çatallanarak oluşturduğu üçgen biçimindeki ovadır. Çukurova bir delta ovasıdır.

Ek 12. Oyun Kartları

1	2	3	4
5	6	7	8
9	10	11	12
13	14	15	16

Ek 13. Turnuva Soruları

Karalardaki çukurlarda birikmiş durgun sulara ne denir?	Göl
Akarsuların yatağını aşındırarak oluşturduğu yeryüzü şekline ne denir?	Vadi
Çevresine göre yüksek olan ve tabandan zirveye doğru yamaçları eğimli yeryüzü şekline ne denir?	Dağ
Marmara Bölgesi fiziki haritalarda genellikle hangi renk ile gösterilir?	Yeşil renk ile gösterilir
Fiziki haritalarda kahverengi rengin çok kullanıldığı bölgemiz hangisidir?	Doğu Anadolu Bölgesi
Harita bilimine ne denir?	Kartografya
Harita işaretlerinin yer aldığı bölüme ne denir?	Lejant (Açıklık)
Dağların, ırmakların, ovaların kısaca yeryüzü oluşumlarının, yükseltilerine göre renklerle gösterildiği harita nedir?	Fiziki harita
Fiziki haritalarda göl, akarsu gibi su kaynakları hangi renk ile gösterilir?	Mavi renk ile gösterilir.
Yağmur, kar veya buzul sularıyla beslenen, belirli bir yatak boyunca sürekli veya zaman zaman akan sudur?	Akarsu

Denizin karaya doğru sokulmuş büyük ve derin girintisine ne denir?	Körfez
Dört tarafı sularla çevrili küçük kara parçasına ne denir?	Ada
Üç tarafı sularla çevrili, bir tarafı karaya bağlı kara parçasına ne denir?	Yarımada
Akarsular tarafından derin yarılmış, çevresine göre yüksekte olan geniş düzlüklere ne denir?	Plato
Çevrelerine göre çukurda kalmış, eğimi az olan düzlüklere ne denir?	Ova
Deniz seviyesine yakın yerler fiziki haritalarda hangi renk ile gösterilir?	Yeşil renk
Yeryüzü şekillerini gösteren harita türü hangisidir	Fiziki harita
Yer şekillerini gösteren haritada deniz seviyesine en yakın yerler hangi renkle gösterilir?	Yeşil
Türkiye haritasında komşu ülkeleri gösteren harita türü hangisidir?	Siyasi harita
Haritada yönleri öğrenmek için hangi araçtan yararlanır?	Pusula
Haritada gösterilen yerin gerçek hayattaki büyüklüğü neyle belirlenir?	Ölçek
Denizle kara arasındaki sınır boyunca	Kıyı

uzanan kumluk yerlere ne denir?	
Karaların denize doğru sokulduğu yer şekline ne ad verilir?	Burun
Haritada mavi renk neyi gösterir?	Su kaynaklarını
Bir yerin harita üzerindeki yerini bulmak için hangi bilgiler gerekir?	Yön/konum
Haritada uzun mavi çizgiler neyi temsil eder?	Akarsu
Harita üzerindeki renk farkları neyi gösterir?	Yükselti farkını
Harita çizilirken kullanılan en temel üç öğe?	Ölçek, yön, lejant
Bir yerin üstten bakılarak yapılan çizimine ne denir?	Kuş bakışı çizimi
Kroki çizilirken hangi öğeler dikkate alınır?	Yer şekilleri, önemli binalar ve yollar gibi temel unsurlar.

Ek 14. Oyun Puan Kâğıdı

MASA NO:				
ÜYELER	TAKIM	OYUN	GÜNÜN TOPLAMI	TURNUVA TOPLAMI

Ek 15. Turnuva Masasına Atama Yaprağı

Öğrenci	Takım	1.Turnuva	2.Turnuva	3.Turnuva
K1	Süper	1+	1-	2+
K2	Yıldız	1-	2+	2+
K3	Çalışkanlar	1*	1*	1+
K4	Süper	2*	1+	1+
K5	Yıldız	2+	2*	1+
K6	Çalışkanlar	2+	3*	2+
K7	Süper	3+	3-	4+
K8	Yıldız	3-	2-	3+
K9	Çalışkanlar	3*	4-	3+
K10	Süper	4+	4*	3+
K11	Yıldız	4*	3+	4*
K12	Çalışkanlar	4-	4+	4-

Ek 16. Öğrenceleri Takımlara Atama Yaprağı

Öğrencilerin Başarı Seviyeleri	Başarı Sırası	Takım Adı
Yüksek	1	A
	2	B
	3	B
	4	C
	5	C
	6	D
Orta	7	A
	8	B
	9	A
	10	
	11	A
	12	B
	13	B
	14	C
Düşük	15	D
	16	D
	17	B
	18	C
	19	A
	20	A

Ek 17. Turnuva Puanlarının Hesaplanması

Oyuncular	Hepsi Farklı	Üsttekiler Aynı	Ortadakiler Aynı	Alttakiler Aynı	Hepsi Aynı
K1	70	60	50	40	40
K2	50	60	30	60	40
K3	30	40	30	20	40
K4	20	20	40	20	40

Ek 18. Durum Özeti Yapağı

Takım Adı		
Takım Üyeleri	Birinci Turnuva	İkinci Turnuva
K1	60	
K2	50	
K3	40	
K4	20	
Toplam Takım Puanı	170	
Takım Ortalaması	42.5	
Takım Ödülü	İyi	

Ek 19. Uygulama Görüntüleri

ÖZ GEÇMİŞ
ÖZGE AYBÜKE ÇAL

Öğrenim Bilgisi

Yüksek Lisans 2022-2025	Amasya Üniversitesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Doç. Dr. Önder ERYILMAZ
Lisans 2018-2022	Amasya Üniversitesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı

Eserler

A. Uluslararası hakemli dergilerde yayımlanan makaleler:

1. ...

B. Uluslararası bilimsel toplantılarda sunulan ve bildiri kitaplarında (proceedings) basılan bildiriler:

1. ...

C. Yazılan ulusal/uluslararası kitaplar veya kitaplardaki bölümler:

1. ...

D. Ulusal bilimsel toplantılarda sunulan ve bildiri kitaplarında (proceedings) basılan bildiriler:

1. ...

E. Ulusal hakemli dergilerde yayımlanan makaleler:

1. ...